

Leidimas
lietuvių kalba

Teisės aktai

61 metai

2018 m. birželio 1 d.

Turinys

II Ne teisėkūros procedūra priimami aktai

REGLAMENTAI

- ★ 2018 m. gegužės 31 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2018/791, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 690/2008, pripažįstantis apsaugotas Bendrijos zonas, kuriose augalų sveikatai gresia ypatingas pavojus 1

SPRENDIMAI

- ★ 2018 m. gegužės 28 d. Tarybos sprendimas (ES) 2018/792, kuriuo skiriamas Regionų komiteto Švedijos Karalystės pasiūlytas narys 9
- ★ 2018 m. gegužės 28 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2018/793 dėl valstybių narių mokėjimo agentūrų 2017 finansinių metų sąskaitų, susijusių su Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) finansuojamomis išlaidomis, patvirtinimo (*pranešta dokumentu Nr. C(2018) 3174*) 10
- ★ 2018 m. gegužės 28 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2018/794 dėl valstybių narių mokėjimo agentūrų 2017 finansinių metų sąskaitų, susijusių su Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) finansuojamomis išlaidomis, patvirtinimo (*pranešta dokumentu Nr. C(2018) 3194*) 21
- ★ 2018 m. gegužės 22 d. Europos vertybinių popierių ir rinkų institucijos sprendimas (ES) 2018/795, laikinai uždrausti reklamuoti, platinti ir parduoti dvinarius pasirinkimo sandorius neprofesionaliesiems klientams Sąjungoje pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 600/2014 40 straipsnį 31
- ★ 2018 m. gegužės 22 d. Europos vertybinių popierių ir rinkų institucijos sprendimas (ES) 2018/796, Sąjungoje laikinai apriboti sandorius dėl kainų skirtumo, kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 600/2014 40 straipsnyje 50

LT

Aktai, kurių pavadinimai spausdinami paprastu šriftu, yra susiję su kasdieniu žemės ūkio reikalų valdymu ir paprastai galioja ribotą laikotarpį.

Visų kitų aktų pavadinimai spausdinami ryškesniu šriftu ir prieš juos dedama žvaigždutė.

GAIRĖS

- ★ 2018 m. gegužės 3 d. Europos Centrinio Banko gairės (ES) 2018/797 dėl Eurosistemos atsargų valdymo paslaugų teikimo eurais euro zonoje nesantiems centriniams bankams ir šalims bei tarptautinėms organizacijoms (ECB/2018/14) 81

II

(Ne teisėkūros procedūra priimami aktai)

REGLAMENTAI

KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO REGLAMENTAS (ES) 2018/791

2018 m. gegužės 31 d.

kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 690/2008, pripažįstantis apsaugotas Bendrijos zonas, kuriose augalų sveikatai gresia ypatingas pavojus

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2000 m. gegužės 8 d. Tarybos direktyvą 2000/29/EB dėl apsaugos priemonių nuo augalams ir augaliniams produktams kenksmingų organizmų įvežimo į Bendriją ir išplitimo joje ⁽¹⁾, ypač į jos 2 straipsnio 1 dalies h punktą,

atsižvelgdama į Suomijos, Graikijos, Airijos, Italijos, Lietuvos, Maltos, Portugalijos, Slovakijos, Slovėnijos, Švedijos ir Jungtinės Karalystės pateiktus prašymus,

kadangi:

- (1) Komisijos reglamentu (EB) Nr. 690/2008 ⁽²⁾ tam tikros valstybės narės ir tam tikros valstybių narių teritorijos buvo pripažintos nuo tam tikrų kenksmingųjų organizmų apsaugotomis zonomis. Kai kuriais atvejais jos tokiomis buvo pripažintos ribotam laikotarpiui, kad atitinkama valstybė narė galėtų pateikti visą informaciją, kuri būtina įrodyti, kad konkrečių kenksmingųjų organizmų atitinkamoje valstybėje narėje ar teritorijoje nėra, arba galėtų įgyvendinti priemones konkrečiam organizmui likviduoti. Nuo to laiko tam tikrose kai kurių valstybių narių apsaugotose zonose augalų sveikatos būklė labai pasikeitė;
- (2) Suomijos teritorija buvo pripažinta nuo *Bemisia tabaci* Genn. (Europos populiacijos) apsaugota zona. Suomija paprašė panaikinti jos apsaugotos zonos statusą dėl nepakankamos tolesnės ekonominės ir augalų sveikatos naudos. Todėl Suomija nebeturėtų būti pripažįstama nuo *Bemisia tabaci* Genn (Europos populiacijos) apsaugota zona;
- (3) Portugalijos Azorų salų teritorija iki 2018 m. balandžio 30 d. buvo pripažinta nuo *Globodera pallida* (Stone) Behrens, *Globodera rostochiensis* (Wollenweber) Behrens ir *Rhynchophorus ferrugineus* (Olivier) apsaugota zona. Remiantis papildoma Portugalijos pateikta informacija, Azorų salų teritorija šiais organizmais vis dar neužkrėsta. Todėl Azorų salos turėtų būti pripažintos nuo šių kenksmingųjų organizmų apsaugota zona neribotą laiką;
- (4) Airija ir Jungtinė Karalystė pateikė prašymus pripažinti Airijos ir Šiaurės Airijos teritorijas nuo *Liriomyza huidobrensis* (Blanchard) ir *Liriomyza trifolii* (Burgess) apsaugota zona. Remdamosi nuo 2011 m. (Airija) ir nuo 2012 m. (Šiaurės Airija ir Jungtinė Karalystė) atliktais tyrimais, Airija ir Jungtinė Karalystė pateikė įrodymų, kad nepaisant šiems organizmams paplsti palankių sąlygų, jų teritorijoje minėtų kenksmingųjų organizmų nėra. Tačiau būtina atlikti tolesnius tyrimus. Šiuos tyrimus turėtų stebėti Komisijai pavaldūs ekspertai. Todėl Airija, Šiaurės Airija ir Jungtinė Karalystė turėtų būti pripažįstamos nuo *Liriomyza huidobrensis* ir *Liriomyza trifolii* apsaugota zona iki 2020 m. balandžio 30 d.;

⁽¹⁾ OL L 169, 2000 7 10, p. 1.

⁽²⁾ 2008 m. liepos 4 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 690/2008, pripažįstantis apsaugotas Bendrijos zonas, kuriose augalų sveikatai gresia ypatingas pavojus (OL L 193, 2008 7 22, p. 1).

- (5) Airijos, Maltos ir Jungtinės Karalystės teritorijos buvo pripažintos nuo *Paysandisia archon* (Burmeister) apsaugota zona iki 2018 m. balandžio 30 d. Remiantis papildoma Airijos, Maltos ir Jungtinės Karalystės pateikta informacija, jų teritorijos šiuo organizmu vis dar neužkrėstos. Todėl Airija, Malta ir Jungtinė Karalystė turėtų būti pripažįstamos nuo *Paysandisia archon* apsaugota zona neribotą laiką;
- (6) Airijos ir Jungtinės Karalystės teritorijos buvo pripažintos nuo *Rhynchophorus ferrugineus* (Olivier) apsaugota zona iki 2018 m. balandžio 30 d. Remiantis papildoma Airijos ir Jungtinės Karalystės pateikta informacija, jų teritorijos šiuo organizmu vis dar neužkrėstos. Todėl Airija ir Jungtinė Karalystė turėtų būti pripažįstamos nuo *Rhynchophorus ferrugineus* apsaugota zona neribotą laiką;
- (7) Jungtinės Karalystės teritorija iki 2018 m. balandžio 30 d. buvo pripažinta nuo *Thaumetopoea pityocampa* Denis & Schiffermüller ir „*Candidatus Phytoplasma ulmi*“ apsaugota zona. Remiantis papildoma Jungtinės Karalystės pateikta informacija, jos teritorija šiais organizmais vis dar neužkrėsta. Todėl Jungtinė Karalystė turėtų būti pripažinta nuo *Thaumetopoea pityocampa* Denis & Schiffermüller ir „*Candidatus Phytoplasma ulmi*“ apsaugota zona neribotą laiką;
- (8) Jungtinės Karalystės teritorija, išskyrus tam tikras savivaldybių teritorijas, buvo pripažinta nuo *Thaumetopoea processionea* L. apsaugota zona iki 2018 m. balandžio 30 d. Jungtinė Karalystė pateikė informacijos, iš kurios matyti, kad *Thaumetopoea processionea* L. šiuo metu yra paplitęs vietos Barkingo ir Dagenamo, Bazildono, Beizingstoko ir Dyno, Bekslio, Braknel Foresto, Brentvudo, Broksborno, Kasl Pointo, Čelmsfordo, Čiltemo, Krolio, Dakorumo, Dartfordo, Ist Harfordšyro, Enfildo, Epingo Foresto, Greivšamo, Grinidžo, Harlou, Harto, Heiveringo, Hertsmyro, Horšamo, Litlsfordo, Medvėjaus, Vidurio Sasekso, Moul Valio, Niuamo, Šiaurės Harfordšyro, Redbridžo, Raigeto ir Banstedo, Rašmūro, Sevenoukso, Pietų Bedfordšyro, Pietų Bakso, Sent Olbanso, Sari Hito, Tandridžo, Tri Rivero, Taroko, Tanbridžo ir Molinga, Voltam Foresto, Votfordo, Veiverlio, Velin Hatfildo, Vindzoro ir Meidenhedo, Vokingamo ir Vikomo savivaldybių teritorijose. Šios teritorijos nebeturėtų būti pripažįstamos apsaugotos Jungtinės Karalystės zonos dalimi ir turėtų būti įtrauktos į savivaldybių, kurios nėra apsaugotos zonos dalis, sąrašą. Iš šios informacijos taip pat matyti, kad likusi Jungtinės Karalystės teritorija, kuri buvo pripažinta nuo *Thaumetopoea processionea* L. apsaugota zona, šiuo kenksminguoju organizmu vis dar neužkrėsta. Tačiau būtina atlikti tolesnius tyrimus. Šiuos tyrimus turėtų toliau stebėti Komisijai pavaldūs ekspertai. Todėl Jungtinė Karalystė, išskyrus tam tikras savivaldybių teritorijas, turėtų būti ir toliau pripažįstama nuo *Thaumetopoea processionea* L. apsaugota zona iki 2020 m. balandžio 30 d.;
- (9) Italijos Sicilijos teritorija buvo pripažinta nuo *Erwinia amylovora* (Burr.) Winsl. et al. apsaugota zona. Italija pateikė informacijos, iš kurios matyti, kad *Erwinia amylovora* (Burr.) Winsl. et al. šiuo metu yra paplitęs Čezaro (Mesinos provincija), Maniačės, Brontės, Adrano (Katanijos provincija) savivaldybėse ir Čenturipėje, Regalbutė ir Troinoje (Enos provincija) Sicilijoje. Todėl Čezaro (Mesinos provincija), Maniačės, Brontės, Adrano (Katanijos provincija) savivaldybės ir Čenturipė, Regalbutės ir Troina (Enos provincija) nebeturėtų būti pripažįstami nuo *Erwinia amylovora* (Burr.) Winsl. et al. apsaugotos zonos Italijoje (Sicilijoje) dalimi;
- (10) be to, tam tikros Italijos teritorijos dalys buvo pripažintos nuo *Erwinia amylovora* (Burr.) Winsl. et al. apsaugota zona iki 2018 m. balandžio 30 d. Italija pateikė informacijos, iš kurios matyti, kad *Erwinia amylovora* (Burr.) Winsl. et al. šiuo metu yra paplitęs Parmos ir Pjačencos provincijose, kurios yra vienintelės Emilijos-Romanijos dalys, pripažintos nuo *Erwinia amylovora* (Burr.) Winsl. et al. apsaugota zona. Todėl Emilijos-Romanijos regionas nebeturėtų būti pripažįstamas Italijos apsaugotos zonos dalimi. Iš šios informacijos taip pat matyti, kad likusi Italijos teritorija, kuri buvo pripažinta nuo *Erwinia amylovora* (Burr.) Winsl. et al. apsaugota zona iki 2018 m. balandžio 30 d., šiuo kenksminguoju organizmu vis dar neužkrėsta. Tačiau būtina atlikti tolesnius tyrimus. Šiuos tyrimus turėtų toliau stebėti Komisijai pavaldūs ekspertai. Todėl Italijos teritorija, kuri buvo pripažinta nuo *Erwinia amylovora* (Burr.) Winsl. et al. apsaugota zona iki 2018 m. balandžio 30 d., išskyrus tam tikras provincijas, įskaitant Parmos ir Pjačencos provincijas Emilijos-Romanijos regione, turėtų būti pripažintos nuo *Erwinia amylovora* (Burr.) Winsl. et al. apsaugota zona iki 2020 m. balandžio 30 d.;
- (11) Šiaurės Airijos teritorija, išskyrus tam tikras teritorijas (*townlands*), buvo pripažinta nuo *Erwinia amylovora* (Burr.) Winsl. et al. apsaugotos Jungtinės Karalystės zonos dalimi. Jungtinė Karalystė pateikė informacijos, iš kurios matyti, kad *Erwinia amylovora* (Burr.) Winsl. et al. šiuo metu yra paplitęs ir kitose Šiaurės Airijos dalyse ir paprašė visai Šiaurės Airijos teritorijai panaikinti apsaugotos zonos statusą. Todėl Šiaurės Airijos teritorija nebeturėtų būti pripažįstama nuo *Erwinia amylovora* (Burr.) Winsl. et al. apsaugotos Jungtinės Karalystės zonos dalimi;

- (12) Airijos, Lietuvos, Slovėnijos ir Slovakijos teritorijos, išskyrus tam tikras sritis, buvo pripažintos nuo *Erwinia amylovora* (Burr.) Winsl. et al. apsaugotomis zonomis iki 2018 m. balandžio 30 d. Remiantis papildoma Airijos, Lietuvos, Slovėnijos ir Slovakijos pateikta informacija, panašu, kad reti ir pavieniai to kenksmingojo organizmo protrūkiai kai kuriose apsaugotos zonos dalyse buvo likviduoti arba yra likviduojami, o likusios jų teritorijos dalys, išskyrus tam tikras sritis, tebėra neužkrėstos tuo kenksminguoju organizmu. Remiantis ta informacija, iki šiol nė vieno protrūkio likvidavimas netruko ilgiau nei dvejus metus. Tačiau būtina atlikti tolesnius tyrimus. Šiuos tyrimus turėtų toliau stebėti Komisijai pavaldūs ekspertai. Todėl Airijos, Lietuvos, Slovėnijos ir Slovakijos teritorijos, išskyrus tam tikras sritis, turėtų būti pripažintos nuo *Erwinia amylovora* (Burr.) Winsl. et al. apsaugotomis zonomis iki 2020 m. balandžio 30 d.;
- (13) Jungtinės Karalystės teritorija buvo pripažinta nuo *Xanthomonas arboricola* pv. *pruni* (Smith) Vauterin et al. apsaugota zona iki 2018 m. balandžio 30 d. Remiantis papildoma Jungtinės Karalystės pateikta informacija, panašu, kad reti ir pavieniai to kenksmingojo organizmo protrūkiai kai kuriose apsaugotos zonos dalyse buvo likviduoti arba yra likviduojami, o likusi teritorijos dalis tebėra neužkrėsta tuo kenksminguoju organizmu. Remiantis ta informacija, iki šiol nė vieno protrūkio likvidavimas netruko ilgiau nei dvejus metus. Tačiau būtina toliau stengtis likviduoti kenksminguosius organizmus ir atlikti tolesnius tyrimus. Šiuos tyrimus turėtų toliau stebėti Komisijai pavaldūs ekspertai. Todėl Jungtinė Karalystė turėtų būti pripažįstama nuo *Xanthomonas arboricola* pv. *pruni* (Smith) Vauterin et al. apsaugota zona iki 2020 m. balandžio 30 d.;
- (14) Airija buvo pripažinta nuo *Ceratocystis platani* (J.M. Walter) Engelbr. & T.C. Harr. apsaugota zona iki 2018 m. balandžio 30 d. Remiantis papildoma Airijos pateikta informacija, jos teritorija šiuo kenksminguoju organizmu vis dar neužkrėsta. Todėl Airija turėtų būti pripažinta nuo šio kenksmingojo organizmo apsaugota zona neribotą laiką;
- (15) Jungtinės Karalystės Šiaurės Airijos teritorija buvo pripažinta nuo *Gremmeniella abietina* (Lag.) Morelet apsaugota zona. Jungtinė Karalystė pateikė informacijos, iš kurios matyti, kad *Gremmeniella abietina* (Lag.) Morelet šiuo metu yra paplitęs Šiaurės Airijoje. Todėl Šiaurės Airija nebeturėtų būti pripažįstama nuo *Gremmeniella abietina* (Lag.) Morelet apsaugota zona;
- (16) Graikijos teritorija, išskyrus tam tikrus regionus, buvo pripažinta nuo *Citrus tristeza* viruso (Europos padermės) apsaugota zona. Graikija pateikė informacijos, iš kurios matyti, kad *Citrus tristeza* virusas (Europos padermės) šiuo metu yra paplitęs Artos ir Lakonijos regionuose. Todėl Artos ir Lakonijos regionai nebeturėtų būti pripažįstami nuo *Citrus tristeza* viruso (Europos padermės) apsaugotos zonos dalimi;
- (17) Švedija buvo pripažinta nuo pomidorų dėmėtojo vytulio viruso apsaugota zona. Švedija paprašė panaikinti jos apsaugotos zonos statusą dėl nepakankamos tolesnės ekonominės naudos. Todėl Švedija nebeturėtų būti pripažįstama nuo pomidorų dėmėtojo vytulio viruso apsaugota zona;
- (18) siekiant aiškumo reikia pakeisti visą Reglamento (EB) Nr. 690/2008 priedą;
- (19) todėl Reglamentas (EB) Nr. 690/2008 turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas;
- (20) kadangi pagal Reglamentą (EB) Nr. 690/2008 tam tikros teritorijos pripažintos apsaugotomis zonomis iki 2018 m. balandžio 30 d., šis reglamentas turėtų būti taikomas nuo 2018 m. gegužės 1 d., kad būtų užtikrintas teisinis tęstinumas ir išvengta prekybos sutrikimų;
- (21) šiame reglamente nustatytos priemonės atitinka Augalų, gyvūnų, maisto ir pašarų nuolatinio komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Reglamento (EB) Nr. 690/2008 I priedas pakeičiamas šio reglamento priedu.

2 straipsnis

Šis reglamentas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo 2018 m. gegužės 1 d.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2018 m. gegužės 31 d.

Komisijos vardu
Pirmininkas
Jean-Claude JUNCKER

PRIEDAS

Reglamento (EB) Nr. 690/2008 I priedas pakeičiamas taip:

„I PRIEDAS

Bendrijos zonos, pripažintos „apsaugotomis zonomis“ nuo to kenksmingojo organizmo (-ų), kurio (-ų) pavadinimai lentelėje nurodyti prie zonų pavadinimų

Kenksmingieji organizmai	Apsaugotos zonos: teritorija
a) vabzdžiai, erkės ir nematodai visose jų vystymosi stadijose	
1. <i>Anthonomus grandis</i> (Boh.)	Graikija, Ispanija (Andalūzija, Katalonija, Estremadūra, Mursija, Valensija)
2. <i>Bemisia tabaci</i> Genn. (Europos populiacijos)	Airija, Portugalija (Azorų salos, Vidinė Beira, Pajūrio Beira, tarp Doro ir Minjo, Tras os Montesas), Švedija, Jungtinė Karalystė
3. <i>Cephalcia lariciphila</i> (Klug.)	Airija, Jungtinė Karalystė (Šiaurės Airija, Meno ir Džersio salos)
3.1. <i>Daktulosphaira vitifoliae</i> (Fitch)	Kipras
4. <i>Dendroctonus micans</i> Kugelan	Airija, Graikija, Jungtinė Karalystė (Šiaurės Airija, Meno ir Džersio salos)
4.1. <i>Dryocosmus kuriphilus</i> Yasumatsu	Airija, Jungtinė Karalystė
5. <i>Gilpinia hercyniae</i> (Hartig)	Airija, Graikija, Jungtinė Karalystė (Šiaurės Airija, Meno ir Džersio salos)
6. <i>Globodera pallida</i> (Stone) Behrens	Latvija, Portugalija (Azorų salos), Slovėnija, Slovakija, Suomija
6.1. <i>Globodera rostochiensis</i> (Wollenweber) Behrens	Portugalija (Azorų salos)
7. <i>Gonipterus scutellatus</i> Gyll.	Graikija, Portugalija (Azorų salos)
8. <i>Ips amitinus</i> Eichhof	Airija, Graikija, Jungtinė Karalystė
9. <i>Ips cembrae</i> Heer	Airija, Graikija, Jungtinė Karalystė (Šiaurės Airija ir Meno sala)
10. <i>Ips duplicatus</i> Sahlberg	Airija, Graikija, Jungtinė Karalystė
11. <i>Ips sexdentatus</i> Börner	Airija, Kipras, Jungtinė Karalystė (Šiaurės Airija ir Meno sala)
12. <i>Ips typographus</i> Heer	Airija, Jungtinė Karalystė

Kenksmingieji organizmai	Apsaugotos zonos: teritorija
13. <i>Leptinotarsa decemlineata</i> Say	Airija, Ispanija (Ibisa ir Menorka), Kipras, Malta, Portugalija (Azorų salos ir Madeira), Suomija (Alandų, Hemės, Kiumi, Pirkanmos, Satakuntos, Turku, Ūsimos rajonai), Švedija (Blekingės, Gotlando, Halando, Kalmaro ir Skonės apygardos), Jungtinė Karalystė
14. <i>Liriomyza bryoniae</i> (Kaltenbach)	Airija, Jungtinė Karalystė (Šiaurės Airija)
14.01. <i>Liriomyza huidobrensis</i> (Blanchard)	Airija (iki 2020 m. balandžio 30 d.), Jungtinė Karalystė (Šiaurės Airija) (iki 2020 m. balandžio 30 d.)
14.02 <i>Liriomyza trifolii</i> (Burgess)	Airija (iki 2020 m. balandžio 30 d.), Jungtinė Karalystė (Šiaurės Airija) (iki 2020 m. balandžio 30 d.)
14.1. <i>Paysandisia archon</i> (Burmeister)	Airija, Malta, Jungtinė Karalystė
14.2. <i>Rhynchosiphum ferrugineus</i> (Olivier)	Airija, Portugalija (Azorų salos), Jungtinė Karalystė
15. <i>Sternochetus mangiferae</i> Fabricius	Ispanija (Granada ir Malaga), Portugalija (Alentežas, Algarvė ir Madeira)
15.1. <i>Thaumetopoea pityocampa</i> Denis & Schiffermüller	Jungtinė Karalystė
16. <i>Thaumetopoea processionea</i> L.	Airija, Jungtinė Karalystė (išskyrus Barkingo ir Dagenamo, Barneto, Bazildono, Beizingstoko ir Dyno, Bekslio, Braknel Foresto, Bento, Brentvudo, Bromlio, Broksborna, Kamdeno, Kasl Pointo, Čelmsfordo, Čiltemo, Londono miesto, Vestminsterio miesto, Krolio, Dakorumo, Dartfordo, Ilingo, Ist Harfordšyro, Elmbridžo rajono, Enfildo, Epingo Foresto, Epsomo ir Juelio apskrities, Greivšamo, Grinidžo, Gilfordo, Haknio, Hamersmito ir Fulamo, Haringėjaus, Harlou, Harrou, Harto, Heiveringo, Hertsmyro, Hilingdono, Horšamo, Haunslou, Islingtono, Kensingtono ir Čelsio, Kingstono prie Temzės, Lambeto, Luišamo, Litlsfordo, Medvėjaus, Mertono, Vidurio Sasekso, Moul Valio, Niuamo, Šiaurės Harfordšyro, Redingo, Redbridžo, Raigeto ir Banstedo, Ričmondo prie Temzės, Ranimedo rajono, Rašmūro, Sevenoukso, Slou, Pietų Bedfordšyro, Pietų Bakso, Pietų Oksfordšyro, Sadarko, Speltorno rajono, Sent Olbanso, Satono, Sari Hito, Tandridžo, Tri Rivero, Taroko, Tanbridžo ir Molingo, Tauer Hamletso, Voltam Foresto, Vonsdverto, Votfordo, Veiverlio, Velin Hatfildo, Vakarų Berkšyro, Vindzoro ir Meidenhedo, Vokingo, Vokingamo ir Vikomo savivaldybių teritorijas) (iki 2020 m. balandžio 30 d.)
b) bakterijos	
01. „ <i>Candidatus Phytoplasma ulmi</i> “	Jungtinė Karalystė
1. <i>Curtobacterium flaccumfaciens</i> pv. <i>flaccumfaciens</i> (Hedges) Col.	Graikija, Ispanija

Kenksmingieji organizmai	Apsaugotos zonos: teritorija
2. <i>Erwinia amylovora</i> (Burrill) Winslow et al.	<p>— Estija, Ispanija (išskyrus Andalūzijos, Aragono, Kastilijos-La Mančos, Kastilijos ir Leono, Estremadūros, Madrido, Mursijos, Navaros ir La Riochos autonomines sritis, Gipuskoa (Baskų kraštas) provinciją, Ljeidos provincijos (Katalonijos autonominė sritis) Garigeso, Nogeros, Pla d'Urchelio, Segrijos ir Urchelio rajonus, Alborachės ir Turiso savivaldybes Valensijos provincijoje ir Aukštutinio Vinalopo ir Vidurio Vinalopo rajonus Alikantės provincijoje (Valensijos autonominė sritis)), Prancūzija (Korsika), Italija (Abruca, Bazilikata, Kalabrija, Kampanija, Lacijus, Ligūrija, Markė, Molizė, Pjemontas (išskyrus Kuneo provincijos Buskos, Čentalo ir Tarantaskos savivaldybes), Sardinija, Sicilija (išskyrus Čezaro (Mesinos provincija), Maniachės, Brontės, Adrano (Katanijos provincija) savivaldybes ir Čenturipe, Regalbutą ir Troiną (Enos provincija)), Toskaną, Umbriją, Aostos slėnį), Latvija, Portugalija, Suomija, Jungtinė Karalystė (Meno sala; Normandijos salos),</p> <p>— ir, iki 2020 m. balandžio 30 d., Airija (išskyrus Golvėjaus miestą), Italija (Apulija, Lombardija (išskyrus Milano, Mantujos, Sondrijaus ir Varezės provincijas), Venetas (išskyrus Rovigo ir Venecijos provincijas, Barbonos, Boara Pizanio, Kastelbaldo, Masio, Adidžės Pjačencos, S. Urbano ir Veskovanos savivaldybes Paduvos provincijoje ir teritoriją į pietus nuo A4 greitkelio Veronos provincijoje)), Lietuva (išskyrus Babtų ir Kėdainių miesto seniūnijas (Kauno apskritis)), Slovėnija (išskyrus Gorenskos, Koroškos, Mariboro ir Notranskos regionus ir Lendavos ir Renčės-Vogrsko (į pietus nuo H4 greitkelio) savivaldybes), Slovakija (išskyrus Dunaiską Stredos apygardą, Hronovcės ir Hronské Kliačanų (Levicės apygarda), Dvorų prie Žitavos (Nove Zamkų apygarda), Malineco (Poltaro apygarda), Hrhovo (Rožniavos apygarda), Velke Ripnianų (Topolčanų apygarda), Kazimíro, Luhynios, Mažojo Horešo, Svetušės ir Zatino (Trebišovo apygarda) savivaldybes)</p>
3. <i>Xanthomonas arboricola</i> pv. <i>pruni</i> (Smith) Vauterin et al.	Jungtinė Karalystė (iki 2020 m. balandžio 30 d.)
c) grybai	
01. <i>Ceratocystis platani</i> (J.M.Walter) Engelbr. & T. C. Harr.	Airija, Jungtinė Karalystė
02. <i>Cryphonectria parasitica</i> (Murrill) Barr.	Čekija, Airija, Švedija, Jungtinė Karalystė
1. <i>Glomerella gossypii</i> Edgerton	Graikija
2. <i>Gremmeniella abietina</i> (Lag.) Morelet	Airija
3. <i>Hypoxylon mammatum</i> (Wahlenberg) J. Miller	Airija, Jungtinė Karalystė (Šiaurės Airija)

Kenksmingieji organizmai	Apsaugotos zonos: teritorija
d) virusai ir į juos panašūs organizmai	
1. Runkelių gyslų nekrotinio pageltimo virusas	Arija, Prancūzija (Bretanė), Portugalija (Azorų salos), Suomija, Jungtinė Karalystė (Šiaurės Airija)
3. <i>Citrus tristeza</i> virusas (Europos padermės)	Graikija (išskyrus Argolidės, Artos, Chanijos ir Lakonijos regionus), Malta, Portugalija (išskyrus Algarvę, Madeirą ir Alentežo regiono Odemyros savivaldybę)
4. Vynuogių geltos organizmai, panašūs į mikoplazmas	Čekija, Prancūzija (Elzasas, Šampanė-Ardėnai, Pikardija (Enos departamentas), Il de Fransas (Sitri, Nantėjaus prie Marnos ir Sasi prie Marnos savivaldybės) ir Lotaringija), Italija (Apulija, Sardinija ir Bazilikata)“

SPRENDIMAI

TARYBOS SPRENDIMAS (ES) 2018/792

2018 m. gegužės 28 d.

kuriuo skiriamas Regionų komiteto Švedijos Karalystės pasiūlytas narys

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 305 straipsnį,

atsižvelgdama į Švedijos Vyriausybės pasiūlymą,

kadangi:

- (1) 2015 m. sausio 26 d., 2015 m. vasario 5 d. ir 2015 m. birželio 23 d. Taryba priėmė sprendimus (ES) 2015/116 ⁽¹⁾, (ES) 2015/190 ⁽²⁾ ir (ES) 2015/994 ⁽³⁾, kuriais skiriami Regionų komiteto nariai ir pakaitiniai nariai laikotarpiui nuo 2015 m. sausio 26 d. iki 2020 m. sausio 25 d. 2017 m. lapkričio 30 d. Tarybos sprendimu (ES) 2017/2237 ⁽⁴⁾ vietoj Heléne FRITZON narė buvo paskirta Katrin STJERNFEDT JAMMEH;
- (2) pasibaigus Regionų komiteto narės Katrin STJERNFELDT JAMMEH įgaliojimams, tapo laisva Regionų komiteto nario vieta,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Likusiam dabartinės kadencijos laikui iki 2020 m. sausio 25 d. Regionų komiteto narė skiriama:

— Carina NILSSON, *Ledamot i kommunfullmäktige, Malmö kommun.*

2 straipsnis

Šis sprendimas įsigalioja jo priėmimo dieną.

Priimta Briuselyje 2018 m. gegužės 28 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

E. KARANIKOLOV

⁽¹⁾ 2015 m. sausio 26 d. Tarybos sprendimas (ES) 2015/116, kuriuo skiriami Regionų komiteto nariai ir pakaitiniai nariai laikotarpiui nuo 2015 m. sausio 26 d. iki 2020 m. sausio 25 d. (OL L 20, 2015 1 27, p. 42).

⁽²⁾ 2015 m. vasario 5 d. Tarybos sprendimas (ES) 2015/190, kuriuo skiriami Regionų komiteto nariai ir pakaitiniai nariai laikotarpiui nuo 2015 m. sausio 26 d. iki 2020 m. sausio 25 d. (OL L 31, 2015 2 7, p. 25).

⁽³⁾ 2015 m. birželio 23 d. Tarybos sprendimas (ES) 2015/994, kuriuo skiriami Regionų komiteto nariai ir pakaitiniai nariai laikotarpiui nuo 2015 m. sausio 26 d. iki 2020 m. sausio 25 d. (OL L 159, 2015 6 25, p. 70).

⁽⁴⁾ 2017 m. lapkričio 30 d. Tarybos sprendimas (ES) 2017/2237, kuriuo skiriami du Regionų komiteto Švedijos Karalystės pasiūlyti nariai (OL L 320, 2017 12 6, p. 10).

KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO SPRENDIMAS (ES) 2018/793**2018 m. gegužės 28 d.****dėl valstybių narių mokėjimo agentūrų 2017 finansinių metų sąskaitų, susijusių su Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) finansuojamomis išlaidomis, patvirtinimo***(pranešta dokumentu Nr. C(2018) 3174)*

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1306/2013 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos, kuriuo panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 352/78, (EB) Nr. 165/94, (EB) Nr. 2799/98, (EB) Nr. 814/2000, (EB) Nr. 1290/2005 ir (EB) Nr. 485/2008 ⁽¹⁾, ypač į jo 51 straipsnį,

pasikonsultavusi su Žemės ūkio fondų komitetu,

kadangi:

- (1) pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 51 straipsnį Komisija, remdamasi valstybių narių pateiktomis metinėmis finansinėmis ataskaitomis, prie kurių pridedama sąskaitoms patvirtinti reikalinga informacija, audito nuomonė dėl ataskaitų išsamumo, tikslumo ir teisingumo, taip pat sertifikavimo įstaigų parengtos ataskaitos, turi patvirtinti to reglamento 7 straipsnyje nurodytų mokėjimo agentūrų sąskaitas;
- (2) pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 39 straipsnį žemės ūkio finansiniai metai prasideda N – 1 metų spalio 16 d., o baigiasi N metų spalio 15 d. Siekiant Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) išlaidoms taikomą ataskaitinį laikotarpį suderinti su Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) išlaidoms taikomu ataskaitiniu laikotarpiu, tvirtinant 2017 finansinių metų sąskaitas turėtų būti atsižvelgiama į valstybių narių išlaidas, patirtas nuo 2016 m. spalio 16 d. iki 2017 m. spalio 15 d., kaip numatyta Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 908/2014 ⁽²⁾ 11 straipsnio 1 dalyje;
- (3) Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 908/2014 33 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje nustatyta, kad, remiantis to reglamento 33 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodytu sprendimu dėl sąskaitų patvirtinimo, iš kiekvienos valstybės narės susigražintinos arba jai mokėtinos sumos turi būti nustatomos išskaičiuojant atitinkamų finansinių metų tarpines išmokas iš tų metų pripažintų išlaidų pagal 33 straipsnio 1 dalį. Komisija turi išskaičiuoti tą sumą iš vėlesnės tarpinės išmokos arba prie tos išmokos ją pridėti;
- (4) Komisija patikrino valstybių narių pateiktą informaciją ir iki 2018 m. balandžio 30 d. joms pranešė apie patikrų rezultatus bei būtinus pakeitimus;
- (5) Komisija, remdamasi metinėmis finansinėmis ataskaitomis ir prie jų pridėtais dokumentais, gali priimti sprendimą dėl kai kurių mokėjimo agentūrų pateiktų metinių finansinių ataskaitų išsamumo, tikslumo ir teisingumo;
- (6) kai kurių kitų mokėjimo agentūrų pateiktą informaciją reikia papildomai patikrinti, todėl šiuo sprendimu jų sąskaitų patvirtinti negalima;
- (7) remiantis Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 83 straipsniu, Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 ⁽³⁾ 36 straipsnio 5 dalyje nustatytas tarpinių išmokų mokėjimo terminas gali būti pertrauktas ne ilgesniam kaip šešių mėnesių

⁽¹⁾ OL L 347, 2013 12 20, p. 549.

⁽²⁾ 2014 m. rugpjūčio 6 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 908/2014, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 taikymo taisyklės, susijusios su mokėjimo agentūromis ir kitomis įstaigomis, finansų valdymu, sąskaitų patvirtinimu, patikrų taisyklėmis, užstatais ir skaidrumu (OL L 255, 2014 8 28, p. 59).

⁽³⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

laikotarpiui, siekiant atlikti papildomus patikrinimus tais atvejais, kai gaunama informacijos, kad šie mokėjimai yra susiję su pažeidimu, turinčiu sunkių finansinių pasekmių. Priimdama šį sprendimą Komisija turėtų atsižvelgti į pertrauktą mokėjimų sumas, kad būtų išvengta netinkamų ar ne laiku atliekamų mokėjimų;

- (8) pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 54 straipsnio 2 dalį, jei neteisėtai išmokėtos sumos nesusigrąžinamos per ketverius metus nuo sugrąžinimo reikalavimo datos arba per aštuonerius metus tais atvejais, kai susigrąžinimo byla perduota nacionaliniam teismui, 50 % finansinių neteisėtai išmokėtų sumų nesusigrąžinimo pasekmių turėtų tekti atitinkamai valstybei narei. Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 54 straipsnio 4 dalyje reikalaujama, kad valstybės narės prie Komisijai pagal Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 908/2014 29 straipsnį siunčiamų metinių finansinių ataskaitų pridėtų patvirtintą lentelę, joje nurodydamos sumas, kurias jos turi sumokėti pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 54 straipsnio 2 dalį. Valstybių narių išipareigojimo pranešti apie susigrąžintinas sumas taikymo taisyklės nustatytos Įgyvendinimo reglamente (ES) Nr. 908/2014. Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 908/2014 II priede pateikiamas lentelės, kuria valstybės narės turi naudotis teikdamos informaciją apie susigrąžintinas sumas, pavyzdys. Komisija, remdamasi valstybių narių užpildytais lentelėmis, turėtų nuspręsti dėl atitinkamai daugiau kaip prieš ketverius arba aštuonerius metus neteisėtai išmokėtų sumų nesusigrąžinimo finansinių pasekmių;
- (9) pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 54 straipsnio 3 dalį valstybės narės dėl tinkamai pagrįstų priežasčių gali nuspręsti nesiėkti susigrąžinti neteisėtai išmokėtų sumų. Toks sprendimas gali būti priimtas tik tuo atveju, jei jau patirtų ir numatomų išlaidų suma viršija sumą, kuri turi būti susigrąžinta, arba jei susigrąžinimas neįmanomas dėl skolininko arba už pažeidimą teisiškai atsakingų asmenų nemokumo, nustatyto ir pripažinto pagal nacionalinę teisę. Jei toks sprendimas priimamas per ketverius metus nuo sugrąžinimo reikalavimo datos arba per aštuonerius metus tais atvejais, kai susigrąžinimo byla perduota nacionaliniam teismui, 100 % finansinių nesusigrąžinimo pasekmių turėtų tekti Sąjungos biudžetui. Sumos, kurių tam tikra valstybė narė nusprendė nesusigrąžinti, ir tokio jos sprendimo priežastys nurodomos suvestinėse ataskaitose, nurodytose Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 54 straipsnio 4 dalyje kartu su 102 straipsnio 1 dalies c punkto iv papunkčiu. Todėl tokios sumos neturėtų būti susigrąžinamos iš atitinkamų valstybių narių, o turi būti padengiamos iš Sąjungos biudžeto;
- (10) valstybės narės dar turi sumokėti sumas, susidariusias taikant Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 54 straipsnio 2 dalį EŽŪFKP 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu. Tos sumos nurodytos III priede;
- (11) Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 36 straipsnio 3 dalies b punkte nustatyta, kad tarpinės išmokos išmokamos neviršijant numatytos bendros EŽŪFKP finansinio įnašo sumos. Remiantis Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 908/2014 23 straipsnio 2 dalimi, tuo atveju, kai bendra deklaracijose pateikiamų išlaidų suma viršija bendrą kaimo plėtros programai suplanuotą sumą, mokėtina suma negali viršyti suplanuotos sumos ir Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 34 straipsnio 2 dalyje nustatytos viršutinės ribos. Komisija apribotą sumą kompensuos vėliau, kai bus priimtas iš dalies pakeistas finansinis planas arba programavimo laikotarpio pabaigoje;
- (12) remdamasi Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 41 straipsniu, Komisija dėl išlaidų, patirtų nesilaikant Sąjungos taisyklių, jau sumažino keletą 2017 finansinių tarpinių išmokų arba sustabdė jų mokėjimą. Priimdama šį sprendimą Komisija turėtų atsižvelgti į sumas, kurios buvo sumažintos arba kurių mokėjimas buvo sustabdytas pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 41 straipsnį, kad būtų išvengta netinkamų ar ne laiku atliekamų mokėjimų arba sumų, kurioms vėliau galėtų būti taikoma finansinė pataisa, kompensavimo;
- (13) remiantis Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 51 straipsniu, šiuo sprendimu nepažeidžiami galimi vėlesni sprendimai, kuriuos Komisija gali priimti, kad iš Sąjungos lėšų nebūtų finansuojamos Sąjungos taisyklių neatitinkančios išlaidos,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Valstybių narių mokėjimo agentūrų, išskyrus 2 straipsnyje nurodytas mokėjimo agentūras, 2017 finansinių metų sąskaitos, susijusios su išlaidomis, kurias 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu finansuoja Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai (EŽŪFKP), patvirtinamos.

Pagal kiekvieną kaimo plėtros programą laikantis šio sprendimo iš kiekvienos valstybės narės susigrąžintinos arba joms mokėtinos sumos nurodytos I priede.

2 straipsnis

II priede nurodytų valstybių narių mokėjimo agentūrų 2017 finansinių metų sąskaitoms, susijusioms su kaimo plėtros programų išlaidomis, kurias 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu finansuoja EŽŪFKP, šis sprendimas netaikomas; joms bus taikomas vėlesnis sprendimas dėl sąskaitų patvirtinimo.

3 straipsnis

Valstybių narių mokėtinos sumos, susidariusios taikant Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 54 straipsnio 2 dalį Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu ir 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu, nurodytos šio sprendimo III priede.

4 straipsnis

Šiuo sprendimu nepažeidžiami būsiami atitikties patvirtinimo sprendimai, kuriuos Komisija gali priimti pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 52 straipsnį, kad iš Sąjungos lėšų nebūtų finansuojamos Sąjungos taisyklių neatitinkančios išlaidos.

5 straipsnis

Šis sprendimas skirtas valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje 2018 m. gegužės 28 d.

Komisijos vardu
Phil HOGAN
Komisijos narys

I PRIEDAS

2017 FINANSINIAIS METAIS PAGAL KAIMO PLĖTROS PROGRAMAS PATVIRTINTOS EŽŪFKP IŠLAIDOS

PAGAL KIEKVIENĄ PROGRAMĄ IŠ VALSTYBĖS NARĖS SUSIGRAŽINTINA ARBA JAI MOKĖTINA SUMA

Patvirtintos programos, kurių EŽŪFKP 2014–2020 m. išlaidos deklaruotos

(EUR)

VN	Bendrasis identifikavimo kodas (CCI)	2017 m. išlaidos	Pataisos	Iš viso	Vienkartinės sumos	Už 2017 finansinius metus patvirtinta priimta suma	Už finansinius metus valstybei narei grąžinta tarpinių išmokų suma	Iš valstybės narės susigražintina (-) arba jai mokėtina (+) suma
		i	ii	iii = i + ii	iv	v = iii - iv	vi	vii = v - vi
AT	2014AT06RDNP001	478 397 731,67		478 397 731,67		478 397 731,67	478 484 312,41	- 86 580,74
BE	2014BE06RDRP001	14 116 035,12		14 116 035,12		14 116 035,12	14 116 020,99	14,13
BE	2014BE06RDRP002	23 185 996,14		23 185 996,14		23 185 996,14	22 924 377,26	261 618,88
BG	2014BG06RDNP001	194 155 360,31		194 155 360,31		194 155 360,31	194 514 061,71	- 358 701,40
CY	2014CY06RDNP001	14 583 607,33		14 583 607,33		14 583 607,33	14 601 650,41	- 18 043,08
CZ	2014CZ06RDNP001	260 439 728,70		260 439 728,70		260 439 728,70	259 405 974,77	1 033 753,93
DE	2014DE06RDRN001	847 676,47		847 676,47		847 676,47	847 676,48	- 0,01
DE	2014DE06RDRP003	84 033 821,64		84 033 821,64		84 033 821,64	84 034 786,45	- 964,81
DE	2014DE06RDRP004	202 106 079,18		202 106 079,18		202 106 079,18	202 106 079,18	0,00
DE	2014DE06RDRP007	87 240 337,67		87 240 337,67		87 240 337,67	87 240 388,46	- 50,79
DE	2014DE06RDRP010	40 262 191,26		40 262 191,26		40 262 191,26	40 262 191,26	0,00
DE	2014DE06RDRP011	89 292 124,14		89 292 124,14		89 292 124,14	89 292 124,14	0,00
DE	2014DE06RDRP012	85 047 512,95		85 047 512,95		85 047 512,95	85 047 512,95	0,00
DE	2014DE06RDRP015	64 552 926,48		64 552 926,48		64 552 926,48	64 552 926,48	0,00
DE	2014DE06RDRP017	19 829 188,13		19 829 188,13		19 829 188,13	19 829 188,13	0,00

(EUR)

VN	Bendrasis identifikavimo kodas (CCI)	2017 m. išlaidos	Pataisos	Iš viso	Vienartinės sumos	Už 2017 finansinius metus patvirtinta priimta suma	Už finansinius metus valstybei narei grąžinta tarpinių išmokų suma	Iš valstybės narės susigrąžintina (-) arba jai mokėtina (+) suma
		i	ii	iii = i + ii	iv	v = iii - iv	vi	vii = v - vi
DE	2014DE06RDRP018	3 683 036,58		3 683 036,58		3 683 036,58	3 683 036,58	0,00
DE	2014DE06RDRP019	77 775 501,44		77 775 501,44		77 775 501,44	77 774 863,41	638,03
DE	2014DE06RDRP020	57 136 841,47		57 136 841,47		57 136 841,47	57 136 841,47	0,00
DE	2014DE06RDRP021	44 501 423,11		44 501 423,11		44 501 423,11	44 500 563,13	859,98
DE	2014DE06RDRP023	94 645 203,69		94 645 203,69		94 645 203,69	94 645 203,76	- 0,07
EE	2014EE06RDNP001	99 400 399,57		99 400 399,57		99 400 399,57	99 412 908,03	- 12 508,46
ES	2014ES06RDNP001	11 130 468,90		11 130 468,90		11 130 468,90	11 427 505,14	- 297 036,24
ES	2014ES06RDRP001	133 362 972,15		133 362 972,15		133 362 972,15	133 362 895,71	76,44
ES	2014ES06RDRP002	54 019 842,33		54 019 842,33		54 019 842,33	54 021 889,24	- 2 046,91
ES	2014ES06RDRP003	24 059 289,70		24 059 289,70		24 059 289,70	24 058 133,46	1 156,24
ES	2014ES06RDRP004	7 438 202,41		7 438 202,41		7 438 202,41	7 438 202,28	0,13
ES	2014ES06RDRP006	15 454 254,68		15 454 254,68		15 454 254,68	15 454 254,26	0,42
ES	2014ES06RDRP007	72 883 605,94		72 883 605,94		72 883 605,94	72 881 227,26	2 378,68
ES	2014ES06RDRP008	89 312 043,14		89 312 043,14		89 312 043,14	89 305 608,68	6 434,46
ES	2014ES06RDRP009	39 910 753,58		39 910 753,58		39 910 753,58	39 910 751,94	1,64
ES	2014ES06RDRP010	62 017 455,91		62 017 455,91		62 017 455,91	62 017 430,94	24,97
ES	2014ES06RDRP011	103 801 455,51		103 801 455,51		103 801 455,51	103 801 425,09	30,42
ES	2014ES06RDRP012	1 060 083,85		1 060 083,85		1 060 083,85	1 060 083,85	0,00
ES	2014ES06RDRP013	24 966 783,83		24 966 783,83		24 966 783,83	24 966 780,75	3,08
ES	2014ES06RDRP014	12 760 386,72		12 760 386,72		12 760 386,72	12 760 386,67	0,05

L 136/14

LT

Europos Sąjungos oficialusis leidinys

2018 6 1

(EUR)

VN	Bendrasis identifikavimo kodas (CCI)	2017 m. išlaidos	Pataisos	Iš viso	Vienartinės sumos	Už 2017 finansinius metus patvirtinta priimta suma	Už finansinius metus valstybei narei grąžinta tarpinių išmokų suma	Iš valstybės narės susigrąžintina (-) arba jai mokėtina (+) suma
		i	ii	iii = i + ii	iv	v = iii - iv	vi	vii = v - vi
ES	2014ES06RDRP015	18 088 437,72		18 088 437,72		18 088 437,72	18 088 449,94	- 12,22
ES	2014ES06RDRP016	8 991 760,03		8 991 760,03		8 991 760,03	8 991 757,28	2,75
ES	2014ES06RDRP017	13 777 646,10		13 777 646,10		13 777 646,10	13 777 644,71	1,39
FI	2014FI06RDRP001	315 496 116,90		315 496 116,90		315 496 116,90	315 496 174,40	- 57,50
FI	2014FI06RDRP002	3 712 306,45		3 712 306,45		3 712 306,45	3 712 306,45	0,00
FR	2014FR06RDNP001	100 121 898,44		100 121 898,44		100 121 898,44	100 121 898,44	0,00
FR	2014FR06RDRN001	300 373,57		300 373,57		300 373,57	300 373,57	0,00
FR	2014FR06RDRP001	2 363 536,33		2 363 536,33		2 363 536,33	2 363 536,33	0,00
FR	2014FR06RDRP002	3 369 301,72		3 369 301,72		3 369 301,72	3 369 301,70	0,02
FR	2014FR06RDRP003	4 661 378,08		4 661 378,08		4 661 378,08	4 661 378,08	0,00
FR	2014FR06RDRP004	22 077 591,68		22 077 591,68		22 077 591,68	22 077 591,68	0,00
FR	2014FR06RDRP006	1 556 396,94		1 556 396,94		1 556 396,94	1 556 396,94	0,00
FR	2014FR06RDRP011	1 410 258,78		1 410 258,78		1 410 258,78	1 410 258,78	0,00
FR	2014FR06RDRP021	14 971 960,69		14 971 960,69		14 971 960,69	14 971 960,69	0,00
FR	2014FR06RDRP022	3 132 461,41		3 132 461,41		3 132 461,41	3 132 461,40	0,01
FR	2014FR06RDRP023	3 239 902,32		3 239 902,32		3 239 902,32	3 239 902,32	0,00
FR	2014FR06RDRP024	36 629 807,86		36 629 807,86		36 629 807,86	36 629 807,85	0,01
FR	2014FR06RDRP025	26 364 953,09		26 364 953,09		26 364 953,09	26 364 953,07	0,02
FR	2014FR06RDRP026	91 192 470,84		91 192 470,84		91 192 470,84	91 192 470,83	0,01
FR	2014FR06RDRP031	3 974 536,66		3 974 536,66		3 974 536,66	3 974 536,67	- 0,01

2018 6 1

LT

Europos Sąjungos oficialusis leidinys

L 136/15

(EUR)

VN	Bendrasis identifikavimo kodas (CCI)	2017 m. išlaidos	Pataisos	Iš viso	Vienartinės sumos	Už 2017 finansinius metus patvirtinta priimta suma	Už finansinius metus valstybei narei grąžinta tarpinių išmokų suma	Iš valstybės narės susigrąžintina (-) arba jai mokėtina (+) suma
		i	ii	iii = i + ii	iv	v = iii - iv	vi	vii = v - vi
FR	2014FR06RDRP041	36 233 518,95		36 233 518,95		36 233 518,95	36 233 518,94	0,01
FR	2014FR06RDRP042	7 728 741,09		7 728 741,09		7 728 741,09	7 728 741,09	0,00
FR	2014FR06RDRP043	82 691 430,20		82 691 430,20		82 691 430,20	82 691 430,20	0,00
FR	2014FR06RDRP052	21 113 755,92		21 113 755,92		21 113 755,92	21 113 755,89	0,03
FR	2014FR06RDRP053	14 629 279,53		14 629 279,53		14 629 279,53	14 629 279,52	0,01
FR	2014FR06RDRP054	40 044 044,76		40 044 044,76		40 044 044,76	40 044 044,78	- 0,02
FR	2014FR06RDRP072	99 246 766,05		99 246 766,05		99 246 766,05	99 246 766,07	- 0,02
FR	2014FR06RDRP073	299 144 894,30		299 144 894,30		299 144 894,30	299 144 894,32	- 0,02
FR	2014FR06RDRP074	131 740 730,76		131 740 730,76		131 740 730,76	131 740 730,75	0,01
FR	2014FR06RDRP082	211 700 551,52		211 700 551,52		211 700 551,52	211 700 551,49	0,03
FR	2014FR06RDRP083	275 379 990,89		275 379 990,89		275 379 990,89	275 379 990,89	0,00
FR	2014FR06RDRP091	100 704 933,82		100 704 933,82		100 704 933,82	100 704 933,84	- 0,02
FR	2014FR06RDRP093	93 815 042,46		93 815 042,46		93 815 042,46	93 815 042,46	0,00
EL	2014GR06RDNP001	704 894 686,51		704 894 686,51		704 894 686,51	704 894 534,74	151,77
HR	2014HR06RDNP001	149 952 582,49		149 952 582,49		149 952 582,49	150 169 700,88	- 217 118,39
HU	2014HU06RDNP001	196 592 489,13		196 592 489,13		196 592 489,13	196 592 509,26	- 20,13
IE	2014IE06RDNP001	254 483 447,08		254 483 447,08		254 483 447,08	254 477 770,89	5 676,19
IT	2014IT06RDNP001	40 564 508,43		40 564 508,43		40 564 508,43	40 564 552,40	- 43,97
IT	2014IT06RDRN001	977,28		977,28		977,28	977,28	0,00
IT	2014IT06RDRP001	8 874 305,75		8 874 305,75		8 874 305,75	8 874 567,78	- 262,03

L 136/16

LT

Europos Sąjungos oficialusis leidinys

2018 6 1

(EUR)

VN	Bendrasis identifikavimo kodas (CCI)	2017 m. išlaidos	Pataisos	Iš viso	Vienartinės sumos	Už 2017 finansinius metus patvirtinta priimta suma	Už finansinius metus valstybei narei grąžinta tarpinių išmokų suma	Iš valstybės narės susigrąžintina (-) arba jai mokėtina (+) suma
		i	ii	iii = i + ii	iv	v = iii - iv	vi	vii = v - vi
IT	2014IT06RDRP002	23 788 928,02		23 788 928,02		23 788 928,02	23 788 927,94	0,08
IT	2014IT06RDRP003	46 200 832,29		46 200 832,29		46 200 832,29	46 200 788,50	43,79
IT	2014IT06RDRP004	2 806 426,92		2 806 426,92		2 806 426,92	2 806 697,30	- 270,38
IT	2014IT06RDRP005	18 865 941,92		18 865 941,92		18 865 941,92	18 868 840,76	- 2 898,84
IT	2014IT06RDRP006	1 534 285,21		1 534 285,21		1 534 285,21	1 534 667,84	- 382,63
IT	2014IT06RDRP007	28 727 343,78		28 727 343,78		28 727 343,78	28 764 913,04	- 37 569,26
IT	2014IT06RDRP008	15 287 214,93		15 287 214,93		15 287 214,93	15 287 416,95	- 202,02
IT	2014IT06RDRP009	33 120 912,73		33 120 912,73		33 120 912,73	33 121 036,06	- 123,33
IT	2014IT06RDRP010	45 484 848,30		45 484 848,30		45 484 848,30	45 484 862,45	- 14,15
IT	2014IT06RDRP011	13 438 549,33		13 438 549,33		13 438 549,33	13 438 548,84	0,49
IT	2014IT06RDRP012	44 069 542,90		44 069 542,90		44 069 542,90	44 075 357,69	- 5 814,79
IT	2014IT06RDRP013	3 098 089,21		3 098 089,21		3 098 089,21	3 098 146,33	- 57,12
IT	2014IT06RDRP014	83 036 894,24		83 036 894,24		83 036 894,24	83 036 894,35	- 0,11
IT	2014IT06RDRP015	6 701 799,96		6 701 799,96		6 701 799,96	6 702 178,75	- 378,79
IT	2014IT06RDRP016	61 096 993,40		61 096 993,40		61 096 993,40	61 108 709,19	- 11 715,79
IT	2014IT06RDRP017	19 528 912,41		19 528 912,41		19 528 912,41	19 528 912,90	- 0,49
IT	2014IT06RDRP019	40 686 895,09		40 686 895,09		40 686 895,09	40 687 623,74	- 728,65
IT	2014IT06RDRP020	46 987 331,20		46 987 331,20		46 987 331,20	46 988 100,86	- 769,66
IT	2014IT06RDRP021	135 506 692,90		135 506 692,90		135 506 692,90	135 538 241,16	- 31 548,26
LT	2014LT06RDNP001	253 974 528,53		253 974 528,53		253 974 528,53	253 974 582,76	- 54,23

2018 6 1

LT

Europos Sąjungos oficialusis leidinys

L 136/17

(EUR)

VN	Bendrasis identifikavimo kodas (CCI)	2017 m. išlaidos	Pataisos	Iš viso	Vienartinės sumos	Už 2017 finansinius metus patvirtinta priimta suma	Už finansinius metus valstybei narei grąžinta tarpinių išmokų suma	Iš valstybės narės susigrąžintina (-) arba jai mokėtina (+) suma
		i	ii	iii = i + ii	iv	v = iii - iv	vi	vii = v - vi
LU	2014LU06RDNP001	8 918 895,78		8 918 895,78		8 918 895,78	8 812 078,76	106 817,02
LV	2014LV06RDNP001	162 496 968,70		162 496 968,70		162 496 968,70	162 496 968,70	0,00
MT	2014MT06RDNP001	2 170 944,28		2 170 944,28		2 170 944,28	2 170 973,36	- 29,08
NL	2014NL06RDNP001	57 608 890,90		57 608 890,90		57 608 890,90	57 608 528,55	362,35
PL	2014PL06RDNP001	573 603 683,32		573 603 683,32		573 603 683,32	573 605 136,61	- 1 453,29
PT	2014PT06RDRP001	40 591 687,21		40 591 687,21		40 591 687,21	40 591 287,69	399,52
PT	2014PT06RDRP002	468 845 467,33		468 845 467,33		468 845 467,33	468 844 377,37	1 089,96
PT	2014PT06RDRP003	15 384 146,74		15 384 146,74		15 384 146,74	15 384 144,04	2,70
RO	2014RO06RDNP001	1 550 387 153,79	- 7 674 875,25	1 542 712 278,54		1 542 712 278,54	1 542 816 218,84	- 103 940,30
SE	2014SE06RDNP001	104 275 242,46		104 275 242,46		104 275 242,46	104 276 388,48	- 1 146,02
SI	2014SI06RDNP001	80 270 639,58		80 270 639,58		80 270 639,58	80 270 674,15	- 34,57
SK	2014SK06RDNP001	167 863 129,03		167 863 129,03		167 863 129,03	167 863 195,69	- 66,66
UK	2014UK06RDRP001	374 056 682,70		374 056 682,70		374 056 682,70	374 089 621,24	- 32 938,54
UK	2014UK06RDRP002	16 450 919,98		16 450 919,98		16 450 919,98	16 450 370,55	549,43
UK	2014UK06RDRP003	88 991 847,54	43 923,38	89 035 770,92		89 035 770,92	89 251 291,63	- 215 520,71
UK	2014UK06RDRP004	62 590 710,66		62 590 710,66		62 590 710,66	62 590 711,40	- 0,74

L 136/18

LT

Europos Sąjungos oficialusis leidinys

2018 6 1

II PRIEDAS

MOKĖJIMO AGENTŪRŲ SĄSKAITŲ PATVIRTINIMAS

2017 FINANSINIAI METAI. EŽŪFKP

Mokėjimo agentūrų ir programų, kurių sąskaitos atskirtos ir kurioms bus taikomas kitas sprendimas dėl sąskaitų patvirtinimo, sąrašas

Valstybė narė	Mokėjimo agentūra	Programa
Danija	„Danish AgriFish Agency“	2014DK06RDNP001
Prancūzija	„Office du Développement Agricole et Rural de Corse“	2014FR06RDRP094
Vokietija	„EU-Zahlstelle der Freien und Hansestadt Hamburg“	
Italija	„Agenzia della regione Calabria per le Erogazioni in Agricoltura“	2014IT06RDRP018
Ispanija	„Islas Canarias“	2014ES06RDRP005

III PRIEDAS

MOKĖJIMO AGENTŪRŲ SĄSKAITŲ PATVIRTINIMAS

2017 FINANSINIAI METAI. EŽŪFKP

Pataisos pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 54 straipsnio 2 dalį (*)

Valstybė narė	Valiuta	Su 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu susijusios pataisos		Su 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu susijusios pataisos	
		(Nacionalinė valiuta)	(EUR)	(Nacionalinė valiuta)	(EUR)
AT	EUR	—	—	—	—
BE	EUR	—	—	—	299,66
BG	BGN	—	—	51 922,70	—
CY	EUR	—	—	—	—
CZ	CZK	—	—	486 389,94	—
DE (*)	EUR	—	—	—	48 081,10
DK (*)	DKK	—	—	—	—
EE	EUR	—	—	—	527 298,68
ES (*)	EUR	—	—	—	364 234,54
FI	EUR	—	—	—	38 756,20
FR (*)	EUR	—	—	—	1 835 310,17
UK	GBP	—	—	41 093,19	—
EL	EUR	—	—	—	473 028,15
HR	HRK	—	—	—	—
HU	HUF	—	—	428 063 977,00	—
IE	EUR	—	—	—	95 744,91
IT (*)	EUR	—	—	—	334 023,46
LT	EUR	—	—	—	2 332,84
LU	EUR	—	—	—	—
LV	EUR	—	—	—	5 032,42
MT	EUR	—	—	—	1 129,66
NL	EUR	—	—	—	367,70
PL	PLN	—	—	2 193 312,18	—
PT	EUR	—	—	—	68 876,07
RO	RON	—	—	178 860,25	—
SE	SEK	—	—	321 280,06	—
SI	EUR	—	—	—	430,13
SK	EUR	—	—	—	385 822,30

(*) Mokėjimo agentūrų, kurių sąskaitos yra atskirtos, atžvilgiu sumažinimas, kaip nustatyta 54 straipsnio 2 dalyje, taikomas tada, kai sąskaitas pasiūloma patvirtinti.

KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO SPRENDIMAS (ES) 2018/794**2018 m. gegužės 28 d.****dėl valstybių narių mokėjimo agentūrų 2017 finansinių metų sąskaitų, susijusių su Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) finansuojamomis išlaidomis, patvirtinimo***(pranešta dokumentu Nr. C(2018) 3194)*

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1306/2013 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos, kuriuo panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 352/78, (EB) Nr. 165/94, (EB) Nr. 2799/98, (EB) Nr. 814/2000, (EB) Nr. 1290/2005 ir (EB) Nr. 485/2008 ⁽¹⁾, ypač į jo 51 straipsnį,

pasikonsultavusi su Žemės ūkio fondų komitetu,

kadangi:

- (1) pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 51 straipsnį Komisija, remdamasi valstybių narių pateiktomis metinėmis finansinėmis ataskaitomis, prie kurių pridėjama sąskaitoms patvirtinti reikalinga informacija, audito nuomonė dėl ataskaitų išsamumo, tikslumo ir teisingumo, taip pat sertifikavimo įstaigų parengtos ataskaitos, turi patvirtinti to reglamento 7 straipsnyje nurodytų mokėjimo agentūrų sąskaitas;
- (2) pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 39 straipsnį žemės ūkio finansiniai metai prasideda N – 1 metų spalio 16 d., o baigiasi N metų spalio 15 d. Tvirtinant 2017 finansinių metų sąskaitas turėtų būti atsižvelgiama į valstybių narių išlaidas, patirtas nuo 2016 m. spalio 16 d. iki 2017 m. spalio 15 d., kaip numatyta Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 908/2014 ⁽²⁾ 11 straipsnio 1 dalyje;
- (3) Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 908/2014 33 straipsnio 2 dalies pirmoje pastraipoje nustatyta, kad pagal to reglamento 33 straipsnio 1 dalyje nurodytą sprendimą dėl sąskaitų patvirtinimo iš kiekvienos valstybės narės susigrąžintinos arba jai mokėtinos sumos turi būti nustatomos atitinkamų finansinių metų (t. y. 2017 m.) mėnesines išmokas išskaičiuojant iš tų metų pripažintų išlaidų pagal 33 straipsnio 1 dalį. Komisija tą sumą turi išskaičiuoti iš mėnesinės išmokos, susijusios su antrojo mėnesio po sprendimo dėl sąskaitų patvirtinimo priėmimo išlaidomis, arba ją prie tos išmokos pridėti;
- (4) Komisija patikrino valstybių narių pateiktą informaciją ir iki 2018 m. balandžio 30 d. joms pranešė apie patikrų rezultatus bei būtinus pakeitimus;
- (5) Komisija, remdamasi metinėmis finansinėmis ataskaitomis ir prie jų pridėtais dokumentais, gali priimti sprendimą dėl kai kurių mokėjimo agentūrų pateiktų metinių finansinių ataskaitų išsamumo, tikslumo ir teisingumo;
- (6) kai kurių kitų mokėjimo agentūrų pateiktą informaciją reikia papildomai patikrinti, todėl šiuo sprendimu jų sąskaitų patvirtinti negalima;
- (7) remiantis Komisijos delegalojo reglamento (ES) Nr. 907/2014 ⁽³⁾ 5 straipsnio 5 dalimi, sprendime dėl sąskaitų patvirtinimo turi būti atsižvelgiama į visus terminų nesilaikymo rugpjūčio, rugsėjo ir spalio mėnesiais atvejus. Tam tikros kai kurių valstybių narių per minėtus 2017 m. mėnesius deklaruotos išlaidos buvo patirtos pasibaigus nustatytiems terminams. Todėl šiame sprendime turėtų būti nustatyti atitinkami sumažinimai;
- (8) remdamasi Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 41 straipsniu Komisija dėl viršutinių finansinių ribų ar mokėjimo terminų nesilaikymo arba kontrolės sistemos trūkumų jau sumažino keletą 2017 finansinių metų mėnesinių išmokų arba sustabdė jų mokėjimą. Priimdama šį sprendimą Komisija turėtų atsižvelgti į sumas, kurios buvo sumažintos arba kurių mokėjimas buvo sustabdytas, kad būtų išvengta netinkamų ar ne laiku atliekamų

⁽¹⁾ OL L 347, 2013 12 20, p. 549.

⁽²⁾ 2014 m. rugpjūčio 6 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 908/2014, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 taikymo taisyklės, susijusios su mokėjimo agentūromis ir kitomis įstaigomis, finansų valdymu, sąskaitų patvirtinimu, patikrų taisyklėmis, užstatais ir skaidrumu (OL L 255, 2014 8 28, p. 59).

⁽³⁾ 2014 m. kovo 11 d. Komisijos delegalojo reglamentas (ES) Nr. 907/2014, kuriuo papildomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 nuostatos dėl mokėjimo agentūrų ir kitų įstaigų, finansų valdymo, sąskaitų patvirtinimo, užstatų ir dėl euro naudojimo (OL L 255, 2014 8 28, p. 18).

mokėjimų arba sumų, kurioms vėliau galėtų būtų taikoma finansinė pataisa, kompensavimo. Šios sumos prirėikus gali būti svarstomos išsamiau, laikantis Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 52 straipsnyje nustatytos atitikties patvirtinimo procedūros;

- (9) pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 54 straipsnio 2 dalį, jei neteisėtai išmokėtos sumos nesusigrąžinamos per ketverius metus nuo sugrąžinimo reikalavimo datos arba per aštuonerius metus tais atvejais, kai susigrąžinimo byla perduota nacionaliniam teismui, 50 % finansinių neteisėtai išmokėtų sumų nesusigrąžinimo pasekmių turėtų tekti atitinkamai valstybei narėi. Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 54 straipsnio 4 dalyje reikalaujama, kad valstybės narės prie Komisijai pagal Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 908/2014 29 straipsnį siunčiamų metinių finansinių ataskaitų pridėtų patvirtintą lentelę, joje nurodydamos sumas, kurias jos turi sumokėti pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 54 straipsnio 2 dalį. Valstybių narių įsipareigojimo pranešti apie susigrąžintinas sumas taikymo taisyklės nustatytos Įgyvendinimo reglamente (ES) Nr. 908/2014. Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 908/2014 II priede pateikiamas lentelės, kuria valstybės narės turi naudotis teikdamos informaciją apie susigrąžintinas sumas, pavyzdys. Komisija, remdamasi valstybių narių užpildytais lentelėmis, turėtų nuspręsti dėl atitinkamai daugiau kaip prieš ketverius arba aštuonerius metus neteisėtai išmokėtų sumų nesusigrąžinimo finansinių pasekmių;
- (10) pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 54 straipsnio 3 dalį valstybės narės dėl tinkamai pagrįstų priežasčių gali nuspręsti nesiėkti susigrąžinti neteisėtai išmokėtų sumų. Toks sprendimas gali būti priimtas tik tuo atveju, jei jau patirtų ir numatomų išlaidų suma viršija sumą, kuri turi būti susigrąžinta, arba jei susigrąžinimas neįmanomas dėl skolininko arba už pažeidimą teisiškai atsakingų asmenų nemokumo, nustatyto ir pripažinto pagal nacionalinę teisę. Jei toks sprendimas buvo priimtas per ketverius metus nuo pirminio administracinio ar teismo nagrinėjimo arba per aštuonerius metus, jei susigrąžinimo byla perduota nacionaliniam teismui, 100 % finansinių neteisėtai išmokėtų sumų nesusigrąžinimo pasekmių turėtų būti dengiama iš Sąjungos biudžeto. Sumos, kurių valstybė narė nusprendė nesusigrąžinti, ir tokio jos sprendimo priežastys nurodomos suvestinėse, nurodytose Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 54 straipsnio 4 dalyje kartu su 102 straipsnio 1 dalies c punkto iv papunkčiu. Todėl tokios sumos neturėtų būti susigrąžinamos iš atitinkamų valstybių narių, o padengiamos iš Sąjungos biudžeto;
- (11) I priedo e skiltyje nurodytos pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 54 straipsnio 2 dalį sumažintos sumos yra susijusios su Europos žemės ūkio garantijų fondu (EŽŪGF). III priede nurodytos valstybių narių mokėtinos sumos, susidariusios taikant Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 54 straipsnio 2 dalį laikinajai kaimo plėtros priemonei (LKPP), finansuojamai iš Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo (EŽŪOGF) lėšų⁽¹⁾;
- (12) remiantis Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 51 straipsniu, šiuo sprendimu nepažeidžiami galimi vėlesni sprendimai, kuriuos Komisija gali priimti, kad iš Sąjungos lėšų nebūtų finansuojamos Sąjungos taisyklių neatitinkančios išlaidos,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Valstybių narių mokėjimo agentūrų, išskyrus 2 straipsnyje nurodytas mokėjimo agentūras, 2017 finansinių metų sąskaitos, susijusios su Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) finansuojamomis išlaidomis, patvirtinamos.

Pagal šį sprendimą iš kiekvienos valstybės narės susigrąžintinos arba joms mokėtinos sumos, įskaitant sumas, susidariusias taikant Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 54 straipsnio 2 dalį, yra nurodytos šio sprendimo I ir III prieduose.

2 straipsnis

II priede nurodytų valstybių narių mokėjimo agentūrų 2017 finansinių metų sąskaitoms, susijusioms su EŽŪGF finansuojamomis išlaidomis, šis sprendimas netaikomas; joms bus taikomas vėlesnis sprendimas dėl sąskaitų patvirtinimo.

3 straipsnis

Šiuo sprendimu nepažeidžiami būsiami atitikties patvirtinimo sprendimai, kuriuos Komisija gali priimti pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 52 straipsnį, kad iš Sąjungos lėšų nebūtų finansuojamos Sąjungos taisyklių neatitinkančios išlaidos.

⁽¹⁾ 2004 m. sausio 5 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 27/2004, nustatantis pereinamąsias išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 1257/1999 taikymo taisykles dėl Čekijos Respublikos, Estijos, Kipro, Latvijos, Lietuvos, Vengrijos, Maltos, Lenkijos, Slovėnijos ir Slovakijos kaimo plėtros priemonių finansavimo iš EŽŪOGF Garantijų skyriaus (OL L 5, 2004 1 9, p. 36).

4 straipsnis

Šis sprendimas skirtas valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje 2018 m. gegužės 28 d.

Komisijos vardu
Phil HOGAN
Komisijos narys

I PRIEDAS

MOKĖJIMO AGENTŪRŲ SĄSKAITŲ PATVIRTINIMAS

2017 FINANSINIAI METAI

Iš valstybės narės susigrąžintina arba jai mokėtina suma

VN		Išlaidos (asignuotosios pajamos), 2017 m. patirtos mokėjimo agentūrų, kurių sąskaitos		Iš viso a + b	Sumažinimai ir sustabdymai visais finansiniais metais (!)	Sumažinimai pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 54 straipsnio 2 dalį	Iš viso, įskaitant sumažinimus ir sustabdymus	Už finansinius metus valstybei narei išmokėtos sumos	Iš valstybės narės susigrąžintina (-) arba jai mokėtina (+) suma (?)
		patvirtintos	atskirtos						
		= metinėje deklaracijoje nurodytos išlaidos (asignuotosios pajamos)	= visos mėnesinėse deklaracijose nurodytos išlaidos (asignuotosios pajamos)						
		a	b	c = a + b	d	e	f = c + d + e	g	h = f - g
BE	EUR	588 102 324,63	0,00	588 102 324,63	0,00	- 991,56	588 101 333,07	588 546 187,63	- 444 854,56
BG	EUR	797 281 214,01	0,00	797 281 214,01	- 17 389,41	0,00	797 263 824,60	798 086 440,51	- 822 615,91
CZ	CZK	0,00	0,00	0,00	0,00	- 8 342,14	- 8 342,14	0,00	- 8 342,14
CZ	EUR	854 448 923,01	0,00	854 448 923,01	0,00	0,00	854 448 923,01	854 448 923,20	- 0,19
DK	DKK	0,00	0,00	0,00	0,00	- 164 574,66	- 164 574,66	0,00	- 164 574,66
DK	EUR	858 708 631,07	0,00	858 708 631,07	0,00	0,00	858 708 631,07	858 670 732,41	37 898,66
DE	EUR	5 030 903 943,84	0,00	5 030 903 943,84	- 6 977,89	- 45 644,72	5 030 851 321,24	5 027 999 451,51	2 851 869,72
EE	EUR	124 071 973,61	0,00	124 071 973,61	0,00	- 16 983,75	124 054 989,86	123 977 546,02	77 443,84
IE	EUR	1 229 287 920,82	0,00	1 229 287 920,82	- 95 679,67	- 43 841,63	1 229 148 399,52	1 228 321 811,74	826 587,78
EL	EUR	2 074 885 739,79	0,00	2 074 885 739,79	- 20 843,71	- 1 821 898,16	2 073 042 997,92	2 074 864 896,08	- 1 821 898,16
ES	EUR	5 436 124 554,19	2 768 594,78	5 438 893 148,97	- 2 239 204,13	- 2 159 384,45	5 434 494 560,39	5 437 757 758,27	- 3 263 197,88
FR	EUR	7 177 885 922,21	310 949 997,08	7 488 835 919,29	- 184 123 288,02	- 91 535,53	7 304 621 095,74	7 308 565 960,41	- 3 944 864,67
HR	EUR	208 140 268,86	0,00	208 140 268,86	- 84 515,74	0,00	208 055 753,12	208 189 461,36	- 133 708,24
IT	EUR	4 310 772 062,39	0,00	4 310 772 062,39	- 93 059 323,84	- 1 812 362,90	4 215 900 375,65	4 249 111 348,36	- 33 210 972,71

VN		Išlaidos (asignuotosios pajamos), 2017 m. patirtos mokėjimo agentūrų, kurių sąskaitos		Iš viso a + b	Sumažinimai ir sustabdymai visais finansiniais metais (1)	Sumažinimai pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 54 straipsnio 2 dalį	Iš viso, įskaitant sumažinimus ir sustabdymus	Už finansinius metus valstybei narei išmokėtos sumos	Iš valstybės narės susigrąžintina (-) arba jai mokėtina (+) suma (2)
		patvirtintos	atskirtos						
		= metinėje deklaracijoje nurodytos išlaidos (asignuotosios pajamos)	= visos mėnesinėse deklaracijose nurodytos išlaidos (asignuotosios pajamos)						
		a	b	c = a + b	d	e	f = c + d + e	g	h = f - g
CY	EUR	55 777 706,48	0,00	55 777 706,48	- 35 861,66	0,00	55 741 844,82	55 730 155,42	11 689,40
LV	EUR	217 990 354,60	0,00	217 990 354,60	- 181,15	- 6 247,62	217 983 925,83	217 993 173,12	- 9 247,29
LT	EUR	443 325 522,51	0,00	443 325 522,51	- 71 548,65	- 374,27	443 253 599,59	443 272 271,92	- 18 672,33
LU	EUR	34 473 355,85	0,00	34 473 355,85	0,00	0,00	34 473 355,85	34 401 229,19	72 126,66
HU	HUF	0,00	0,00	0,00	0,00	- 68 059 521,50	- 68 059 521,50	0,00	- 68 059 521,50
HU	EUR	1 288 054 472,53	0,00	1 288 054 472,53	- 4 569 620,93	0,00	1 283 484 851,60	1 284 228 855,44	- 744 003,84
MT	EUR	0,00	5 317 298,97	5 317 298,97	0,00	0,00	5 317 298,97	5 317 298,97	0,00
NL	EUR	815 897 786,62	0,00	815 897 786,62	- 422 705,99	0,00	815 475 080,63	815 494 995,16	- 19 914,53
AT	EUR	706 529 712,22	0,00	706 529 712,22	- 264 876,95	0,00	706 264 835,27	706 343 282,70	- 78 447,43
PL	PLN	0,00	0,00	0,00	0,00	- 885 655,91	- 885 655,91	0,00	- 885 655,91
PL	EUR	3 409 425 215,53	0,00	3 409 425 215,53	- 3 007 191,14	0,00	3 406 418 024,39	3 406 561 289,51	- 143 265,12
PT	EUR	705 330 241,25	0,00	705 330 241,25	- 607 631,63	- 1 086 013,11	703 636 596,51	704 169 188,62	- 532 592,11
RO	RON	0,00	0,00	0,00	0,00	- 491 230,99	- 491 230,99	0,00	- 491 230,99
RO	EUR	1 775 087 767,15	0,00	1 775 087 767,15	- 15 068 445,66	0,00	1 760 019 321,49	1 772 508 497,61	- 12 489 176,12
SI	EUR	143 152 666,80	0,00	143 152 666,80	0,00	0,00	143 152 666,80	143 152 639,38	27,42
SK	EUR	438 421 061,90	0,00	438 421 061,90	- 4 578,15	- 33 438,11	438 383 045,64	438 416 483,75	- 33 438,11
FI	EUR	537 087 368,44	0,00	537 087 368,44	- 2 999,21	- 51 789,44	537 032 579,79	537 056 724,90	- 24 145,11
SE	SEK	0,00	0,00	0,00	0,00	- 393 612,02	- 393 612,02	0,00	- 393 612,02

VN		Išlaidos (asignuotosios pajamos), 2017 m. patirtos mokėjimo agentūrų, kurių sąskaitos		Iš viso a + b	Sumažinimai ir sustabdymai visais finansiniais metais ⁽¹⁾	Sumažinimai pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 54 straipsnio 2 dalį	Iš viso, įskaitant sumažinimus ir sustabdymus	Už finansinius metus valstybei narei išmokėtos sumos	Iš valstybės narės susigrąžintina (-) arba jai mokėtina (+) suma ⁽²⁾
		patvirtintos	atskirtos						
		= metinėje deklaracijoje nurodytos išlaidos (asignuotosios pajamos)	= visos mėnesinėse deklaracijose nurodytos išlaidos (asignuotosios pajamos)						
		a	b	c = a + b	d	e	f = c + d + e	g	h = f - g
SE	EUR	707 756 620,41	0,00	707 756 620,41	- 4 058 311,47	0,00	703 698 308,94	703 708 425,10	- 10 116,16
UK	GBP	0,00	0,00	0,00	0,00	- 64 111,45	- 64 111,45	0,00	- 64 111,45
UK	EUR	3 151 920 238,93	0,00	3 151 920 238,93	- 29 423 486,72	0,00	3 122 496 752,21	3 127 019 638,34	- 4 522 886,13

VN		Išlaidos ⁽³⁾	Asignuotosios pajamos ⁽³⁾	54 straipsnio 2 dalis (= e)	Iš viso (= h)
		05 07 01 06	6701	6702	
		i	j	k	l = i + j + k
BE	EUR	0,00	- 443 863,00	- 991,56	- 444 854,56
BG	EUR	0,00	- 822 615,91	0,00	- 822 615,91
CZ	CZK	0,00	0,00	- 8 342,14	- 8 342,14
CZ	EUR	0,00	- 0,19	0,00	- 0,19
DK	DKK	0,00	0,00	- 164 574,66	- 164 574,66
DK	EUR	37 898,66	0,00	0,00	37 898,66
DE	EUR	2 897 514,44	0,00	- 45 644,72	2 851 869,72
EE	EUR	94 427,59	0,00	- 16 983,75	77 443,84
IE	EUR	870 429,41	0,00	- 43 841,63	826 587,78
EL	EUR	0,00	0,00	- 1 821 898,16	- 1 821 898,16
ES	EUR	0,00	- 1 103 813,43	- 2 159 384,45	- 3 263 197,88
FR	EUR	0,00	- 3 853 329,14	- 91 535,53	- 3 944 864,67

VN		Išlaidos (³)	Asignuotosios pajamos (³)	54 straipsnio 2 dalis (= e)	Iš viso (= h)
		05 07 01 06	6701	6702	
		i	j	k	l = i + j + k
HR	EUR	0,00	- 133 708,24	0,00	- 133 708,24
IT	EUR	0,00	- 31 398 609,81	- 1 812 362,90	- 33 210 972,71
CY	EUR	11 689,40	0,00	0,00	11 689,40
LV	EUR	0,00	- 2 999,67	- 6 247,62	- 9 247,29
LT	EUR	0,00	- 18 298,06	- 374,27	- 18 672,33
LU	EUR	72 126,66	0,00	0,00	72 126,66
HU	HUF	0,00	0,00	- 68 059 521,50	- 68 059 521,50
HU	EUR	0,00	- 744 003,84	0,00	- 744 003,84
MT	EUR	0,00	0,00	0,00	0,00
NL	EUR	0,00	- 19 914,53	0,00	- 19 914,53
AT	EUR	0,00	- 78 447,43	0,00	- 78 447,43
PL	PLN	0,00	0,00	- 885 655,91	- 885 655,91
PL	EUR	0,00	- 143 265,12	0,00	- 143 265,12
PT	EUR	553 421,00	0,00	- 1 086 013,11	- 532 592,11
RO	RON	0,00	0,00	- 491 230,99	- 491 230,99
RO	EUR	0,00	- 12 489 176,12	0,00	- 12 489 176,12
SI	EUR	27,42	0,00	0,00	27,42
SK	EUR	0,00	0,00	- 33 438,11	- 33 438,11
FI	EUR	114 932,37	- 87 288,04	- 51 789,44	- 24 145,11
SE	SEK	0,00	0,00	- 393 612,02	- 393 612,02

VN		Išlaidos ⁽¹⁾	Asignuotosios pajamos ⁽²⁾	54 straipsnio 2 dalis (= e)	Iš viso (= h)
		05 07 01 06	6701	6702	
		i	j	k	l = i + j + k
SE	EUR	0,00	- 10 116,16	0,00	- 10 116,16
UK	GBP	0,00	0,00	- 64 111,45	- 64 111,45
UK	EUR	0,00	- 4 522 886,13	0,00	- 4 522 886,13

⁽¹⁾ Nurodyti sumažinimai ir sustabdymai yra tie, į kuriuos buvo atsižvelgta mokėjimo sistemoje, ir prie kurių buvo pridėtos visų pirma pataisos dėl 2017 m. rugpjūčio, rugsėjo ir spalio mėn. nustatytų terminų nesilaikymo, ir kiti sumažinimai pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 41 straipsnį.

⁽²⁾ Siekiant apskaičiuoti sumą, kuri turi būti susigrąžinta iš valstybės narės arba jai sumokėta, atsižvelgiama į visą metinėje deklaracijoje nurodytą sumą, jei išlaidos patvirtintos (a skiltis), arba į visą mėnesinėse deklaracijose nurodytą sumą, jei sąskaitos atskirtos (b skiltis).

Taikomas keitimo kursas pagal Deleguotojo reglamento (ES) Nr. 907/2014 11 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos antrą sakinį.

⁽³⁾ Biudžeto eilutė 05 07 01 06 padalijama į neigiamas pataisas, kurios tampa asignuotosiomis pajamomis (biudžeto eilutė 67 01), ir valstybėms narėms naudingas teigiamas pataisas, kurios nuo šiol įtraukiamos į išlaidas (05 07 01 06) pagal Reglamento Nr. 1306/2013 43 straipsnį.

NB. 2018 m. nomenklatura: 05 07 01 06, 6701, 6702.

II PRIEDAS

MOKĖJIMO AGENTŪRŲ SAŠKAITŲ PATVIRTINIMAS

2017 FINANSINIAI METAI. EŽŪGF

Mokėjimo agentūrų, kurių sąskaitos atskirtos ir kurioms bus taikomas kitas sprendimas dėl patvirtinimo, sąrašas

Valstybė narė	Mokėjimo agentūra
Prancūzija	„FranceAgriMer“
Vokietija	„EU-Zahlstelle der Freien und Hansestadt Hamburg“
Malta	„Agriculture and Rural Payments Agency“
Ispanija	„Fondo Español de Garantía Agraria“ (FEGA)

III PRIEDAS

MOKĖJIMO AGENTŪRŲ SĄSKAITŲ PATVIRTINIMAS

2017 FINANSINIAI METAI. EŽŪGF

Pataisos pagal Reglamento (ES) 1306/2013 54 straipsnio 2 dalį (*)

Valstybė narė	Valiuta	Nacionaline valiuta	Eurais
AT	EUR		
BE	EUR		
BG	BGN		
CY	EUR	—	—
CZ	CZK	—	—
DE	EUR		
DK	DKK		
EE	EUR	—	—
ES	EUR		
FI	EUR		
FR	EUR		
UK	GBP		
EL	EUR		
HR	HRK		
HU	HUF	9 350 125,00	—
IE	EUR		
IT	EUR		
LT	EUR	—	45 630,25
LU	EUR		
LV	EUR	—	119 855,63
MT	EUR	—	—
NL	EUR		
PL	PLN	641 474,86	—
PT	EUR		
RO	RON		
SE	SEK		
SI	EUR	—	—
SK	EUR	—	481 101,41

(*) Šiame priede nurodytos tik su LKPP susijusios pataisos.

EUROPOS VERTYBINIŲ POPIERIŲ IR RINKŲ INSTITUCIJOS SPRENDIMAS (ES) 2018/795**2018 m. gegužės 22 d.****laikiniai uždrausti reklamuoti, platinti ir parduoti dvinarius pasirinkimo sandorius neprofesionaliesiems klientams Sąjungoje pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 600/2014 40 straipsnį**

EUROPOS VERTYBINIŲ POPIERIŲ IR RINKŲ INSTITUCIJOS PRIEŽIŪROS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1095/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija) ir iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 716/2009/EB bei panaikinamas Komisijos sprendimas 2009/77/EB ⁽¹⁾, ypač jo 9 straipsnio 5 dalį, 43 straipsnio 2 dalį ir 44 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 600/2014 dėl finansinių priemonių rinkų, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 648/2012 ⁽²⁾, ypač jo 40 straipsnį,

atsižvelgdama į 2016 m. gegužės 18 d. Komisijos deleguotąjį reglamentą (ES) Nr. 2017/567, kuriuo papildomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 600/2014 nuostatos dėl apibrėžčių, skaidrumo, portfelio suspaudimo ir su produktais susijusių intervencinių priemonių ir pozicijų priežiūros priemonių ⁽³⁾, ypač jo 19 straipsnį,

kadangi:

1. IŽANGA

- (1) Pastaraisiais metais Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija (ESMA) ir kai kurios nacionalinės kompetentingos institucijos (NKI) pastebėjo, kad Sąjungoje sparčiai suaktyvėjo dvinarių pasirinkimo sandorių reklama, jų platinimas ir pardavimas neprofesionaliesiems klientams. Dvinariai pasirinkimo sandoriai iš esmės yra rizikingi ir sudėtingi produktai, kuriais dažnai prekiaujama spekuliatyviai. ESMA ir NKI taip pat pastebėjo, kad juos siūlant neprofesionaliesiems klientams vis dažniau taikomi agresyvūs rinkodaros metodai, taip pat suteikiama nepakankamai skaidri informacija, todėl neprofesionalieji klientai negali suprasti su tais produktais susijusios rizikos. ESMA ir NKI išreiškia didelį susirūpinimą dėl didėjančio neprofesionaliųjų klientų, kurie prekiauja šiais produktais ir praranda savo pinigus, skaičiaus. Šių problemų egzistavimą taip pat daugybė skundų, gautų visoje ES iš neprofesionaliųjų klientų, patyrusių reikšmingus nuostolius prekiaujant dvinariais pasirinkimo sandoriais.
- (2) Šios reikšmingos su investuotojų apsauga susijusios problemos leido ESMA imtis keleto neprivalomų veiksmų. Nuo 2015 m. birželio mėn. ESMA koordinuoja Jungtinę grupę, įsteigtą siekiant išspręsti klausimus, susijusius su daugybe Kipre įsikūrusių paslaugų teikėjų, siūlančių dvinarius pasirinkimo sandorius, susitarimus dėl skirtumų (SDS) ir kitus spekuliacinius produktus neprofesionaliesiems klientams kitose valstybėse (angl. *cross-border basis*) visoje Sąjungoje ⁽⁴⁾. Be to, nuo 2015 m. liepos mėn. ESMA koordinuoja Darbo grupę, kurią sudaro ESMA ir NKI atstovai ir kurios darbo tikslas – stebėti dvinarių pasirinkimo sandorių ir SDS siūlymą masinėje mažmeninėje rinkoje ir skatinti vienodų šios srities priežiūros metodų taikymą visoje Sąjungoje. ESMA, vadovaudamasi

⁽¹⁾ O L L 331, 2010 12 15, p. 84.⁽²⁾ O L L 173, 2014 6 12, p. 84.⁽³⁾ O L L 87, 2017 3 31, p. 90.⁽⁴⁾ Jungtinę grupę sudaro Kipro NKI Kipro vertybinių popierių ir biržos komisijos (CY-CySEC) atstovas ir aštuonių NKI, kurių jurisdikcijoms Kipre įsisteigusiu teikėjų paslaugos padarė poveikį, atstovai. Jungtinė grupė parengė veiksmų planą, kurį turėtų įgyvendinti CY-CySEC ir kuriame, *inter alia*, numatyta atlikti išsamius SDS teikėjų tyrimus ir atrinktų CY-CySEC licencijuotų įmonių teminius tyrimus.

Reglamento (ES) Nr. 1095/2010 29 straipsniu ir skatindama Sąjungoje priežiūros konvergenciją, susijusią su dvinarių pasirinkimo sandorių siūlymu neprofesionaliesiems klientams, paskelbė Nuomonę ⁽¹⁾ ir keletą Klausimų ir atsakymų ⁽²⁾. Galiausiai ESMA paskelbė Ispėjimus ⁽³⁾, kuriuose akcentavo savo susirūpinimą rizikomis, kurias sukelia nekontroliuojamas *inter alia* dvinarių pasirinkimo sandorių siūlymas neprofesionaliesiems klientams.

- (3) Nors tie veiksmai padarė tam tikrą teigiamą poveikį ⁽⁴⁾, ESMA mano, kad reikšmingi investuotojų apsaugos klausimai išlieka.
- (4) 2018 m. sausio 18 d. ESMA paskelbė Kvietimą teikti informaciją dėl galimų produktų intervencijos priemonių, taikomų reklamuojant, platinant ir parduodant neprofesionaliesiems klientams dvinarius pasirinkimo sandorius ir SDS (toliau – Kvietimas teikti informaciją) ⁽⁵⁾. Informaciją buvo galima teikti iki 2018 m. vasario 5 d. ESMA sulaukė beveik 18 500 ⁽⁶⁾ atsakymų. Iš jų 82 atsakymus pateikė paslaugų teikėjai, prekybos organizacijos, vertybinių popierių biržos ir brokeriai, susiję su prekyba dvinariais pasirinkimo sandoriais ir (arba) SDS, 10 – vartotojų atstovai, o likusius – individualūs asmenys. Daugumą individualių asmenų atsakymų parengti ir pateikti padėjo dvinarių pasirinkimo sandorių ir (arba) SDS teikėjai. Paskelbus Kvietimą teikti informaciją išaiškėjo didelis pirmosios kategorijos respondentų, visų pirma, produktų teikėjų, susirūpinimas, kad siūloma priemonė padarys neigiamą poveikį jų verslui. Kai kurie individualūs asmenys taip pat skundėsi dėl siūlomos priemonės ir išreiškė norą ir toliau prekiauti dvinariais pasirinkimo sandoriais.
- (5) ESMA tinkamai atsizvelgė į tuos nuogastavimus. Tačiau palyginusi juos su nustatytais reikšmingomis problemomis, susijusiomis su investuotojų apsauga, kurių egzistavimą taip pat patvirtino beveik iš visų vartotojų atstovų ir kai kurių individualių asmenų gauti atsakymai, kuriais aktyviai pritariama siūlomoms priemonėms, ESMA mano, kad vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 600/2014 40 straipsniu būtina nustatyti laikiną draudimą reklamuoti dvinarius pasirinkimo sandorius, juos platinti ar parduoti neprofesionaliesiems klientams.
- (6) Pagal Reglamento (ES) Nr. 600/2014 40 straipsnį taikoma priemonė turi būti peržiūrėta tinkamu periodiškumu ne rečiau kaip kas tris mėnesius. Peržiūredama šią priemonę ESMA kovos su bet kokia galinčia pasireikšti nepriimtina, rinką iškreipiančia praktika. Jeigu praėjus trims mėnesiams priemonė nepratęsiama, ji baigia galioti.
- (7) Siekiant išvengti abejonių šiame sprendime terminai vartojami ta pačia prasme, kaip Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2014/65/ES ⁽⁷⁾ ir Reglamente (ES) Nr. 600/2014, įskaitant išvestinių finansinių priemonių apibrėžimą.
- (8) ESMA nustatytas laikinas draudimas atitinka Reglamento (ES) Nr. 600/2014 40 straipsnyje įtvirtintas sąlygas dėl toliau nurodytų priežasčių.

⁽¹⁾ 2014 m. vasario 7 d. Nuomonė dėl FPRD praktikos įmonėms, parduodančioms sudėtingas finansines priemones (EVPRI/2014/146).

⁽²⁾ Klausimai ir atsakymai, susiję su SDS ir kitų spekuliacinių produktų teikimu neprofesionaliesiems investuotojams pagal FPRD (EVPRI35-36-794). Paskutinį kartą Klausimai ir atsakymai buvo atnaujinti 2017 m. kovo 31 d.

⁽³⁾ 2014 m. vasario 7 d. ESMA Ispėjimas investuotojams dėl investavimo į sudėtingus produktus rizikos (https://www.ESMA.europa.eu/sites/default/files/library/2015/11/investor_warning_-_complex_products_20140207_-_en_0.pdf) ir 2016 m. liepos 25 d. ESMA Ispėjimas investuotojams dėl SDS, dvinarių pasirinkimo sandorių ir kitų spekuliacinių produktų (paskelbta https://www.EVPRI.europa.eu/sites/default/files/library/2016-1166_warning_on_SDSs_binary_options_and_other_speculative_products_0.pdf).

⁽⁴⁾ Pavyzdžiui, Jungtinė grupės veiklos rezultatas - CY-CySEC patvirtino kelias poveikio priemones, kurių tikslas – užtikrinti, kad spekuliacinius produktus, kaip antai dvinarius pasirinkimo sandorius, siūlantys teikėjai geriau laikytųsi reikalavimų.

⁽⁵⁾ 2018 m. sausio 18 d. Kvietimas teikti informaciją dėl galimų produktų intervencijos priemonių, taikomų neprofesionaliesiems investuotojams siūlojamiems sandoriams dėl kainų skirtumo ir dvinariams pasirinkimo sandoriams (EVPRI35-43-904).

⁽⁶⁾ Respondentų skaičius mažesnis nei šis skaičius, nes ESMA taip pat gavo i) po kelis atsakymus iš tų pačių respondentų (pavyzdžiui, atsakymus dėl kiekvienos iš siūlomų SDS taikomų priemonių skirtingais elektroniniais laiškais) ir ii) besidubliuojančių tų pačių respondentų atsakymų.

⁽⁷⁾ 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/65/ES dėl finansinių priemonių rinkų, kuria iš dalies keičiamos Direktyva 2002/92/EB ir Direktyva 2011/61/ES (OL L 173, 2014 6 12, p. 349).

**2. DVINARIŲ PASIRINKIMO SANDORIŲ RINKOS APIBŪDINIMAS IR REIŠKINGOS SU INVES-
TUOTOJŲ APSAUGA SUSIJUSIOS PROBLEMOS (REGLAMENTO (ES) Nr. 600/2014 40 STRAIPSNIO
2 DALIES a PUNKTAS)**

- (9) Dvinaris pasirinkimo sandoris – tai bet kokia išvestinė finansinė priemonė, už kurią atsiskaitoma grynaisiais pinigais, kai fiksuotos pinigų sumos mokėjimą lemia tai, ar išvestinės priemonės galiojimo pabaigoje arba iki jos įvyks vienas ar keli nurodyti įvykiai, susiję su pagrindinės priemonės kaina, lygiu ar verte ⁽¹⁾ (pavyzdžiui, išvestinės priemonės galiojimo pabaigoje pagrindinės priemonės kaina pasiekė nustatytą kainą („vykdymo kaina“)).
- (10) Prekiaujant dvinariais pasirinkimo sandoriais investuotojas gali lažintis, ar įvyks nurodytas įvykis, susijęs su vienos ar kelių pagrindinių finansinių priemonių (pavyzdžiui, akcijos, valiutos, biržos prekės arba indekso) kaina, lygiu ar verte. Jeigu tas įvykis neįvyksta, investuotojas netenka savo pinigų (t. y. įvykdymo metu pasirinkimo sandoris yra „be pinigų“). Jeigu įvykis įvyksta, pagal pasirinkimo sandorį daroma išmoka arba sandoris lieka galioti ir išmoką galima gauti, jeigu įvykis tam tikras kitas įvykis (įvykdymo metu pasirinkimo sandoris yra „su pinigais“). Šiuo požiūriu dvinariai pasirinkimo sandoriai gali būti laikomi „taip / ne pasiūlymais“. Neretai „taip / ne pasiūlymas“ susijęs su tuo, ar pagrindinės priemonės kaina baigiantis dvinario pasirinkimo sandorio galiojimui yra didesnė arba mažesnė nei nustatytoji kaina (vadinamoji „vykdymo kaina“). Kai kuriais atvejais „vykdymo kaina“ atitinka pagrindinės priemonės rinkos kainą, galiojančią tuo metu, kai sudaromas dvinaris pasirinkimo sandoris, arba nurodytą dieną ateityje. Tačiau dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjai siūlo investuotojams lažintis dėl įvairių galimų rinkos rezultatų ⁽²⁾.
- (11) Tikslinga paaiškinti, kad šis sprendimas taikomas visiems dvinariams pasirinkimo sandoriams, net jeigu jie reklamuojami, platinami ar parduodami įvairiais kitais pavadinimais. Pavyzdžiui, gali būti pateikiama informacija apie pasirinkimo sandorį „viskas arba nieko“, „didėjimo ar mažėjimo“ pasirinkimo sandorį, tendencijos pasirinkimo sandorį, skaitmeninį pasirinkimo sandorį ir „vieno prisilietimo“ pasirinkimo sandorį.
- (12) Taip pat reikėtų užtikrinti, kad į šio sprendimo taikymo sritį būtų įtraukti dvinariai pasirinkimo sandoriai, kuriems iš anksto nustatyta kelios skirtingos sąlygos, kurios turi būti įvykdytos (arba neįvykdytos) prieš vykdant mokėjimą. Kai kurie į Kvietimą teikti informaciją atsiliepę respondentai paminėjo, pavyzdžiui, dvinario pasirinkimo sandorio atvejį, kai mokama: i) iš anksto nustatyta suma, jeigu pagrindinė priemonė atitinka tam tikrą iš anksto nustatytą sąlygą (pavyzdžiui, tam tikrą dieną padidėja pagrindinės priemonės vertė), ir ii) papildoma iš anksto nustatyta suma („premija“), jeigu pagrindinė priemonė atitinka kitą iš anksto nustatytą sąlygą (pavyzdžiui, pagrindinės priemonės vertė viršija tam tikrą procentinį lygį). Tokiu ir panašiais atvejais i ir ii punktuose paminėtų dviejų iš anksto nustatytų sumų mokėjimas būtų iš anksto nustatytos fiksuotos sumos mokėjimas, kaip numatyta šio sprendimo 1 straipsnio 2 dalies c punkte.
- (13) Kelios NKI išreiškė susirūpinimą dėl to, kad dvinariai pasirinkimo sandoriai neatitinka jokių tikrųjų neprofesionaliųjų klientų investavimo poreikių (priešingai nei kitų tipų pasirinkimo sandoriai, kurie gali turėti svarbią reikšmę apsidraudžiant nuo su tam tikru turtu susijusios rizikos) ⁽³⁾. Be to, kai kurios NKI išreiškė susirūpinimą dėl rizikos, susijusios su dvinariams pasirinkimo sandoriams būdingų savybių, taip pat neišvengiamų ir nesuvaldomų interesų konfliktų, susijusių su šių produktų siūlymu neprofesionaliesiems klientams. Šią riziką neretai padidina agresyvūs reklamos metodai, kuriuos naudoja dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjai. Kelios NKI taip pat pažymėjo, kad šie produktai skatina impulsyvų lošimą. UK-FCA atliktas tyrimas parodė, kad kai kurie investuotojai lažinasi daug kartų per kelias dienas ar savaites nepaisydami didėjančios prarastų pinigų sumos. Atlikus tyrimą taip pat nustatyta, kad dvinarių pasirinkimo sandorių ir lošimo produktų išmokų struktūra ir laikotarpiai labai panašūs ⁽⁴⁾. Šios problemos kilo keliose jurisdikcijose, kuriose, kaip nurodyta šiame sprendime ⁽⁵⁾, labai daug neprofesionaliųjų klientų paprastai praranda pinigus.

⁽¹⁾ Paprastai mažesnė iš dviejų piniginių sumų yra nulis, bet nebūtinai. Dvinariai pasirinkimo sandoriai skiriasi nuo kitų neprofesionaliesiems klientams parduodamų spekuliacinių produktų, kaip antai SDS, tuo, kad sumokama iš anksto nustatyta pinigų suma, tiesiogiai nesusijusi su pagrindinės finansinės priemonės kainos, lygio ar vertės pokyčio dydžiu.

⁽²⁾ Pavyzdžiui, investuotojai gali lažintis dėl to, kad pagrindinės priemonės kaina pateks į tam tikrą kainų intervalą, arba dėl to, ar per dvinario pasirinkimo sandorio galiojimo laikotarpį pagrindinė priemonė pasieks nustatytą kainos lygį.

⁽³⁾ Pavyzdžiui, FR-AMF, BE-FSMA, UK-FCA, IT-CONSOB.

⁽⁴⁾ Pavyzdžiui, UK-FCA.

⁽⁵⁾ Žr. 35 konstatuojamąją dalį.

- (14) Kaip matyti iš IOSCO ataskaitos dėl IOSCO tyrimo dėl mažmeninių turinčių svertą produktų, prekiaujamų už biržos ribų ⁽¹⁾ (toliau – IOSCO ataskaita), dėl sudėtingo ir rizikingo, *inter alia*, dvinarių pasirinkimo sandorių pobūdžio ir užsienio valstybėse įsteigtų paslaugų teikėjų teikiamų paslaugų, veiklą vykdančių dažniausiai internetu, masto, šiame rinkos sektoriuje vykdoma reikšminga reguliacinė priežiūra ir daugelyje kitų ne ES jurisdikcijų ⁽²⁾. Remiantis IOSCO ataskaita, „iš neseniai atliktų tyrimų matyti, kad didžioji dauguma investuotojų į [dvinarius pasirinkimo sandorius ir kitus spekuliacinius produktus] labai dažnai praranda pinigus“ ⁽³⁾.
- (15) Reglamento (ES) Nr. 600/2014 40 straipsnio 2 dalies a punkte paminėta sąlyga yra tai, kad, *inter alia*, egzistuoja reikšminga su investuotojų apsauga susijusi problema. Nustatydamas, ar egzistuoja reikšminga su investuotojų apsauga susijusi problema, ESMA įvertino Deleguotojo reglamento (ES) Nr. 2017/567 19 straipsnio 2 dalyje išvardytų kriterijų ir veiksnių svarbą. Atsižvelgusi į svarbius kriterijus ir veiksnius, ESMA padarė išvadą, kad dėl toliau nurodytų priežasčių egzistuoja su investuotojų apsauga susijusi problema.

2.1. Dvinarių pasirinkimo sandorių sudėtingumo ir skaidrumo lygis

- (16) Dvinariai pasirinkimo sandoriai yra sudėtingos finansinės priemonės ⁽⁴⁾. Kainų nustatymo struktūros sudėtingumas kelia riziką, kad teikėjų ir neprofesionaliųjų klientų turima informacija bus labai nesimetriška, tad problemos dėl investuotojų apsaugos dar labiau išaugs. Be to, keletas dvinariams pasirinkimo sandoriams būdingų savybių yra sudėtingos ir sunkiai suprantamos neprofesionaliesiems klientams.
- (17) Dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjai paprastai nustato jų kainas remdamiesi rinkos sąlygomis arba kitaip sumodeliuodami tam tikro įvykio, įvykstančio iki vertės skirtumo arba kitokio sandorio mokesčio taikymo kiekvienam pasirinkimo sandoriui taip, kad tikėtina kliento grąža būtų neigiama, tikimybę ⁽⁵⁾.
- (18) Dažniausiai siūloma dvinarių pasirinkimo sandorių grąža palyginti didelė, kuri statistiškai yra mažiau tikėtinas įvykis, ir atvirkščiai ⁽⁶⁾.
- (19) Dėl tokios dvinarių pasirinkimo sandorių kainų nustatymo struktūros neprofesionaliesiems klientams kyla įvairių sunkumų. Visų pirma, dėl kainų nustatymo struktūros neprofesionaliesiems klientams reikia tiksliai įvertinti pasirinkimo sandorio vertę, atsižvelgiant į tikėtiną atitinkamo įvykio tikimybę. Nors neprofesionalieji klientai gali naudoti įprastą analizę ir kainų nustatymo priemones, kaip antai *Black-Scholes* formulę, kad nustatytų dvinarių pasirinkimo sandorių kainą, palyginti su teikėjais jie susiduria su reikšminga informacijos asimetrija. Teikėjai turi galimybę susipažinti su daug didesniu informacijos kiekiu ir naudoti daug daugiau sistemų, kad tinkamai nustatytų tokių produktų kainą ir vertę. Visų pirma, dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjai turi galimybę susipažinti su istoriniais kainų duomenimis, pavyzdžiui, konkrečių pagrindinių priemonių kainų duomenų bazių įrašais, gaunamais iš biržos arba komercinių duomenų teikėjo, kurie neprofesionaliesiems klientams paprastai

⁽¹⁾ IOSCO ataskaita dėl IOSCO tyrimo dėl mažmeninių turinčių svertą produktų, prekiaujamų už biržos ribų, 2016 m. gruodžio mėn. (paskelbta <https://www.iosco.org/library/pubdocs/pdf/IOSCOPD550.pdf>).

⁽²⁾ Pavyzdžiui, *Quebec Autorité des Marchés Financiers* ir Turkijos kapitalo rinkų valdyba (CMB) (IOSCO ataskaitos p. 2), Japonijos finansinių ateities sandorių asociacija (p. 6), JAV prekių ateities sandorių prekybos komisija (CFTC) ir JAV vertybinių popierių ir biržų komisija (SEC) (p. 55). Kvebeko kompetentinga institucija neleidžia parduoti dvinarių pasirinkimo sandorių neprofesionaliesiems investuotojams. CMB nusprendė neleisti parduoti dvinarių pasirinkimo sandorių neprofesionaliesiems investuotojams. Izraelyje patvirtintas draudimas parduoti dvinarių pasirinkimo sandorius investuotojams. Paskelbta http://www.isa.gov.il/sites/ISAEng/1489/1511/Pages/eitonot25102017_1.aspx. JAV CFTC ryšių su vartotojais tarnyba ir SEC investuotojų švietimo ir gynimo tarnyba paskelbė išpėjimą investuotojams dėl sukčiavimo schemų, susijusių su dvinariais pasirinkimo sandoriais ir prekybos jais platformomis. Paskelbta: http://www.cftc.gov/ConsumerProtection/FraudAwarenessPrevention/CFTCFraudAdvisories/fraudadv_binaryoptions.

⁽³⁾ IOSCO ataskaita, p. iii.

⁽⁴⁾ Pavyzdžiui, dvinariai pasirinkimo sandoriai neatitinka taikytinų kriterijų, kad juos būtų galima laikyti nesudėtingomis finansinėmis priemonėmis, kaip apibrėžta Direktyvos 2014/65/ES 25 straipsnio 4 dalyje, taikomoje kartu su 2016 m. balandžio 25 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 2017/565, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/65/ES papildoma nuostatomis dėl investicinių įmonių organizacinių reikalavimų bei veiklos sąlygų ir toje direktyvoje apibrėžtų terminų apibrėžčių (OL L 87, 2017 3 31, p. 1) 57 straipsniu.

⁽⁵⁾ Teikėjai ne tik vertina įvykių tikimybę remdamiesi atitinkamų pasirinkimo sandorių rinkos kainos nustatymu, bet taip pat gali naudoti kainų nustatymo modelius, kaip antai *Black-Scholes* modelį, arba modelius, kuriuose yra *Black-Scholes* kainų nustatymo aspektų. Taikant *Black-Scholes* modelį žinomi kintamieji yra išpirkimo terminas, pirminė pagrindinės priemonės kaina ir vykdymo kaina. Modeliui būdingo tikimybinio proceso kitimas paprastai vertinamas remiantis nerizikinga palūkanų norma arba ankstesniais pagrindinės priemonės rezultatais arba abiem rodikliais kartu.

⁽⁶⁾ Pavyzdžiui, jeigu dvinaris pasirinkimo sandoris siūlomas ne vykdymo kaina, teikėjas gali pasiūlyti klientui teisę įsigyti pasirinkimo sandorį už 22 EUR esant 100 EUR grąžai, jeigu įvyks įvykis, kurio tikimybė yra 20 proc. laiko (t. y. tikroji vertė yra 20 EUR).

nėra prieinami. Dvinarį pasirinkimo sandorių teikėjai taip pat turi daug daugiau patirties nei daugelis neprofesionaliųjų klientų nustatant sandorių kainą ir yra labiau linkę sukurti sudėtingas kainų nustatymo metodikas. Be to, neprofesionalieji klientai gali nesuprasti, kad, jeigu prekybos terminas yra labai trumpas arba jeigu pozicija uždaroma prieš pat pasibaigiant terminui, veiksniai, kuriais remiantis nustatyta pasirinkimo sandorių kaina, kaip antai ankstesnis kintamumas, beveik nedaro poveikio pasirinkimo sandorio vertei. Tai apriboja neprofesionaliųjų klientų galimybę tinkamai įvertinti pasirinkimo sandorį, net jeigu jie naudoja turimas kainų nustatymo priemones. Be to, kadangi taikomas vertės skirtumas ir kiti sandorio mokesčiai, neprofesionalieji klientai turėtų reguliariai pasiekti daug geresnius rezultatus nei tikėtina investicijų grąža („atsitiktinai laimėti“), kad iš prekybos gautų pelno. Taigi, ESMA nuomone, neprofesionaliesiems klientams sunku pagrįstai įvertinti produkto rizikos ir grąžos profilį.

- (20) Dėl kainų nustatymo struktūros ir dėl sandorio mokesčių taikymo kiekvienam sandoriui daugumoje neprofesionaliųjų klientų sąskaitų galiausiai nelieka pinigų (net jeigu pavyksta uždirbti trumpalaikį pelną), o teikėjai, kurie paprastai yra tiesioginės sandorio šalys, gauna iš klientų pelną, nes prekiaujant klientai ilgainiui netenka pinigų dėl prekybos ir mokamų sandorio mokesčių.
- (21) Kai kurie teikėjai siūlo nuolatinį dvejetainį kainos nustatymą ir galimybę klientams sudaryti ar nutraukti sandorį dvinarį pasirinkimo sandorio galiojimo laikotarpiu. Tokiu atveju klientas gali uždaryti savo poziciją iki dvinarį pasirinkimo sandorio galiojimo pabaigos parduodamas jį atgal teikėjui arba kitaip atsakydamas nustatytos išmokos sandorio galiojimo pabaigoje. Mainais klientas gauna iš teikėjo tam tikrą mokėjimą teikėjo siūloma nuolatine kaina, kurią lemia dabartinės pagrindinės priemonės rinkos kainos ir jos nustatytos vykdymo kainos skirtumas ir likusios sandorio galiojimo laiko trukmės.
- (22) Nuolatinis dvejetainis kainos nustatymas yra papildoma sąlyga, kurią gali siūlyti dvinarį pasirinkimo sandorių teikėjai. Dėl tos sąlygos produktas tampa dar sudėtingesnis ir neprofesionaliesiems klientams sunku tiksliai įvertinti tokį produktą arba gauti teigiamą investicijų grąžą. Taip yra todėl, kad neprofesionaliesiems klientams tektų nuolat stebėti kainų nustatymą ir vertinti tikėtiną rezultatą. Be to, nutraukdamas sandorį ir sudarydamas kitą klientas patiria papildomų išlaidų dėl vertės skirtumo taikymo nustatytai kainai arba dėl sandorio mokesčių⁽¹⁾.
- (23) Be to, ES neprofesionalieji klientai paprastai investuoja į dvinarį pasirinkimo sandorius už biržos ribų. Dėl šios priežasties, dvinarį pasirinkimo sandorių kainų nustatymas, vykdymas ir atsiskaitymas nėra standartizuoti. Tai sumažina neprofesionaliųjų klientų galimybes suprasti produkto sąlygas. Dėl to, kaip ir dėl „taip / ne pasiūlymų“, kurie yra dvinarį pasirinkimo sandorio pagrindas, skirtumų, sudėtingos kainų nustatymo struktūros (kartais įskaitant dvejetainį kainos nustatymą) ir dar sudėtingesnių pasiūlymų (kaip antai pasirinkimo sandorių, kuriais kartu siūlomas dvinarį pasirinkimo sandorių rinkinys), tie produktai tampa dar sudėtingesni ir neprofesionaliesiems klientams dar sunkiau suprasti, kad konkrečios vieno tipo dvinarį pasirinkimo sandorio savybės nebūtinai būdingos kito tipo dvinariams pasirinkimo sandoriams.
- (24) Be to, dvinarį pasirinkimo sandorių teikėjai paprastai yra savo neprofesionaliųjų klientų sandorių šalys ir nustato vykdymo kainą ir išmokos dydį pasibaigus sandorio galiojimui. Be to, teikėjai dažnai reikalauja, kad klientai patvirtintų, jog supranta, kad kainos, pagal kurias nustatoma dvinarį pasirinkimo sandorio vertė, gali skirtis nuo atitinkamoje pagrindinės priemonės rinkoje galiojančios kainos. Tai reiškia, kad neprofesionalieji klientai ne visada turi galimybę patikrinti iš teikėjo gaunamų kainų tikslumą. Dėl šių veiksnių neprofesionaliesiems klientams itin sunku objektyviai įvertinti dvinarį pasirinkimo sandorius. Taigi aukštas dvinarį pasirinkimo sandorių sudėtingumo lygis ir žemas skaidrumo lygis patvirtina, kad egzistuoja reikšmingos problemos, susijusios su investuotojų apsauga.
- (25) Daug į kvietimą teikti informaciją atsiliepusių įmonių ir prekybos organizacijų abejojo, ar ESMA turėtų atskirti dvinarį pasirinkimo sandorius, kuriais prekiaujama už biržos ribų, nuo tų, kuriais prekiaujama prekybos vietose. Kai kurios prekybos organizacijos prašė aiškiai neįtraukti vertybiniais popieriais pakeistų išvestinių finansinių priemonių, ribos pasiekimo pasirinkimo sandorių ir skaitmeninių pasirinkimo sandorių, nes tie produktai naudojami kaip alternatyva nuostolio stabdymo pavedimams arba galėtų būti naudojami apsidraudimui.

⁽¹⁾ Jeigu dvinarį pasirinkimo sandorio teikėjas siūlo nuolatinį dvejetainį kainos nustatymą, matyti skirtumas tarp kainos, kuria klientai gali pirkti dvinarį pasirinkimo sandorį iš teikėjo („pirkimo kaina“), ir kainos, kuria klientai gali parduoti pasirinkimo sandorį teikėjui („pardavimo kaina“). Tos dvi kainos paprastai skiriasi nuo „nulinės tikėtiną grąžą kainos“, t. y. kainos, kuria pirksdamas dvinarį pasirinkimo sandorį pirkėjas gautų tikėtiną nulinę grąžą; pardavimo kaina paprastai mažesnė, o pirkimo kaina paprastai didesnė nei nulinės tikėtiną grąžą kaina. Iš tokio su nulinės tikėtiną grąžą kaina susijusio skirtumo matyti, kad neprofesionalusis investuotojas vidutiniškai patirtų nuostolių ir sudarydamas dvinarį pasirinkimo sandorį, ir jį nutraukdamas iki jo galiojimo pabaigos.

- (26) ESMA tinkamai atsižvelgė į tuos atsakymus. Tačiau dvinarių pasirinkimo sandorių ypatumai ir charakteristikos, kurie yra pagrindinė identifiikuotos žalos neprofesionaliesiems klientams priežastis, lieka tie patys, neatsižvelgiant į tai, ar šiais produktais prekiaujama prekybos vietoje arba ar jie pakeisti vertybiniais popieriais. Kitaip tariant, sudarydami dvinarius pasirinkimo sandorius prekybos vietoje investuotojai vis tiek gautų neigiamą tikėtiną grąžą, o išmokų struktūra būtų netinkama siekiant apsidrausti nuo rizikos arba turėti kitą ekonominę paskirtį, dėl kurios galėtų atsirasti kompensuojamoji nauda. Visų pirma, tokie ypatumai galioja visą laiką, kol pasirinkimo sandoris nebaigia galioti. Todėl antrinės rinkos egzistavimas nepakeičia pagrindinių savybių, kurios sąlygoja neprofesionaliųjų klientų patiriamą žalą.

2.2. Dvinariams pasirinkimo sandoriams būdingos savybės ir struktūra

- (27) Dvinariai pasirinkimo sandoriai paprastai yra labai trumpalaikės investicijos, tam tikrais atvejais baigiančios galioti praėjus vos kelioms minutėms po sandorio sudarymo, todėl jų pobūdis itin spekuliacinis.
- (28) Dvinarių pasirinkimo sandorių dvejojo rezultato naudojimas reiškia, kad jie pirmiausia naudojami spekuliaciniais tikslais. Dėl fiksuotos arba nulinės pinigų sumos mokėjimo dvinariai pasirinkimo sandoriai nelaikytini apsidraudimo priemone, priešingai nei tradiciniai pasirinkimo sandoriai, kurie leidžia klientui valdyti riziką, nustatant tam tikro turto, kurio atžvilgiu jis gali turėti tiesioginę poziciją, „lubas“ ar „grindis“. Padėtį taip pat apsunkina įprastai trumpas dvinarių pasirinkimo sandorių terminas.
- (29) Be to, dvinarių pasirinkimo sandorių kaina nustatoma remiantis įvykio tikimybe, o išmokos nurodomos panašiai, kaip pastovaus santykio lažybose (pavyzdžiui, lažinantis dėl sporto varžybų arba rinkimų rezultatų). Prekybos sandoriai yra dažniausiai labai trumpalaikiai ir investuotojai gali gauti labai didelę grąžą arba prarasti visą investuotą sumą. Tokie pat pagrindiniai ypatumai būdingi lošimo produktams, siejamiems su priklausomybe ir prastais rezultatais vartotojams.
- (30) Kaip jau minėta, klientams prekiaujant dvinariais pasirinkimo sandoriais teikėjai paprastai veikia kaip tiesioginės kliento sandorio šalys, tad įtraukia kliento sandorį į savo prekybos knygą. Taikant tokį verslo modelį kyla tiesioginis teikėjo ir jo klientų interesų konfliktas, dėl kurio dar labiau padidėja rizika, kad dvinario pasirinkimo sandorio galiojimo laiko pabaigoje teikėjas gali manipuliuoti pagrindinės finansinės priemonės kaina arba pratęsti dvinario pasirinkimo sandorio terminą keliomis sekundėmis ar milisekundėmis, siekdamas išvengti išmokos pagal pasirinkimo sandorio sutartį. Interesų konflikto rizika ypač didelė dvinarių pasirinkimo sandorių atveju, nes šių produktų išmokų struktūrą lemia tai, ar pasibaigus galiojimo laikui pagrindinė priemonė yra pasiekusi nustatytąją vykdymo kainą. NKI taip pat nustatė praktiką, kai dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjai taiko nesimetrišką arba kintamą antkainį pagrindinės finansinės priemonės vertės skirtumams padengti ir galutinę pasirinkimo sandorio vertę būna „be pinigų“, nors priešingu atveju pasibaigus terminui būtų „su pinigais“. Be to, kaip pastebėjo ESMA, šiame rinkos sektoriuje taikomiems platinimo modeliams būdingi tam tikri ir kartais neišvengiami interesų konfliktai ⁽¹⁾ ir poreikis nuolat rasti naujų klientų sąlygoja interesų konfliktų atsiradimą.
- (31) Atsižvelgiant į tai, kad struktūriniu požiūriu tikėtina dvinarių pasirinkimo sandorių grąža yra neigiama, kuo daugiau pozicijų įgyja investuotojas, tuo didesnė tikimybė, kad padidės prarastų pinigų suma ⁽²⁾.
- (32) Didelė rizika, kad dvinariais pasirinkimo sandoriais bus prekiaujama spekuliatyviai ir kad tarp teikėjų ir jų klientų kils interesų konfliktas, patvirtina egzistuojančias su investuotojų apsauga susijusias problemas.

⁽¹⁾ EVPRI Klausimų ir atsakymų, susijusių su SDS ir kitų spekuliacinių produktų teikimu neprofesionaliesiems investuotojams pagal FPRD (EVPRI35-36-794), atnaujintų 2017 m. kovo 31 d., 2 skirsnysje kai kurie interesų konfliktai aptariami išsamiau.

⁽²⁾ Pavyzdžiui, sudarant dvinarį pasirinkimo sandorį su 50 proc. laimėjimo tikimybe ir 80 proc. investuotos sumos grąža, jeigu pasibaigus terminui pasirinkimo sandorio vertė bus „su pinigais“, investuotojui susidaro 75 proc. tikimybė sudarius 20 prekybos sandorių patirti bendrą nuostolį. Žr. EVPRI Produktų intervencijos priemonių analizę. Dvinariams pasirinkimo sandoriams skirta priemonė, 2018 m.

2.3. Galimos žalingos pasekmės ir grąžos investuotojams ir nuostolių rizikos atotrūkis

- (33) Su šiais produktais susijusių klientų skaičius kinta dėl palyginti greito dvinarių pasirinkimo sandorių klientų sąskaitų uždarymo ir kitose valstybėse įsteigtų paslaugų teikėjų vykdomos veiklos. Remdamasi iš daugelio NKI surinktais duomenimis ⁽¹⁾ ESMA nustatė, kad neprofesionaliųjų klientų prekybinių sąskaitų skaičius EEE įsisteigusių SDS ir dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjų apskaitoje padidėjo nuo 1,5 mln. 2015 m. ⁽²⁾ iki maždaug 2,2 mln. 2017 m. ⁽³⁾
- (34) Visų pirma, iš žemiau išdėstytos informacijos, kurią ESMA pateikė NKI, matyti, kad dvinarių pasirinkimo sandorių rinka Sąjungoje padidėjo:
- i) Kipro NKI Kipro vertybinių popierių ir biržos komisijos (CY-CySEC) apskaičiavo, kad bendrasis aktyvių dvinarių pasirinkimo sandorių klientų Kipre skaičius 2017 m. antrojo ketvirčio pabaigoje buvo 401 378, palyginti su 140 205 2015 m. ⁽⁴⁾;
 - ii) Vokietijos NKI *Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht* (DE-BaFin) apskaičiavo, kad Vokietijoje yra iki 30 000 dvinarių pasirinkimo sandorių klientų, o bendrasis šios rinkos augimas Vokietijoje siekia 4–5 proc. per metus ⁽⁵⁾;
 - iii) remiantis surinktais klientų duomenimis, kuriuos įmonės pateikė Jungtinės Karalystės NKI Finansų priežiūros institucijai (UK-FCA), apskaičiuota, kad Jungtinės Karalystės dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjų klientų skaičius yra maždaug 40 000;
 - iv) 2017 m. kovo mėn. atlikusi tyrimą penkiuose ES įsisteigusių dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjų filialuose Italijos NKI *Commissione Nazionale per le Società e la Borsa* (IT-CONSOB) nustatė, kad 2016 m. Italijos dvinarių pasirinkimo sandorių neprofesionaliųjų klientų skaičius padidėjo 2,4 proc.;
 - v) kelios NKI pranešė, kad jų jurisdikcijose dvinariai pasirinkimo sandoriai yra aktyviai reklamuojami ir parduodami ⁽⁶⁾;
 - vi) beveik visos NKI ⁽⁷⁾ pranešė, kad jų jurisdikcijose su dvinarių pasirinkimo sandoriais susijusias paslaugas teikia dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjai licencijuoti kitose valstybėse narėse. Kai kurios NKI ⁽⁸⁾ taip pat minėjo, kad norėdami teikti paslaugas priimančiose jurisdikcijose dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjai naudojami filialais arba priklausomais agentais, ir
 - vii) NKI atkreipė dėmesį į padidėjusį investicinių įmonių, siūlančių produktus abejotinu būdu, prašymų išduoti licenciją skaičių ⁽⁹⁾.

⁽¹⁾ 2015 m. duomenis pateikė BG-FSC, CY-CySEC, CZ-CNB, FR-AMF, IE-CBI, IS-FME, LU-CSSF, MT-MFSA, NL-AFM, PT-CMVM, RO-ASF, UK-FCA; 2017 m. duomenis pateikė CY-CySEC, CZ-CNB, ES-CNMV, FR-AMF, IE-CBI, LU-CSSF, NL-AFM, MT-MFSA, NO-Finanstilsynet, SK-NBS, UK-FCA.

⁽²⁾ Atsižvelgiant į tai, kad produktų teikėjų veikla neretai vykdoma ir kitose valstybėse, į šį skaičių gali būti įtraukti ir klientai iš ne EEE valstybių. Kalbant konkrečiai apie Jungtinę Karalystę, su SDS susijusių klientų piniginių sąskaitų skaičius padidėjo nuo 657 000 2011 m. iki 1 051 000 – 2016 m. pabaigoje. Tačiau į šiuos skaičius įtrauktos ir neaktyvios klientų sąskaitos arba tam pačiam neprofesionaliajam klientui priklausančios kelios sąskaitos. CY-CySEC pateikti skaičiai pateikti remiantis duomenimis apie sąskaitas, kurias atidarė teikėjai, CY-CySEC licencijuoti, siūlanti šiuos produktus.

⁽³⁾ Kalbant apie Jungtinę Karalystę, į šį skaičių neįtraukti Jungtinėje Karalystėje licencijuotų įmonių ne Jungtinės Karalystės klientai, kurių skaičius 2016 m. buvo maždaug 400 000. Kalbant apie kitas valstybes nares, pateikusias duomenis ESMA, į šį skaičių gali būti įtraukti klientai iš ne EEE valstybių.

⁽⁴⁾ CY-CySEC taip pat pažymėjo, kad į pateiktus skaičius įtraukti ir klientai iš ne EEE valstybių.

⁽⁵⁾ Remiantis informacija, kurią dėl 2016 m. duomenų 2017 m. sausio mėn. pateikė DE-BaFin.

⁽⁶⁾ Žr. IOSCO ataskaitą. Nors bendros statistikos nėra, daugelis NKI pranešė ESMA, kad 2016 m. jų jurisdikcijose klientų skaičius šioje rinkoje padidėjo. Pavyzdžiui, Lenkija ir Lietuva pranešė, kad padidėjo dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjų sudaromų sandorių vertė, o Portugalija atkreipė dėmesį į padidėjusį tokias paslaugas teikiančių įmonių skaičių. Be to, dvi NKI, kurios anksčiau teigė, jog jų jurisdikcijose faktiškai nebuvo rinkos, kurioje neprofesionaliesiems klientams būtų siūlomos tokios finansinės priemonės, pranešė apie šio rinkos sektoriaus augimą.

⁽⁷⁾ AT-FMA, BE-FSMA, CY-CySEC, CZ-CNB, DE-BaFin, DK-Finanstilsynet, EE-FSA, EL-HCMC, ES-CNMV, FI-FSA, FR-AMF, IE-CBI, IS-FME, IT-CONSOB, LI-FMA, LT-Lietuvos Bankas, MT-MFSA, NL-AFM, NO-Finanstilsynet, PT-CMVM, RO-ASF, SE-FI, SI-ATVP, UK-FCA.

⁽⁸⁾ CZ-CNB, IT-CONSOB.

⁽⁹⁾ Kipre 2016 m. gauta 42 prašymai, palyginti su 16 – 2015 m. ir 28 – 2014 m. Jungtinėje Karalystėje FCA gavo iš viso 27 prašymus iš įmonių, norinčių gauti licenciją, leidžiančią siūlyti dvinarius pasirinkimo sandorius neprofesionaliesiems klientams (20 iš tų prašymų pateikė įmonės, kurios norėjo papildyti jau turimas licencijas, 7 – nauji pareiškėjai). Šiuo požiūriu derėtų pažymėti, kad dvinariai pasirinkimo sandoriai patenka į UK-FCA kompetencijos sritį nuo 2018 m. sausio 3 d. Prieš tai juos reguliavo Jungtinės Karalystės azartinių lošimų komisija.

- (35) Remiantis IOSCO ataskaita, įvairiose jurisdikcijose dažniausiai pasitaikantys skundai dėl licencijuotų teikėjų yra susiję su produktų pajamingumu (investuotojų patirtais nuostoliais), su tuo, kad klientai nesupranta siūlomo produkto ar teikiamos paslaugos (ir su jais susijusios rizikos), sunkumais atsiimant lėšas, agresyvia ir (arba) klaidinančia reklama ir manipuliavimu kaina ar prekyba ⁽¹⁾.
- (36) Prieš tai minėta ESMA analizė dėl tikėtinos neigiamos neprofesionaliųjų klientų grąžos ⁽²⁾ taip pat paremta duomenimis apie neprofesionaliųjų klientų patirtus nuostolius, kuriuos ESMA pateikė kai kurios NKI:
- i) CY-CySEC išanalizavo atrinktas dvinarių pasirinkimo sandorių klientų sąskaitas, kurias laikotarpiu nuo 2017 m. sausio 1 d. iki 2017 m. rugpjūčio 31 d. atidarė 10 dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjų. Ji nustatė, kad vidutiniškai 87 proc. klientų, kuriems per tą laikotarpį buvo atidarytos sąskaitos, patyrė nuostolių. Vidutiniškai nuostoliai vienoje sąskaitoje siekė 480 EUR;
 - ii) remdamasi Lenkijos investicinės įmonės pateiktais duomenimis, Lenkijos NKI *Komisja Nadzoru Finansowego* (PL-KNF) nustatė, kad 2016 m. pinigų prarado 86,3 proc. klientų, o 2017 m. – 86,4 proc.;
 - iii) 2017 m. kovo mėn. atlikusi tyrimą penkių ES įsisteigusių investicinių įmonių, kurių veikla susijusi su dvinariais pasirinkimo sandoriais, filialų IT-CONSOB nustatė, kad 2016 m. iki 74 proc. Italijos neprofesionaliųjų klientų, investavusių į dvinarius pasirinkimo sandorius, patyrė nuostolius, kurie vidutiniškai siekė 590 EUR; ir
 - iv) įvertinusi įmonių pateiktus 2016 m. klientų sąskaitų duomenis UK-CFA nustatė, kad pinigų prarado 81–85 proc. sąskaitas turinčių klientų ir kad vidutiniai klientų patirti nuostoliai siekė 400–1 200 DBS. Iš pateiktų skaičių matyti, kad iš prekybos klientai uždirbo pelno, bet patyrė taikomų nuostolių dėl sandorių mokesčių įtakos. Tai rodo, kad klientai gali nesuprasti sandorių mokesčių poveikio jų prekybos rezultatams.

2.4. Klientų apibūdinimas

- (37) Dvinariai pasirinkimo sandoriai aktyviai masiškai reklamuojami, platinami ir parduodami mažmeninėje rinkoje. Tačiau dėl dvinarių pasirinkimo sandorių sudėtingumo, kaip aprašyta šiame sprendime, daugumai neprofesionaliųjų klientų (skirtingai, negu profesionaliesiems) sunku tinkamai suprasti ir įvertinti faktinę jiems kylančią riziką prekiaujant tokiais produktais. Iš šiame sprendime pateiktų ESMA nustatytų įrodymų dėl neprofesionaliųjų klientų patirtų nuostolių parodo, kad dvinariai pasirinkimo sandoriai yra netinkami neprofesionaliesiems klientams.

2.5. Dvinarių pasirinkimo sandorių reklama ir platinimas

- (38) Nors dvinariai pasirinkimo sandoriai yra sudėtingi produktai, neprofesionaliesiems klientams jie dažniausiai siūlomi per elektroninės prekybos platformas neteikiant investavimo rekomendacijų arba portfelio valdymo paslaugų. Direktyvos 2014/65/ES 25 straipsnio 3 dalyje ⁽³⁾ tokiais atvejais reikalaujama atlikti tinkamumo vertinimą. Tačiau šis vertinimas neužkerta kelio dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjams arba jų klientams ar potencialiems klientams sudaryti sandorį; tiesiog yra pateikiamas paprastas išpėjimas klientui. Taip gali atsitikti tais atvejais, kai klientas teikėjui nepateikė arba pateikė nepakankamai informacijos apie savo žinias ir patirtį

⁽¹⁾ IOSCO ataskaita, p. 46.

⁽²⁾ Žr. EVPRI Produktų intervencijos priemonių analizė. Dvinariams pasirinkimo sandoriams skirta priemonė, 2018 m.

⁽³⁾ Anksčiau 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/39/EB dėl finansinių priemonių rinkų, iš dalies keičiančios Tarybos direktyvas 85/611/EEB, 93/6/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2000/12/EB bei panaikinančios Tarybos direktyvą 93/22/EEB, 19 straipsnio 5 dalis (OL L 145, 2004 4 30, p. 1).

investicijų į tam tikro tipo produktus srityje ir kai teikėjas padarė išvadą, kad produktas klientui netinka. Tai padaro neprofesionaliesiems klientams prieinamus produktus, kaip antai dvinarius pasirinkimo sandorius, kurie dėl savo savybių neturėtų būti jiems platinami ⁽¹⁾.

- (39) Be to, atsižvelgdamos į ESMA Klausimus ir atsakymus ⁽²⁾ NKI šiame rinkos sektoriuje taip pat pastebėjo agresyvios reklamos praktiką ir klaidinančius rinkodaros pranešimus ⁽³⁾. Jie apima, pavyzdžiui, atvejus, kai naudojamos svarbių sporto komandų rėmimu ar ryšiais su jomis, dėl ko pasiremiant žinomų prekių ženklų reklama susidaro klaidingas išpūdis, kad sudėtingi ir spekuliaciniai produktai, kaip antai dvinariai pasirinkimo sandoriai, tinka masinei mažmeninei rinkai.
- (40) Be to, kai kurios NKI akcentavo ne tik pastovų klaidinančios rinkodarinės medžiagos naudojimą, bet ir vykdomos rinkodarinės veiklos masiškumą ir intensyvumą:
- i) Prancūzijos NKI *Autorité des Marchés Financiers* (FR-AMF) pranešė, kad 2016 m. naujos reklamos skelbimai (televizijoje, radijuje, internete), susijusios su spekuliatyvia prekyba (dvinariais pasirinkimo sandoriais, SDS, užsienio valiutų apsikeitimo sandoriais), sudarė 36 proc. visų naujų reklamų finansų srityje ir 45 proc. visų naujų reklamų, susijusių su finansinėmis priemonėmis ⁽⁴⁾;
 - ii) DE-BaFin pažymėjo, kad kitoje Europos Sąjungos jurisdikcijoje įsisteigusios investicinės įmonės, kad ir nedidelės, gali vienu metu naudoti iki 200 atstovaujančių brokerių ⁽⁵⁾; ir
 - iii) kai kurios NKI atkreipė dėmesį į tai, kad dvinariai pasirinkimo sandoriai gali būti platinami naudojant elektroninių žaidimų ir lošimo automatų ⁽⁶⁾.
- (41) Šie pokyčiai kelia ypač didelį susirūpinimą dėl šiame rinkos sektoriuje didėjančio neprofesionaliųjų klientų skaičiaus.
- (42) Be to, kai kurios NKI taip pat yra susirūpinusios dėl naudojamų verslo modelių „sukrėtimo“ pobūdžio (angl. *churning*) ⁽⁷⁾. Kadangi vidutiniškai kliento sąskaita uždaroma palyginus greitai, teikėjams gali būti daromas tam tikras spaudimas, kad jie nuolat susirastų naujų klientų, ir tai gali paskatinti teikėjus taikyti agresyvius rinkodaros ir pardavimo metodus, kurie negali būti taikomi siekiant geriausių neprofesionaliųjų klientų interesų.
- (43) Yra plačiai paplitęs rinkodaros ir pardavimo būdas, naudojamas dvinarių pasirinkimo sandorių sektoriuje, kai siekiant pritraukti ir paskatinti neprofesionaliuosius klientus investuoti į dvinarius pasirinkimo sandorius siūloma (piniginė ir nepiniginė) su prekyba susijusi nauda, dovanos (pavyzdžiui, atostogos, automobiliai, elektronikos prekės), prekybos mokymai arba sumažintos sąnaudos (pavyzdžiui, kainos skirtumas ar mokesčiai) ⁽⁸⁾.

⁽¹⁾ Tokia rizika gali padidėti dėl pernelyg didelio pasitikėjimo augimo, kuris buvo pastebėtas neseniai atlikus elgsenos tyrimus. Remiantis neseniai atliktu tyrimu (Mingsheng Li, Qian Li ir Yan Li, *The Danger of Investor Overconfidence* (2016 m. lapkričio 14 d.), paskelbta SSRN adresu <https://ssrn.com/abstract=2932961>) dėl investuotojų emocijų, susijusių su rinkos efektyvumu žlungant rinkai, investuotojams pernelyg pasitikint savimi kyla su kainos nustatymu susijusių sunkumų, padidėja išskirtinė rizika ir sulėtėja reagavimas į rinkos pokyčius prieš rinkos žlugimą dėl su informacija susijusių paklaidų (Peng, Lin, Wei Xiong, 2006 m., *Investor attention, overconfidence and category learning*, *Journal of Financial Economics* 80, p. 563–602), investuotojų priskyrimo paklaidos (S. Gervais ir T. Odean, 2001 m., *Learning to be Overconfident*, *The Review of Financial Studies*, 14, p. 1–27) ir didelės arbitražo rizikos (Jess Benhabib, Xuewen Liu ir Penfei Wang, 2016 m., *Sentiments, financial markets, and macroeconomic fluctuations*, *Journal of Financial Economics* 120, p. 420–443. Ta pačia tema, *inter alia*, taip pat žr. Victor Ricciardi, *The Psychology of Speculation in the Financial Markets* (2017 m. birželio 1 d.) 26 skyrių, *Financial Behavior: Players, Services, Products, and Markets*. H. Kent Baker, Greg Filbeck ir Victor Ricciardi, red., p. 481–498, Niujorkas, Oxford University Press, 2017 m.; N. Barberis ir R. H. Thaler (2003 m.), *A Survey of Behavioral Finance*, M. Harris, G. M. Constantinides ir R. Stulz „Handbook of the Economics of Finance“; D. Dorn ir G. Huberman (2005 m.), *Talk and action: What individual investors say and what they do*; C. H. Pan ir M. Statman (2010 m.), *Beyond Risk Tolerance: Regret, Overconfidence, and Other Investor Propensities*, darbinis dokumentas; A. Nosić ir M. Weber (2010 m.), *How Risky do I invest: The Role of Risk Attitudes, Risk Perceptions and Overconfidence*; N. Linciano (2010 m.), *How Cognitive Biases and Instability of Preferences in the Portfolio Choices of Retail Investors – Policy Implications of Behavioural Finance*, A. Lefevre ir M. Chapman (2017 m.) „Behavioural economics and financial consumer protection“, EBPO darbiniai dokumentai dėl finansų, draudimo ir privačių pensijų, Nr. 42, OECD Publishing.

⁽²⁾ ESMA Klausimų ir atsakymų, susijusių su SDS ir kitų spekuliacinių produktų teikimu neprofesionaliesiems investuotojams pagal FPRD (EVPRI35-36-794), atnaujintų 2017 m. kovo 31 d., 3 skirsnis.

⁽³⁾ Pavyzdžiui, BE-FSMA, ES-CNMV, FR-AMF ir IT-CONSOB.

⁽⁴⁾ IOSCO ataskaita, p. 5.

⁽⁵⁾ *Ibidem*.

⁽⁶⁾ Kaip pranešė DE-BaFin ir PL-KNF.

⁽⁷⁾ Pavyzdžiui, UK-FCA ir NO-Finanstilsynet.

⁽⁸⁾ ESMA Klausimų ir atsakymų, susijusių su SDS ir kitų spekuliacinių produktų teikimu neprofesionaliesiems investuotojams pagal FPRD (EVPRI35-36-794), atnaujintų 2017 m. kovo 31 d., 6 skirsnyje nustatyta, kad įmonė, siūlanti premiją, kurios tikslas – paskatinti neprofesionaliuosius klientus prekiauti spekuliaciniais produktais, kaip antai SDS, dvinariais pasirinkimo sandoriais ir neatidėliotinais valiutos keitimo sandoriais, tikriausiai negalėtų įrodyti, jog veikia sąžiningai, teisingai ir profesionaliai paisydama savo neprofesionaliųjų klientų interesų.

- (44) Premijos ir kitokia su prekyba susijusi nauda gali nukreipti dėmesį nuo produkto didelio rizikingumo. Paprastai jie yra skirti pritraukti neprofesionaliuosius klientus ir paskatinti juos prekiauti. Neprofesionalieji investuotojai gali manyti, kad šios rinkodarinės priemonės yra svarbiausia produkto savybė, ir gali nesugebėti tinkamai įvertinti su produktu susijusios rizikos.
- (45) Premijų sistemos taikomos sekant lažybų internetu sektoriaus pavyzdžiu. Kai kurie teikėjai reklamuoja šiuos produktus, siūlydami „sutikimo premijas“ (už bet kokios sąskaitos atidarymą), premijas, siejamas su investuojamomis sumomis (apimties premijos), arba tam tikromis sąlygomis skirdami papildomas „virtualiųjų pinigų“ sumas.
- (46) Kelios NKI, vykdydamos priežiūrinę veiklą, nustatė, kad reklaminių pasiūlymų terminai ir sąlygos neretai yra klaidinančios, o daug klientų pranešė, kad susidūrė su kliūtimis norėdami pasinaudoti šiomis premijomis ir jas išsigryninti, arba nežinojo, kad galimybę pasinaudoti siūloma premija arba lėšomis lemia nustatyta prekybos apimtis. Atsižvelgiant į tikėtiną neigiamą grąžą, susijusią su prekyba dvinariais pasirinkimo sandoriais, tai dažnai reiškia, kad klientai dažniau prekiaudami praranda daugiau pinigų nei būtų praradę, jeigu nebūtų gavę premijos pasiūlymo.
- (47) Toliau pateikiami esminiai pastebėjimai ⁽¹⁾:
- i) FR-AMF pažymėjo, kad viena iš pagrindinių su premijomis susijusių problemų yra tai, kad norėdamas igyti teisę atsiimti pinigus klientas paprastai turi investuoti premijos dydžio sumą 20 ar 30 kartų;
 - ii) Belgijos NKI Finansinių paslaugų ir rinkų institucija (BE-FSMA) pranešė, kad gavo daug skundų iš investuotojų, negalintį susigrąžinti savo pinigų dėl premijoms taikomų sąlygų;
 - iii) PL-KNF pranešė, kad siekdami pritraukti naujus klientus teikėjai siūlo dovanas, kaip antai planšetinius kompiuterius arba telefonus, ir kad jie teigia, jog gavę tas dovanas klientai turi daugiau galimybių susisiekti su investicine įmone; ir
 - iv) DE-BaFin pranešė, kad daugeliu iki šiol pastebėtų atvejų, kai buvo siūlomos premijos, jas siūlė dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjai kitose valstybėse, siekiantys įtikinti nepatyrusius neprofesionaliuosius klientus spekuliuoti atitinkamais produktais, kurių jie galbūt gerai nesuprato.
- (48) Be to, NKI išreiškė susirūpinimą dėl dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjų atitikimo reikalavimams teikti klientams sąžiningą, aiškią ir neklaidinančią informaciją arba veikti geriausiais klientų interesais ⁽²⁾. NKI taip pat nerimauja dėl neprofesionaliesiems klientams pateiktos informacijos (pavyzdžiui, teikėjų interneto svetainėse) apie dvinarius pasirinkimo sandorius, ypačiai suteiktos informacijos apie susijusias rizikas, kokybės ⁽³⁾. Toliau pateikiami keli pavyzdžiai, neatitinkantys prievolės teikti sąžiningą, aiškią ir neklaidinančią informaciją, kai taikomi metodai, kuriais siekiama pritraukti klientų dėmesį, bet kurie nebūtinai atspindi finansinės priemonės ar praktikos tinkamumą arba bendrą kokybę, susiję su:
- i) interneto svetainės turiniu ar informacija, teikiama kalba, kuri nėra valstybės narės, kurioje bus teikiamos paslaugos, nacionalinė kalba, arba pateikiama oficialiaja kalba, bet remiantis netinkamos kokybės vertimu, dėl ko tikėtina, kad pateiktą informaciją bus sunku suprasti; ir
 - ii) teikiama informacija, kurioje pabrėžiama galima nauda, susijusi su investavimu į dvinarius pasirinkimo sandorius, sąžiningai ir aiškiai nenurodant su jais susijusios rizikos, ir dėl to susidaro įspūdis, kad tokie spekuliaciniai produktai yra tinkami ar priimtini visiems investuotojams arba kad gauti grąžą nėra sunku. Pavyzdžiui: „Prekiauti dvinariais pasirinkimo sandoriais yra lengva, kaip 1–2–3“; „Prekiauti dar niekada nebuvo taip paprasta“, „Pradėkite savo prekiautojo karjerą dabar“, „Gaukite iki 85 % grąžos kas 60 sekundžių“, „95 % grąžos per kelias minutes“ ir „Ką galite nuveikti per 60 sekundžių? Prekiauti dvinariais pasirinkimo sandoriais ir padvigubinti savo pinigus“ ⁽⁴⁾.
- (49) Prieš tai aprašyta su dvinariais pasirinkimo sandoriais susijusi rinkodaros ir platinimo praktika sustiprina didelį susirūpinimą investuotojų apsauga.

⁽¹⁾ Kaip aprašyta IOSCO ataskaitoje, p. 32.

⁽²⁾ Pavyzdžiui, BE-FSMA, ES-CNMV, FR-AMF, IT-CONSOB.

⁽³⁾ EVPRI Klausimų ir atsakymų, susijusių su SDS, dvinarių pasirinkimo sandorių ir kitų spekuliacinių produktų teikimu neprofesionaliesiems investuotojams pagal FPRD (EVPRI35-36-794), atnaujintų 2017 m. kovo 31 d., 3 skirsnyje išsamiau nagrinėjama informacija, kuri turėtų būti teikiama klientams ir potencialiems klientams.

⁽⁴⁾ EVPRI Klausimų ir atsakymų, susijusių su SDS ir kitų spekuliacinių produktų teikimu neprofesionaliesiems investuotojams pagal FPRD (EVPRI35-36-794), atnaujintų 2017 m. kovo 31 d., 3 skirsnis.

2.6. Finansinės priemonės keliami grėsmė ir jos neigiamas poveikis investuotojų pasitikėjimui finansų sistema

- (50) Dėl dvinarių pasirinkimo sandorių sudėtingumo ir nepakankamo skaidrumo, tikėtinos neigiamos produkto grąžos investuotojams, pagrįstų investavimo tikslų nebuvimo, klaidinančio ir agresyvaus įvairių rūšių rinkodaros ir platinimo pobūdžio, teikėjų interesų konfliktų ir galimų žalingų pasekmių masto neprofesionalieji investuotojai gali prarasti pasitikėjimą finansų sistema.
- (51) Atsižvelgiant į didelę klientų patiriamų nuostolių tikimybę, kaip matyti iš šio sprendimo, investuotojai, neturėję patirties investuojant į finansines priemones, kuriuos dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjai pritraukė taikydami agresyviuos rinkodaros metodus, gali prieiti prie išvados, kad šie produktai yra tokie patys, kaip ir kitos finansinės priemonės. Tas nerimas dar labiau padidėja atsižvelgiant į didelį dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjų neprofesionaliųjų klientų skaičių ir skundų dėl šių produktų skaičių.

3. TAIKYTINAI GALIOJANČIAIS REGLAMENTAVIMO REIKALAVIMAI PAGAL SĄJUNGOS TEISĖ NEIŠSPRENDŽIAMOS REIKŠMINGOS SU INVESTUOTOJŲ APSAUGA SUSIJUSIOS PROBLEMOS (REGLAMENTO (ES) Nr. 600/2014 40 STRAIPSNIO 2 DALIES b PUNKTAS)

- (52) Kaip reikalaujama pagal Reglamento (ES) Nr. 600/2014 40 straipsnio 2 dalies b punktą, ESMA išnagrinėjo, ar grėsmės negalima panaikinti taikant Sąjungoje galiojančius reglamentavimo reikalavimus, taikytinus atitinkamai finansinei priemonei ar veiklai. Taikytini galiojantys reglamentavimo reikalavimai nustatyti Direktyvoje 2014/65/ES, Reglamente (ES) Nr. 600/2014 ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 1286/2014 ⁽¹⁾. Visų pirma, jie apima: i) reikalavimą teikti klientams tinkamą informaciją pagal Direktyvos 2014/65/ES 24 straipsnio 3 ir 4 dalis ⁽²⁾; ii) tinkamumo ir priimtumo reikalavimus pagal Direktyvos 2014/65/ES 25 straipsnio 2 ir 3 dalis ⁽³⁾; iii) pareigos vykdyti kliento pavedimus geriausiomis klientui sąlygomis reikalavimus pagal Direktyvos 2014/65/ES 27 straipsnį ⁽⁴⁾; iv) produktų valdymo reikalavimai pagal Direktyvos 2014/65/ES 16 straipsnio 3 dalį ir 24 straipsnio 2 dalį ir v) informacijos atskleidimo reikalavimai pagal Reglamento (ES) Nr. 1286/2014 5–14 straipsnius.
- (53) Kai kurie teikėjai, brokeriai ir prekybos organizacijos savo atsakymuose į Kvietimą teikti informaciją aiškiai pažymėjo, kad ESMA turi apsvarstyti naujų teisės aktų poveikį prieš taikydama kokias nors produktų intervencijos priemones, visų pirma, neseniai priimtos FPRD II (visų pirma, produktų valdymo taisyklių) ir MIPP ir DIP poveikį.
- (54) Derėtų pažymėti, kad kai kurių reglamentavimo reikalavimų, taikytinų pagal Direktyvą 2014/65/ES ir Reglamentą (ES) Nr. 600/2014, taikymo sritis ir turinys panašūs į reikalavimų pagal Direktyvą 2004/39/EB taikymo sritį ir turinį ⁽⁵⁾. Priimant Direktyvą 2014/65/ES ir Reglamentą (ES) Nr. 600/2014 buvo siekiama pagerinti kai kuriuos svarbiausius investicinių paslaugų ir veiklos aspektus, siekiant sustiprinti investuotojų apsaugą (be kita ko, suteikiant produktų intervencijos įgaliojimus), bet kai kurių taikytinų nuostatų patobulinimas neišsprendžia šiame sprendime įvardintų konkrečių problemų. Kalbant apie riziką ir investuotojų patiriamą žalą, kaip aprašyta šiame sprendime, kai kurios nuostatos iš esmės liko nepakitusios.
- (55) Reikalavimai teikti klientams tinkamą informaciją buvo labiau detalizuoti Direktyvoje 2014/65/ES, reikšmingai papildant informacijos apie sąnaudas ir mokesčius atskleidimo nuostatas, nustatant investicinėms įmonėms reikalavimą teikti klientams visą informaciją apie visas su investicinėmis paslaugomis ir finansinėmis priemonėmis susijusias sąnaudas ir mokesčius. Tačiau vien tik informacijos atskleidimo taisyklių, įskaitant išsamesnės informacijos apie sąnaudas pateikimo, akivaizdžiai nepakanka siekiant išspręsti su kompleksine rizika, kylančią reklamuojant dvinarius pasirinkimo sandorius, juos platinant ar parduodant neprofesionaliesiems klientams, susijusius klausimus.
- (56) Visų pirma, pagal Direktyvos 2014/65/ES 24 straipsnio 3 dalį, *inter alia*, investicinės įmonės privalo užtikrinti, kad visa informacija, įskaitant rinkodaros pranešimus, skirta esamiems ar potencialiems klientams, būtų teisinga, aiški ir neklaidinanti. Be to, pagal Direktyvos 2014/65/ES 24 straipsnio 4 dalį investicinės įmonės privalo esamiems arba potencialiems klientams laiku suteikti tinkamą informaciją apie įmonę ir jos paslaugas, finansines priemones ir siūlomas investavimo strategijas, pavedimų vykdymo vietas ir visas susijusias išlaidas ir mokesčius, įskaitant pastebimas gaires ir išpėjimus apie riziką, susijusią su investavimu į šias priemones, taip pat informaciją apie tai, ar finansinė priemonė skirta profesionaliesiems ar neprofesionaliesiems klientams. Atsižvelgiant į

⁽¹⁾ 2014 m. lapkričio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1286/2014 dėl mažmeninių investicinių produktų paketų ir draudimo principu pagrįstų investicinių produktų (MIPP ir DIP) pagrindinės informacijos dokumentų (OL L 352, 2014 12 9, p. 1).

⁽²⁾ Anksčiau Direktyvos 2004/39/EB 19 straipsnio 2 ir 3 dalys.

⁽³⁾ Anksčiau Direktyvos 2004/39/EB 19 straipsnio 4 ir 5 dalys.

⁽⁴⁾ Anksčiau Direktyvos 2004/39/EB 21 straipsnis.

⁽⁵⁾ Direktyva 2004/39/EB. Direktyvos 2014/65/ES IV priede pateikiama Direktyvos 2004/39/EB ir Direktyvos 2014/65/ES ir Reglamento (ES) Nr. 600/2014 reikalavimų atitikties lentelė.

aprašytas investuotojų apsaugai kylančias grėsmes, susijusias su dvinariais pasirinkimo sandoriais (visų pirma, jų sudėtingumu, rizikingumu ir tikėtina neigiama grąža), aišku, kad šios investuotojų patiriamos žalos neįmanoma visiškai ir pakankamai kontroliuoti taikant minėtas taisykles. Toks informacijos atskleidimo būdas nepakankamai atkreipia klientų dėmesį į konkrečias investavimo į šiuos produktus aplinkybes (tikėtiną neigiamą grąžą) ir neišsprendžia su produkto savybėmis susijusių problemų.

- (57) ESMA taip pat atsižvelgė į informacijos atskleidimo taisyklių pagal Reglamentą (ES) Nr. 1286/2014 svarbą. Reglamente (ES) Nr. 1286/2014 nustatytos vienodos taisyklės dėl pagrindinės informacijos dokumento, kurį mažmeninių investicinių produktų ir draudimo principu pagrįstų investicinių produktų (MIPP ir DIP) kūrėjai turi pateikti neprofesionaliesiems investuotojams, siekiant padėti jiems suvokti ir palyginti svarbiausias MIPP ir DIP savybes ir riziką, formos ir turinio. Visų pirma, Reglamente (ES) Nr. 1286/2014, kurį įgyvendina Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 2017/653 ⁽¹⁾, 5 straipsnyje, *inter alia*, nustatyta suminio rizikos rodiklio pristatymo metodika ir papildomai paaiškinama, be kita ko, ar neprofesionalusis investuotojas gali prarasti visą investuotą kapitalą arba jam tektų prisiimti papildomus finansinius išpareigojimus. Tačiau toks informacijos atskleidimo būdas nepakankamai atkreipia neprofesionaliųjų investuotojų dėmesį į investavimo į dvinarius pasirinkimo sandorius konkrečias pasekmes. Pavyzdžiui, grąžos rodiklis susijęs tik su konkrečiu dvinario pasirinkimo sandoriu ir neatskleidžia klientui visos informacijos apie tai, kiek procentų neprofesionaliųjų klientų prarado pinigų.
- (58) Apskritai kalbant, informacijos atskleidimu grindžiamas reglamentavimo sprendimas yra netinkamas šiems produktams, kurie savaime netinka neprofesionaliesiems klientams.
- (59) Tinkamumo reikalavimai taip pat sugriežtinti Direktyva 2014/65/ES: numatytas reikalavimas pateikti klientui tinkamumo ataskaitą ir papildyti tinkamumo vertinimo reikalavimai. Visų pirma, Direktyvos 2014/65/ES 25 straipsnio 2 dalis numato, kad dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjai privalo gauti visą būtiną informaciją apie esamo ar potencialaus kliento žinias ir patirtį investavimo srityje, *inter alia*, konkrečios rūšies produktų ar paslaugų, to kliento ar potencialaus kliento finansinę padėtį, įskaitant jo galimybes prisiimti nuostolius, ir investavimo tikslus, įskaitant priimtinos rizikos lygį, kuri leistų dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjui rekomenduoti esamam ar potencialiam klientui finansines priemones, kurios yra jam tinkamos, atsižvelgiant į jam priimtinos rizikos lygį ir jo galimybes prisiimti nuostolius. Tačiau tinkamumo reikalavimai taikomi tik teikiant investavimo rekomendacijas ir portfelio valdymo paslaugas, tad jie iš esmės nesuję su dvinarių pasirinkimo sandorių reklama, platinimu ar pardavimu, kurie paprastai vyksta elektroninėse platformose, neteikiant investavimo rekomendacijų ar portfelio valdymo paslaugų.
- (60) Be to, tinkamumo vertinimo tikslai (vertinant, ar produktai atitinka klientų žinias ir patirtį, finansinę padėtį ir investavimo tikslus) iš esmės nepasikeitė palyginti su Direktyvoje 2004/39/EB numatytu režimu ir, kaip matyti iš šio sprendimo, nėra pakankami, kad būtų galima išvengti nustatytos investuotojų patiriamos žalos.
- (61) Panašiai Direktyva 2014/65/ES buvo sustiprinti ir priimtinum reikalavimai, iš esmės sutrumpinant nesudėtingų produktų sąrašą ir taip apribojant taikymo sritį, susijusią su produktais, dėl kurių gali būti teikiamos pavedimų vykdymo ir pavedimų priėmimo ir perdavimo paslaugos (angl. *execution-only*). Direktyvos 2014/65/ES 25 straipsnio 3 dalis numato prievolę dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjams prašyti esamų ar potencialių klientų pateikti informaciją apie savo žinias ir patirtį investavimo srityje, *inter alia*, apie konkretaus siūlomo ar pageidaujamo produkto atžvilgiu, kuri leistų teikėjui įvertinti, ar esamam arba potencialiam klientui tas produktas yra priimtinas. Jeigu teikėjas nusprendžia, kad produktas esamam ar potencialiam klientui nepriimtinas, teikėjas privalo jį apie tai išpėti. Dvinariai pasirinkimo sandoriai laikomi sudėtingais finansiniais produktais, tad jiems taikytinas Direktyvos 2014/65/ES 25 straipsnio 3 dalyje numatytas priimtinum testas.
- (62) Tačiau, šie reikalavimai jau buvo Direktyvoje 2004/39/EB, kurioje buvo numatytas iš esmės toks pat priimtinum testas, kaip Direktyvoje 2014/65/ES. Kaip matyti iš šio sprendimo ir NKI patirties vykdant priežiūrą ⁽²⁾, priimtinum testas nepašalina šiame sprendime apibūdintų investuotojų apsaugai kylančių grėsmių.

⁽¹⁾ 2017 m. kovo 8 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 2017/653, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1286/2014 dėl mažmeninių investicinių produktų paketų ir draudimo principu pagrįstų investicinių produktų (MIPP ir DIP) pagrindinės informacijos dokumentų papildomas techniniais reguliavimo standartais, susijusiais su pagrindinės informacijos dokumentų pateikimu, turiniu, peržiūra ir patikslinimu ir reikalavimo pateikti tokius dokumentus įvykdymo sąlygomis (OL L 100, 2017 4 12, p. 1).

⁽²⁾ Pavyzdžiui, IE-CBI išreiškė rūpestį dėl kriterijų, taikomų vertinant žinias ir patirtį siekiant atlikti vertinimą, po teminio patikrinimo (paskelbta <https://www.centralbank.ie/news/article/inspection-finds-75-percent-of-SDS-clients-lost-money>). Be to, UK-FCA pakartotinai pastebėjo, kad teikėjai neretai neatitinka su priimtinum vertinimo ir atitinkama politikos ir procedūrų susijusių reikalavimų (žr. aukščiau).

- (63) Taigi net tinkamumo ir priimtimumo testų taikymas pagal galiojančius reglamentavimo reikalavimus neapsaugos neprofesionaliųjų klientų nuo prekybos dvinariais pasirinkimo sandoriais taip, kad išnyktų grėsmė investuotojų apsaugai.
- (64) Kalbant apie pareigą vykdyti kliento pavedimą geriausiomis klientui sąlygomis, dauguma šių taisyklių jau buvo įtvirtintos Direktyvoje 2004/39/EB. Tačiau Direktyva 2014/65/ES šias taisykles sugriežtino. Visų pirma, Direktyvos 2014/65/ES 27 straipsnyje numatyta, kad, vykdydamas pavedimus, investicinės įmonės privalo imtis „visų pakankamų veiksmų“ (ne „visų pagrįstų veiksmų“, kaip anksčiau) pasiekti geriausią įmanomą rezultatą klientui. Be to, rinkos dalyviai turi skelbti papildomą informaciją, o investicinės įmonės privalo atskleisti informaciją apie penkias pagrindines klientų pavedimų vykdymo vietas ir apie vykdant tuos pavedimus pasiektus rezultatus.
- (65) ESMA įvertino, ar taikant pakoreguotas pareigos vykdyti kliento pavedimą geriausiomis klientui sąlygomis taisykles būtų galima išspręsti bent vieną iš nustatytų problemų, susijusių su dvinarių pasirinkimo sandorių reklama, platinimu ar pardavimu neprofesionaliesiems klientams. Padidėjęs su pavedimų vykdymu susijęs skaidrumas gali padėti klientui geriau suprasti ir įvertinti įmonės pavedimų vykdymo praktikos kokybę ir atitinkamai geriau įvertinti bendrą jiems teikiamų paslaugų kokybę. Be to, išsamesnė informacija apie tai, kaip įmonės vykdo klientų pavedimus, naudinga klientams stebint, ar įmonė ėmėsi visų pakankamų veiksmų pasiekti geriausią įmanomą rezultatą klientui. Su pareiga vykdyti kliento pavedimą geriausiomis klientui sąlygomis susijusiais reikalavimais taip pat sugriežtinamas pareigos vykdyti kliento pavedimą geriausiomis klientui sąlygomis standartas dėl nebiržinių produktų, kuris numato pareigą įmonėms, vykdančioms pavedimus arba priimančioms sprendimus prekiauti nebiržiniais produktais, įskaitant pageidaujamus produktus, patikrinti klientui siūlomos kainos sąžiningumą. Direktyvos 2014/65/ES reikalavimai numato pareigą surinkti rinkos duomenis, kurie būtų naudojami vertinant šių produktų kainą ir, jei įmanoma, palyginant su panašiais arba palygintiniais produktais. Tačiau vien pareigos vykdyti kliento pavedimą geriausiomis klientui sąlygomis taisyklėmis nepavyks pašalinti su produkto savybėmis susijusios rizikos, kitos negu su pavedimų vykdymu susijusios rizikos, ir rizikos, susijusios su šių produktų masine reklama, platinimu ar pardavimu neprofesionaliesiems klientams.
- (66) Atsižvelgdama į šiuos iš esmės panašius galiojančius reglamentavimo reikalavimus, ESMA ne vieną kartą yra atkreipusi dėmesį į prieš tai aprašytą riziką, išpėjimuose investuotojams ⁽¹⁾, Klausimuose ir atsakymuose ⁽²⁾ ir savo Nuomonėje dėl FPRD praktikos įmonėms, parduodančioms sudėtingas finansines priemones ⁽³⁾. ESMA taip pat vykdė priežiūros konvergenciją, *inter alia*, Jungtinėje grupėje. Nepaisant to, kad siekama užtikrinti nuoseklų ir veiksmingą taikytinų galiojančio reglamentavimo reikalavimų taikymą ESMA aktyviai taiko neprivalomas priemones, grėsmė investuotojų apsaugai išlieka. Tai rodo, kad dėl šiame skirsnyje išdėstytų priežasčių šių reikalavimų taikymas neišsprendžia nustatytų problemų.
- (67) ESMA iš tikrųjų įvertino galimą Direktyvos 2014/65/ES 16 straipsnio 3 dalyje ir 24 straipsnio 2 dalyje nustatytų produktų valdymo taisyklių galimą poveikį. Pagal tas taisykles klientams parduoti skirtas finansines priemones (įskaitant ir dvinarių pasirinkimo sandorius) kuriantys teikėjai turi užtikrinti, kad sukurti produktai atitiktų nustatytos tikslinės atitinkamos kategorijos klientų rinkos galutinių klientų poreikius, kad produktų platinimo strategija būtų suderinama su nustatyta tiksline rinka ir kad teikėjai imtųsi pagrįstų veiksmų siekdami užtikrinti, kad finansinės priemonės būtų platinamos nustatytoje tikslinėje rinkoje ir reguliariai būtų peržiūretas tikslinės rinkos nustatymas ir išleisti produktai. Dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjai turi išmanyti jų siūlomas ar rekomenduojamas finansines priemones, vertinti priemonės suderinamumą su kliento, kuriam jie teikia investicines paslaugas, poreikiais, atsižvelgdami ir į nustatytą tikslinę galutinių klientų rinką ir užtikrinti, kad finansinės priemonės būtų siūlomos arba rekomenduojamos tik tuo atveju, jeigu tai atitinka kliento interesus. Be to, dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjai, platinantys ne jų sukurtas finansines priemones, privalo taikyti tinkamas procedūras, kurios padėtų gauti ir suprasti su produkto patvirtinimo procesu susijusių svarbią informaciją, įskaitant informaciją apie nustatytą tikslinę rinką ir produkto savybes. Dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjai, platinantys finansines priemones, kurias sukūrė teikėjai, kuriems nėra taikomi Direktyvoje 2014/65/ES nustatyti produktų valdymo reikalavimai, arba trečiųjų šalių (ne EEE) teikėjai, taip pat privalo taikyti tinkamas procedūras, kurios padėtų gauti pakankamai informacijos apie šias finansines priemones.

⁽¹⁾ 2014 m. vasario 7 d. ESMA perspėjimas investuotojams dėl investavimo į sudėtingus produktus rizikos (https://www.EVPRI.europa.eu/sites/default/files/library/2015/11/investor_warning_-_complex_products_20140207_-_en_0.pdf) ir 2016 m. liepos 25 d. ESMA perspėjimas investuotojams dėl SDS, dvinarių pasirinkimo sandorių ir kitų spekuliacinių produktų (paskelbta https://www.EVPRI.europa.eu/sites/default/files/library/2016-1166_warning_on_SDSs_binary_options_and_other_speculative_products_0.pdf).

⁽²⁾ ESMA klausimai ir atsakymai, susiję su SDS ir kitų spekuliacinių produktų teikimu neprofesionaliesiems investuotojams pagal FPRD (EVPRI35-36-794), atnaujinti 2017 m. kovo 31 d.

⁽³⁾ 2014 m. vasario 7 d. nuomonė dėl FPRD praktikos įmonėms, parduodančioms sudėtingas finansines priemones (EVPRI/2014/146).

- (68) ESMA atkreipia dėmesį į tai, kad Sąjungos teisėje produktų valdymo reikalavimai buvo pirmą kartą nustatyti Direktyvoje 2014/65/ES. 2017 m. birželio 2 d. ESMA paskelbė gaires dėl FPRD II produktų valdymo reikalavimų⁽¹⁾, kuriose pateikiamos gairės finansinių priemonių kūrėjams ir rengėjams dėl tikslinės rinkos vertinimo.
- (69) Produktų valdymo reikalavimų tikslas – kuo tiksliau nustatyti tam tikro tipo klientus (t. y. tikslinę rinką), kuriems finansinės priemonės būtų priimtinos ir kuriems dėl to jos galėtų būti platinamos. Atsižvelgdamos į dvinarių pasirinkimo sandorių savybes (didelius nuostolius, tikėtiną neigiamą grąžą, trumpą sandorių galiojimo laiką, kainos nustatymo struktūrų sudėtingumą ir apskritai pagrįstų investavimo tikslų nebuvimą) NKI ir ESMA mano, kad šiems produktams tikslinės rinkos neprofesionaliems investuotojams nustatyti neįmanoma. Įgyvendinus Direktyvą 2014/65/ES ir produktų valdymo reikalavimus, kelios įmonės vis dar reklamuoja dvinarius pasirinkimo sandorius masinėje rinkoje.
- (70) Nepaisant tokių reglamentavimo reikalavimų, turimi įrodymai rodo, jog neprofesionalieji klientai vis dar praranda ir toliau praras pinigų dėl dvinarių pasirinkimo sandorių. Taigi ši priemonė yra būtina tai grėsmei pašalinti.

4. KOMPETENTINGOS INSTITUCIJOS NESIĖMĖ VEIKSMŲ GRĖSMEI PAŠALINTI ARBA VEIKSMAI, KURIŲ BUVO IMTASI, TINKAMAI NEPAŠALINO GRĖSMĖS (REGLAMENTO (ES) Nr. 600/2014 40 STRAIPSNIO 2 DALIES c PUNKTAS)

- (71) Viena iš sąlygų, dėl kurios ESMA šiuo sprendimu nustato apribojimą, yra ta, kad kompetentinga institucija arba kompetentingos institucijos nesiėmė veiksmų grėsmei pašalinti arba įgyvendintais veiksmais nepavyksta tinkamai pašalinti grėsmės.
- (72) Šiame sprendime apibūdintos grėsmės investuotojų apsaugai paskatino kai kurias NKI konsultuotis dėl jų ar taikyti nacionalinius veiksmus, kuriais siekė apriboti dvinarių pasirinkimo sandorių reklamą, platinimą ar pardavimą neprofesionaliesiems klientams:
- i) nuo 2016 m. rugpjūčio mėn. Belgijos NKI, Finansinių paslaugų ir rinkų institucija (BE-FSMA), uždraudė parduoti tam tikras nebiržines išvestines finansines priemones (įskaitant dvinarius pasirinkimo sandorius) neprofesionaliesiems klientams. Be to, FSMA uždraudė kai kurias agresyvaus ar netinkamo platinimo priemones, kaip antai pasiūlymus išsigyti telefonu skambinant iš išorės skambučių centrų, netinkamų formų atlygius ir fiktyvias dovanas ar premijas⁽²⁾;
 - ii) nuo 2016 m. gruodžio mėn. Prancūzijoje galioja teisės aktas, kuriuo investicinių paslaugų teikėjams draudžiama teikti privatiems asmenims rinkodaros pranešimus, *inter alia*, susijusius su dvinariais pasirinkimo sandoriais⁽³⁾;
 - iii) Ispanijoje nuo 2017 m. kovo mėn. Ispanijos NKI *Comisión Nacional del Mercado de Valores* (ES-CNMV) prašo subjekto, Ispanijos neprofesionaliesiems klientams parduodančių SDS ar FOREX produktus, kurių svarto poveikis yra didesnis nei dešimt kartų, arba dvinarius pasirinkimo sandorius, aiškiai informuoti šiuos klientus, kad, ES-CNMV nuomone, dėl šių produktų sudėtingumo ir rizikingumo jie yra netinkami neprofesionaliesiems klientams. Šie subjektai taip pat paprašyti užtikrinti, kad klientai būtų informuoti apie sąnaudas, kurias jiems teks patirti, kai nusipirkę šių produktų jie nuspręs uždaryti savo poziciją, ir SDS ir FOREX sandorių atveju, kad jie būtų įspėti, jog dėl svarto poveikio nuostoliai gali būti didesni nei suma, kuri buvo sumokėta išsigyjant atitinkamą produktą. Be to, jie turi iš kliento gauti ranka parašytą arba įrašytą žodinį pareiškimą, kuriuo jie galėtų įrodyti, kad klientas supranta, jog produktas, kurį jis ketina išsigyti, yra itin sudėtingas ir kad, ES-CNMV nuomone, jis nėra tinkamas neprofesionaliajam klientui. Be to, įmonių naudojamai reklaminei medžiagai taikomi CNMV veiksmai, platinant šiuos produktus reklaminėje medžiagoje visuomet turi būti įspėjimas apie tai, kad tuos produktus sunku suprasti ir kad, ES-CNMV nuomone, šie produktai netinka neprofesionaliesiems klientams dėl jų sudėtingumo ir su jais susijusios rizikos lygio. ES-CNMV taip pat paprašė CY-CySEC ir UK-FCA apie šiuos reikalavimus informuoti dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjus, skatinant teikėjus, teikiančius paslaugas Ispanijoje, skelbti tokį pat perspėjimą⁽⁴⁾;

⁽¹⁾ 2017 m. birželio 2 d. EVPRI gairės dėl FPRD II produktų valdymo reikalavimų (EVPRI35-43-620).

⁽²⁾ Finansinių paslaugų ir rinkų institucijos Reglamentas dėl tam tikrų išvestinių finansinių priemonių platinimo klientams.

⁽³⁾ Article 72 de LOI n° 2016-1691 du 9 décembre 2016 relative à la transparence, à la lutte contre la corruption et à la modernisation de la vie économique.

⁽⁴⁾ Numatytos priemonės buvo paskelbtos 2017 m. kovo 21 d. ES-CNMV pranešime „Priemonės, susijusios su SDS ir kitų spekuliacinių produktų reklama neprofesionaliesiems investuotojams“.

- iv) Italijoje 2017 m. vasario mėn. IT-CONSOB paskelbė specialų pranešimą, kuriuo įspėjo Italijos neprofesionaliuosius investuotojus apie su dvinariais pasirinkimo sandoriais susijusią riziką;
- v) 2018 m. vasario mėn. Portugalijos NKI *Comissão do Mercado de Valores Mobiliários* (PT-CMVM) paskelbė aplinkraštį, kuriuo pranešė, kad investicinės įmonės turėtų susilaikyti nuo prekybos paslaugų dėl su kriptovaliutomis susijusių išvestinių finansinių priemonių teikimo, jeigu jos negali užtikrinti, kad būtų įvykdytos visos klientų informavimo apie produktų charakteristikas pareigos;
- vi) 2017 m. gegužės 10 d. Graikijos NKI *Ελληνική Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς* (EL-HCMC) paskelbė aplinkraštį dėl investicinių paslaugų, susijusių su nebiržinėmis išvestinėmis finansinėmis priemonėmis (įskaitant FOREX sandorius, SDS ir dvinarius pasirinkimo sandorius), teikimo elektroninės prekybos platformose ⁽¹⁾.
- vii) Čekijoje 2015 m. spalio mėn. Čekijos NKI, Nacionalinis centrinis bankas (CZ-CNB), paskelbė pranešimą, kuriuo perspėjo neprofesionaliuosius investuotojus apie su dvinariais pasirinkimo sandoriais susijusią riziką;
- viii) Nyderlanduose 2017 m. vasario mėn. Nyderlandų NKI *Autoriteit Financiële Markten* (NL-AFM) paskelbė konsultacinį dokumentą, kuriame siūloma uždrausti tam tikrų produktų, įskaitant dvinarius pasirinkimo sandorius, reklamą;
- ix) 2017 m. vasario mėn. Kipre CY-CySEC paskelbė konsultacinį dokumentą, kuriame siūloma uždrausti platinti dabartinio tipo dvinarius pasirinkimo sandorius ir jais prekiauti, o platinamas produktas turėtų įgytų biržinės išvestinės finansinės priemonės charakteristikas ⁽²⁾;
- x) 2016 m. gruodžio mėn. UK-FCA, numatydama, kad nuo 2018 m. sausio 3 d. dvinariai pasirinkimo sandoriai bus įtraukti į reglamentavimo taikymo sritį, surengė išankstines konsultacijas dėl politikos, susijusios su galimomis sugriežtintomis dvinariams pasirinkimo sandoriams taikomomis veiklos vykdymo taisyklėmis, įskaitant galimą produktų intervencijos galių panaudojimą, siekiant pakeisti konkrečias dvinarių pasirinkimo sandorių produktų savybes arba nustatyti apribojimus šių produktų pardavimui ir reklamai neprofesionaliesiems investuotojams. UK-FCA taip pat paskelbė perspėjimą vartotojams dėl rizikos, susijusios su investavimu į dvinarius pasirinkimo sandorius, 2017 m. lapkričio 14 d. ⁽³⁾; ir
- xi) 2016 m. gruodžio mėn. Austrijos NKI AT-FMA paskelbė perspėjimą dėl rizikos, susijusios su SDS, FOREX neatidėliotinais valiutos sandoriais valiutų keitimo sandoriais ir dvinariais pasirinkimo sandoriais.
- (73) Be to, 2018 m. vasario 26 d. Norvegijos NKI *Finanstilsynet* (NO-Finanstilsynet) paskelbė konsultacinį dokumentą, kuriame, *inter alia*, siūlo uždrausti reklamuoti dvinarius pasirinkimo sandorius, juos platinti ar parduoti neprofesionaliesiems klientams, kaip siūlė ESMA Kvietime teikti informaciją. Konsultacijos vyko nuo 2018 m. vasario 26 d. iki 2018 m. kovo 26 d. ⁽⁴⁾
- (74) Taikant šias nacionalines priemones galima išspręsti tam tikras pavienes problemas, bet norint tarpvalstybiniu lygmeniu išspręsti šiame sprendime aprašytas reikšmingas grėsmes investuotojų apsaugai jų nepakanka. Kaip matyti iš šio sprendimo, dvinariai pasirinkimo sandoriai paprastai reklamuojami, platinami arba parduodami naudojant internetines prekybines sąskaitas ir teikiant paslaugas užsienio valstybėse registruotiems paslaugų teikėjams ⁽⁵⁾. Todėl nacionalinis draudimas būtų nepakankamas norint apsaugoti neprofesionaliuosius klientus valstybėse narėse, kitose nei toje, kurioje įgyvendinama atitinkama priemonė, kai dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjai vykdo veiklą tose kitose valstybėse narėse, kaip dažnai ir būna ⁽⁶⁾.
- (75) Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siekiant, kad nacionalinės priemonės būtų veiksmingos neprofesionaliesiems klientams visoje Sąjungoje, visų valstybių narių NKI trumpam laikotarpiui turėtų imtis veiksmų, skirtų nustatyti bendrą minimalų investuotojų apsaugos lygį, kaip numatyta šiame sprendime. Kadangi tai dar neįvyko ir atsižvelgiant į skubų poreikį spręsti nustatytas su investuotojų apsauga susijusias problemas, ESMA mano, kad yra būtina pasinaudoti savo laikinųjų produktų intervencijos priemonių taikymo galiomis. Dabartinė suskaidyta sistema neprofesionaliesiems investuotojams neužtikrina visoje Sąjungoje jokios arba užtikrina nevienodą neprofesionaliųjų klientų apsaugą investuojant į tuos pačius, kartais tų pačių teikėjų teikiamus sudėtingus produktus.

⁽¹⁾ HCMC aplinkraštis Nr. 56/10.5.2017.

⁽²⁾ Paskelbta <https://www.cysec.gov.cy/CMSPages/GetFile.aspx?guid=ebf53e28-2bb7-4494-bb3a-4cced2e3c8ba>.

⁽³⁾ UK-FCA „Perspėjimas vartotojams dėl rizikos, susijusios su investavimu į dvinarius pasirinkimo sandorius“, 2017 m. lapkričio 14 d. Paskelbta <https://www.fca.org.uk/news/news-stories/consumer-warning-about-risks-investing-binary-options>.

⁽⁴⁾ Paskelbta <https://www.finanstilsynet.no/contentassets/455795d40fe4445f88a3b71b35079c94/horningsnotat—produktintervensjon.pdf>.

⁽⁵⁾ Pavyzdžiui, UK-FCA, IT-CONSOB, ES-CNMV, BE-FSMA, FR-AMF, DE- BaFin, DK- Finanstilsynet, LU-CSSF, NL-AFM.

⁽⁶⁾ Žr. 34vi konstatuojamąją dalį.

- (76) Atsižvelgiant į investuotojų apsaugos problemų svarbą ir pastovumą ir tai, kad paslaugas teikia užsienio valstybėse įsteigti paslaugų teikėjai, kurie daro neigiamą poveikį daugiau nei su vienoje šalyje, ir įrodymus, susijusius su taikomais vertės skirtumais platinant dvinarius pasirinkimo sandorius naujose jurisdikcijose, ir dėl to didėjančių įvairių nacionalinių priemonių, kuriomis siekiama spręsti panašias su investuotojų apsauga susijusias problemas, skaičių, būtina visos ES mastu priimti priemones, kurios užtikrintų minimalų bendrą apsaugos lygį visoje ES.
- (77) Galiausiai, reikšmingų grėsmių investuotojų apsaugai nepašalins ir NKI priežiūros galių taikymas pagal Direktyvos 2014/65/ES 69 straipsnį, pavyzdžiui, pagal 2 dalies f punktą (laikinas draudimas vykdyti profesinę veiklą) ir t punktą (reklamos ir pardavimo pardavimo sustabdymas, jeigu nesilaikoma produkto patvirtinimo proceso reikalavimų). Produkto intervencijos priemonė taikoma produktui, su tuo produktu susijusiai veiklai ir atitinkamai taikoma visoms investicinėms įmonėms, kurios teikia šį produktą arba vykdo susijusią veiklą, o ne pavieniam atvejui, kai tam tikra investicinė įmonė nesilaiko reikalavimų.
- (78) Intervencijos priemonė taikoma visoje Sąjungoje siekiant pašalinti su dvinarių pasirinkimo sandorių siūlymu neprofesionaliesiems investuotojams susijusią riziką, tad tokia priemonė yra veiksmingesnė nei NKI bandymai imtis veiksmų dėl kiekvienos įmonės atskirai. Kaip jau buvo pažymėta, iš surinktų įrodymų matyti, kad tai visos rinkos problema, nes ji nėra susijusi tik su tam tikrų teikėjų ypatumais, ir kad pagrindinė rizika būdinga pačiam produktui ir teikėjų verslo modeliui. Kyla didelių nuogastavimų, kad dvinarių pasirinkimo sandorių platinimas neprofesionaliesiems klientams nesudaro sąlygų teikėjams veikti geriausiais klientų interesais arba suteikti informaciją, kuri būtų sąžininga, aiški ir neklaidinanti. Todėl įvairūs pavieniai priežiūros veiksmai negali iš karto užtikrinti, kad neprofesionaliesiems klientams nebūtų daroma tolesnė žala, ir jie nėra tinkama ESMA intervencijos galių naudojimo alternatyva. Dėl to, kad dvinarius pasirinkimo sandorius platina užsienio valstybėse įsteigti paslaugų teikėjai, kurie daro neigiamą poveikį daugiau nei vienoje valstybėje narėje, dėl taikomo vertės skirtumo platinant dvinarius pasirinkimo sandorius naujose jurisdikcijose ir padaugėjimo įvairių nacionalinių priemonių, skirtų spręsti panašias su investuotojų apsauga susijusias problemas (dėl kurių savo ruožtu gali padidėti reglamentavimo arbitražo rizika), darytina išvada, kad būtina visos Sąjungos mastu imtis priemonių, kuriomis būtų užtikrintas bendras apsaugos lygis visoje Sąjungoje.

5. ESMA PRIEMONĖ PRIIMTA SIEKIANT IŠSPRĘSTI REIKŠMINGĄ INVESTUOTOJŲ APSAUGOS PROBLEMĄ IR JI NEDARO TOKIO NEIGIAMO POVEIKIO FINANSŲ RINKŲ EFEKTYVUMUI IR INVESTUOTOJAMS, KURIS BŪTŲ NEPROPORCINGAS PALYGINTI SU PRIEMONĖS NAUDA (REGLAMENTO (ES) Nr. 600/2014 40 STRAIPSNIO 2 DALIES a PUNKTAS IR 3 DALIES a PUNKTAS)

- (79) Atsižvelgdama į reikšmingą investuotojų apsaugos problemos mastą ir pobūdį, ESMA mano, kad būtina ir proporcinga laikinai uždrausti reklamuoti dvinarius pasirinkimo sandorius, juos platinti ir parduoti neprofesionaliesiems klientams. Toks draudimas išsprendžia problemą, nes jį taikant užtikrinama tinkama vienodo lygio neprofesionaliųjų klientų, prekiaujančių dvinariais pasirinkimo sandoriais, apsauga visoje Sąjungoje. Jis nedaro neigiamo poveikio finansų rinkų efektyvumui ir investuotojams, kuris būtų neproporcingas, palyginti su jo nauda.
- (80) Siekdama įvertinti, kaip ir kokią riziką dvinariai pasirinkimo sandoriai kelia investuotojų apsaugai, ESMA išnagrino investuotojų grąžos pasiskirstymą⁽¹⁾. Ši analizė atskleidė du svarbius aspektus⁽²⁾. Pirmasis svarbus aspektas yra didelė su dvinariais pasirinkimo sandoriais susijusi rizika: bendra dvinarių pasirinkimo sandorių savybė yra ta, kad investuotojas gali prarasti visą investuotą sumą.
- (81) Antrasis aspektas - tikėtina neigiama produkto grąža, šiuo atveju yra svarbus žalos šaltinis, sietinas su visais dvinariais pasirinkimo sandoriais. Priešingai nei finansinių investicijų atveju, sandoris paprastai yra labai trumpo termino ir neatspindi pagrindinės finansinės priemonės vertės augimo. Priešingai nei tradicinių pasirinkimo sandorių, kurie neretai naudojami apsidraudimo nuo rizikos tikslais, dvinarių pasirinkimo sandorių atveju mokama fiksuota išmoka, jeigu įvyksta tam tikras nustatytas įvykis. Priešingai yra įprasto pasirinkimo sandorio atveju, kai išmoką lemia pagrindinės finansinės priemonės kainos pokytis ir pasirinkimo sandorio vertė yra susijusi su pinigais (t. y. išmokos suma yra kintama). Dėl tokio šių produktų ypatumo produkto vertė, kaip rizikos draudimo priemonės, yra ribota, o kitų rūšių pasirinkimo sandoriai naudojami siekiant subalansuoti arba apriboti turto, dėl kurio įmonė arba investuotojas turi tiesioginę poziciją, kainą.
- (82) Be to, paprastai esant trumpam dvinarių pasirinkimo sandorių terminui investuotojas gali sudaryti daug sandorių vieną po kito. Dėl to ir dėl tikėtinos neigiamos grąžos padidėja tikimybė, kad sudarydamas kuo daugiau sandorių investuotojas galiausiai praras pinigus. Tai statistinė pasikartojančių prekybos sandorių su tikėtina neigiama grąža charakteristika.

⁽¹⁾ Žr. EVPRI Produktų intervencijos priemonių analizę. Dvinariams pasirinkimo sandoriams skirta priemonė, 2018 m.

⁽²⁾ *Ibidem*.

- (83) Svarbu tai, kad tikėtina neigiama grąža paprastai neatsiejama nuo teikėjo verslo modelio, nes paprastai būtent ji yra jo tikėtino pelno šaltinis. Sudarydamas dvinarį pasirinkimo sandorį jo teikėjas privalo išmokėti investuotojui fiksuotą sumą, jeigu įvyksta tam tikras nustatytas įvykis, todėl tam, kad teikėjas gautų tikėtiną pelną, investuotojas turi patirti tikėtiną nuostolį. Be to, teikėjai taip pat gali nustatyti papildomus mokesčius.
- (84) Ypatingai dėl dvinarių pasirinkimo sandorių siūlomų su nuolatiniu dvejomu kainos nustatymu, kadangi teikėjams reikia siūlyti tokį kainos nustatymą, kad galėtų gauti tikėtiną pelną, toks kainos nustatymas negali padidinti tikėtinos grąžos investuotojui. Iš tikrųjų, jeigu investuotojai uždaro poziciją prieš termino pabaigą, jų tikėtina grąža yra mažesnė nei tuo atveju, jeigu jie neuždarytų savo pozicijos iki termino pabaigos. Tokio augančio tikėtino nuostolio dydis skirsis priklausomai nuo konkretaus teikėjo ir kiekvieno konkretaus atvejo, bet tikėtina grąža investuotojui esant dvejomam kainos nustatymui paprastai būna neigiama, taip pat kaip ir jeigu pirminė produkto kaina lemtų tikėtiną neigiamą grąžą investuotojui.
- (85) Toks bendras poveikis yra esminis dvinarių pasirinkimo sandorių elementas, lemiantis jų tikėtiną neigiamą grąžą: jeigu neprofesionalusis klientas sudarys labai didelį skaičių sandorių arba jeigu daug investuotojų sudarys po vieną sandorį, apskritai pelno tikimybė yra labai nedidelė.
- (86) Dvinarių pasirinkimo sandorių grąžos pasiskirstymo analizė atitinka NKI duomenis: pabrėžiama didelė rizika neprofesionaliems klientams netekti didelės dalies (neretai ir visos) investuotos sumos ar gauti tikėtiną neigiamą grąžą. Be šių ypatumų, dvinariai pasirinkimo sandoriai iš esmės yra sudėtingi produktai, kuriems trūksta su produkto savybėmis susijusio skaidrumo, taikoma ydinga reklamos ir platinimo praktika, būdingas interesų konfliktas. Nėra jokios atitinkamos naudos, kuri tai kompensuotų. Visi kartu šie aspektai yra pagrindinė esamiems ir potencialiems neprofesionaliems klientams daromas žalos priežastis.
- (87) Pagrindinė priežastis, dėl kurios finansų sektorius yra griežtai reguliuojamas, yra ta, kad jis paliečia svarbius bendruosius interesus ir tikslus. Šiame kontekste ypatingas dėmesys yra skiriamas neprofesionaliųjų klientų apsaugai. Investicinio produkto reklama, platinimas ar pardavimas sudaro prielaidą manyti, kad bent jau potencialiai tas produktas atitinka tuos bendruosius interesus ir tikslus ir nekelia neproporcingos rizikos poreikiui užtikrinti būtiniausių investuotojų apsaugos lygį.
- (88) ESMA neprivalomos priemonės šioje srityje yra neveiksmingos. Šiame kontekste, ypatingai dėl produktų valdymo, ESMA taip pat pripažįsta, kad produktų valdymo principai jau yra Sąjungoje finansinių paslaugų priežiūros praktikos dalis. 2013 m. lapkričio mėn. Europos priežiūros institucija (EPI) paskelbė Bendrą poziciją dėl „išleistų produktų priežiūros ir valdymo procesų, kurioje nustatyti aukšto lygio principai, taikytini finansinių priemonių priežiūros ir valdymo procesams⁽¹⁾. 2014 m. vasario mėn. ESMA paskelbė Nuomonę dėl FPRD praktikos įmonėms, parduodančioms sudėtingas finansines priemones⁽²⁾, o 2014 m. kovo mėn. – Nuomonę dėl struktūrinių mažmeninių produktų ir gerosios su produktų valdymo procedūromis susijusios praktikos⁽³⁾. Be to, nuo 2007 m. kovo mėn. Jungtinėje Karalystėje galioja gairės, kuriomis nustatomi produktų valdymo principai⁽⁴⁾.
- (89) Nepaisant šiame sprendime apibūdintų priežiūros principų ir reglamentavimo reikalavimų, pastaraisiais metais žala, susijusi su dvinarių pasirinkimo sandorių reklama, platinimu ir pardavimu, ir toliau didėja.
- (90) Todėl, ESMA nuomone, intervencijos priemonės, kuriomis siekiama uždrausti visų tipų dvinarių pasirinkimo sandorių (neatsižvelgiant į tai, ar jais prekiaujama prekybos vietoje arba ne) reklama, platinimas ir pardavimas neprofesionaliems klientams, yra tinkamos pašalinti su investuotojų apsauga susijusią riziką. Derėtų pažymėti, kad neprofesionalieji klientai galės išgyti panašių produktų azartinių lošimų srityje, kai tokie produktai leidžiami pagal taikytinus teisės aktus.

⁽¹⁾ Bendra pozicija dėl išleistų produktų priežiūros ir valdymo procesų (JC-2013-77).

⁽²⁾ 2014 m. vasario 7 d. nuomonė dėl FPRD praktikos įmonėms, parduodančioms sudėtingas finansines priemones (EVPRI/2014/146). Šioje nuomonėje konkrečiai kalbama apie SDS ir dvinarius pasirinkimo sandorius.

⁽³⁾ 2014 m. kovo 27 d. Nuomonė dėl struktūrinių mažmeninių produktų ir gerosios su produktų valdymo procedūromis susijusios praktikos (ESMA/2014/332).

⁽⁴⁾ „Teikėjų ir platintojų pareigos siekiant užtikrinti sąžiningą elgesį su klientais“. Paskelbta https://www.handbook.fca.org.uk/handbook/document/RPPD_FCA_20130401.pdf. Gairės susijusios su Jungtinės Karalystės įmonių veiklos principais (PRIN). Paskelbta https://www.handbook.fca.org.uk/handbook/document/rppd/RPPD_Full_20180103.pdf.

- (91) Buvo svarstomos ir mažiau ribojančios priemonės, kaip antai prievolė parduoti ir platinti tokius produktus teikiant konsultacines paslaugas. Tačiau dėl savo savybių šie produktai netinka neprofesionaliesiems klientams. Taigi taikant tokią priemonę reikėtų atlikti vertinimą kiekvienu konkrečiu atveju, todėl būtų užkrauta didelė našta teikėjams ir NKI, o vertinimo rezultatas dėl šiems produktams būdingų savybių faktiškai neturėtų būti iš esmės kitoks nei pritaikius šiame sprendime siūlomas priemonės. Buvo svarstoma dar viena priemonė – nustatyti mažiausią dvinarių pasirinkimo sandorių terminą. Tačiau taikant tokią priemonę pagrindinės su šiuo produktu susijusios problemos nebus išspręstos. Visų pirma, dėl produkto kainų nustatymo struktūros investuotojams vidutiniškai teks tikėtina neigiama grąža be akivaizdžios kompensuojamosios naudos (pavyzdžiui, rizikos draudimo funkcija, kurią suteikia tradiciniai pasirinkimo sandoriai).
- (92) ESMA taip pat apsvarstė griežtesnių priemonių privalumus, visų pirma galimybę išplėsti draudimą reklamuoti dvinarius pasirinkimo sandorius, juos platinti ir parduoti taip pat ir kitiems klientams, kurie nėra neprofesionalieji klientai. Šiame etape nėra jokių įrodymų, kad šiais produktais prekiaujančios investicinės įmonės siektų pritraukti kitus klientus, kurie nėra neprofesionalieji klientai. Todėl profesionaliaisiais laikomi klientai ir tinkamos sandorio šalys, kurios bet kuriuo atveju gali geriau įvertinti specifines finansinių produktų savybes, galės ir toliau prekiauti dvinariais pasirinkimo sandoriais. Į šią klientų grupę taip pat patenka neprofesionalieji klientai, turintys pakankamai žinių ir patirties ir dėl to galintys kreiptis su prašymu pripažinti juos profesionaliaisiais klientais.
- (93) ESMA supranta, kad teikėjai susidurs su galimomis finansinėmis pasekmėmis ir patirs sąnaudų, nes jiems teks sutelkti savo veiklą ir nukreipti klientus į kitas finansines priemones ir produktus.
- (94) Tačiau, ESMA nuomone, nauda, kurią sąlygos priemonių taikymas sprendžiant nustatytas su investuotojų apsauga susijusias problemas, yra didesnė nei jų galimas neigiamas poveikis:
- i) netinkamo pardavimo rizikos ir su ja susijusių finansinių pasekmių sumažėjimas, kuris yra didelė nauda neprofesionaliesiems klientams ir visoms finansų rinkoms;
 - ii) rizikos, susijusios su reglamentavimo ar priežiūros arbitražu tarp skirtingų subjektų ir jurisdikcijų, sumažėjimas; ir
 - iii) neprofesionaliųjų klientų pasitikėjimo finansų rinkomis atkūrimas.
- (95) ESMA priemonė bus taikoma praėjus vienam mėnesiui po šio sprendimo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje (ESOL)*. Tai reiškia vieno mėnesio po oficialaus paskelbimo įspėjimo laikotarpį, kurio tikslas – subalansuoti neprofesionaliųjų klientų interesus atsižvelgiant į staigų žalos, susidarancios dėl prekybos dvinariais pasirinkimo sandoriais, sumažėjimą ir poreikį skirti pakankamai laiko atitinkamiems rinkos dalyviams tvarkingai organizuoti ir pakeisti savo verslo modelius.

6. DĖL PRIEMONIŲ NEKYLA REGLAMENTAVIMO ARBITRAŽO RIZIKA (REGLAMENTO (ES) Nr. 600/2014 40 STRAIPSNIO 3 DALIES b PUNKTAS)

- (96) Atsižvelgiant į nustatytos rizikos pobūdį, žalą patyrusių investuotojų skaičių ir tipą ir nacionalines priemones, kurias siūlo kai kurios valstybės narės, ESMA priemonė užtikrins būtiniausią bendrą požiūrį visoje Sąjungoje. ESMA taip pat apsvarstė riziką, kad teikėjai, šiuo metu siūlantys dvinarius pasirinkimo sandorius, gali bandyti siūlyti panašių savybių turinčius produktus. ESMA ir NKI taip pat atidžiai stebės, ar neatsiranda naujų platinimo tendencijų, dėl kurių neprofesionaliesiems klientams kyla panašių žalingų pasekmių, ir ar dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjai nebando apeiti šias intervencijos priemones, ir imsis atitinkamų veiksmų.
- (97) Be to, laikinosios ESMA intervencijos priemonės taikomos visiems dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjams ir visiems kitiems asmenims, kurie žinodami ir tyčia prisideda pažeidžiant priemones, kurioms taikomas Reglamentas (ES) Nr. 600/2014. Nors, siekiant padidinti teisinį aiškumą teisėkūros lygmeniu galiausiai reikia priimti sprendimą dėl šio Reglamento 40 straipsnyje nurodytų subjektų, susijusių su fondų valdymo bendrovėmis⁽¹⁾, ESMA apsvarstė reglamentavimo arbitražo taikymo sritį. ESMA nustatė, kad atsižvelgiant į prieš tai nurodytą investuotojų patirtą žalą siūlomų priemonių taikymo sritis pakankamai plati, tad taikant šias priemones galima išspręsti didelę investuotojų apsaugos problemą, susijusią su dvinarių pasirinkimo sandorių reklama, platinimu ir pardavimu.

⁽¹⁾ ESMA atkreipė dėmesį į reglamentavimo arbitražo riziką savo 2017 m. sausio 12 d. Nuomonėje dėl fondų valdymo bendrovių neįtraukimo į FPRR intervencijos galių taikymo sritį poveikio (EVPRI50-1215332076-23), kurioje išreiškė susirūpinimą dėl reglamentavimo arbitražo rizikos ir galimo būsimų intervencijos priemonių veiksmingumo sumažėjimo dėl tam tikrų subjektų (KIPVPS valdymo bendrovių ir alternatyvaus investavimo fondo valdytojų) neįtraukimo į atitinkamų priemonių taikymo sritį. Siekdama šiuo požiūriu padidinti teisinį aiškumą Komisija pasiūlė pakeitimus, kuriais būtų iš dalies pakeistas Reglamentas (ES) Nr. 600/2014 (COM(2017) 536/948972).

7. KONSULTACIJOS IR PRANEŠIMAI (REGLAMENTO (ES) Nr. 600/2014 40 STRAIPSNIO 3 DALIES
c PUNKTAS IR 4 DALIS)

- (98) Kadangi siūlomos priemonės tam tikrais atvejais gali būti susijusios su žemės ūkio prekių išvestinėmis finansinėmis priemonėmis, ESMA konsultavosi su valstybinėmis įstaigomis, atsakingomis už žemės ūkio sektoriaus priežiūrą, administravimą ir reguliavimą pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1234/2007 ⁽¹⁾. ESMA sulaukė atsakymų iš Vokietijos *Bundesministerium für Ernährung und Landwirtschaft* (Vokietija), Latvijos Žemės ūkio ministerijos ir Suomijos Žemės ūkio ir miškininkystės ministerijos. Šie respondentai nepareiškė prieštaravimų dėl siūlomų priemonių patvirtinimo.
- (99) Apie šį siūlomą sprendimą ESMA pranešė NKI.

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Laikinas dvinarių pasirinkimo sandorių uždraudimas neprofesionaliesiems klientams

1. Draudžiama reklamuoti, platinti ir parduoti dvinarius pasirinkimo sandorius neprofesionaliesiems klientams.
2. Taikant 1 dalies nuostatas, dvinaris pasirinkimo sandoris, nepriklausomai nuo to, ar jis sudaromas prekybos vietoje yra išvestinė finansinė priemonė, kai atitinka šias sąlygas:
 - a) atsiskaitoma ar, vienai šaliai pasirinkus, gali būti atsiskaitoma grynaisiais pinigais, išskyrus išpareigojimų nevykdymo ar kitus sandorio nutraukimo atvejus;
 - b) mokėjimas yra vykdomas tik sandorio uždarymo arba sandorio pasibaigimo atveju;
 - c) mokėjimo suma neviršija:
 - i) iš anksto nustatytos fiksuotos sumos arba nulio, jeigu su išvestine finansine priemone susietas turtas atitinka vieną ar daugiau iš anksto nustatytų sąlygų; ir
 - ii) iš anksto nustatytos fiksuotos sumos arba nulio, jeigu su išvestine finansine priemone susietas turtas neatitinka vienos ar daugiau iš anksto nustatytų sąlygų.

2 straipsnis

Draudimas dalyvauti veiksmuose, kuriais siekiama nesilaikyti priemonių

Draudžiama žinant ir tyčia dalyvauti veikloje, kurios tikslas arba poveikis yra 1 straipsnyje nustatytų reikalavimų nesilaikymas, taip pat ir veikiant vietoje dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjo vykdomą veiklą.

3 straipsnis

Įsigaliojimas ir taikymas

1. Šis sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.
2. Sprendimas taikomas tris mėnesius nuo 2018 m. liepos 2 d.

Priimta Paryžiuje 2018 m. gegužės 22 d.

Stebėtojų tarybos vardu
Steven MAIJOOR
Pirmininkas

⁽¹⁾ 2007 m. spalio 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1234/2007, nustatantis bendrą žemės ūkio rinkų organizavimą ir konkrečias tam tikriems žemės ūkio produktams taikomas nuostatas (Bendras bendro žemės ūkio rinkų organizavimo reglamentas) (OL L 299, 2007 11 16, p. 1).

EUROPOS VERTYBINIŲ POPIERIŲ IR RINKŲ INSTITUCIJOS SPRENDIMAS (ES) 2018/796**2018 m. gegužės 22 d.****Sąjungoje laikinai apriboti sandorius dėl kainų skirtumo, kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 600/2014 40 straipsnyje**

EUROPOS VERTYBINIŲ POPIERIŲ IR RINKŲ INSTITUCIJOS PRIEŽIŪROS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1095/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija) ir iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 716/2009/EB bei panaikinamas Komisijos sprendimas 2009/77/EB ⁽¹⁾, ypač jo 9 straipsnio 5 dalį, 43 straipsnio 2 dalį ir 44 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 600/2014 dėl finansinių priemonių rinkų, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 648/2012 ⁽²⁾, ypač jo 40 straipsnį,

atsižvelgdama į 2016 m. gegužės 18 d. Komisijos deleguotąjį reglamentą (ES) Nr. 2017/567, kuriuo papildomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 600/2014 nuostatos dėl apibrėžčių, skaidrumo, portfelio suspaudimo ir su produktais susijusių intervencinių priemonių ir pozicijų priežiūros priemonių ⁽³⁾, ypač jo 19 straipsnį,

kadangi:

1. IŽANGA

- (1) Pastaraisiais metais Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija (ESMA) ir kai kurios nacionalinės kompetentingos institucijos (NKI) pastebėjo, kad Sąjungoje sparčiai suaktyvėjo sandorių dėl kainų skirtumo (CFD) reklama, jų platinimas ir pardavimas neprofesionaliesiems investuotojams. CFD yra savaiame rizikingi ir sudėtingi produktai, kuriais neretai spekuliuojama. ESMA ir NKI taip pat pastebėjo, kad juos siūlant neprofesionaliesiems investuotojams vis dažniau taikomi agresyvūs rinkodaros metodai ir nesuteikiama skaidrios informacijos, tad neprofesionalieji investuotojai negali suvokti su tais produktais susijusios rizikos. ESMA ir NKI išreiškia didelį susirūpinimą dėl augančio neprofesionaliųjų investuotojų, kurie sudaro sandorius dėl tų produktų ir praranda pinigus, skaičiaus. Tą susirūpinimą taip pat patvirtina daugelis skundų, gaunamų visoje ES iš neprofesionaliųjų investuotojų, patyrusių didelius nuostolius investuojant į CFD.
- (2) Nerimaudama dėl nepakankamos investuotojų apsaugos ESMA ėmėsi tam tikrų neprivalomų veiksmų. Nuo 2015 m. birželio mėn. ESMA koordinuoja darbą, kurį atlieka jungtinė grupė, įsteigta siekiant išspręsti klausimus, susijusius su keliais Kipre įsikūrusiais paslaugų teikėjais, siūlančiais CFD, dvinarius pasirinkimo sandorius ir kitus spekuliacinius produktus neprofesionaliesiems investuotojams tarpvalstybiniu lygmeniu visoje Sąjungoje ⁽⁴⁾. Be to, nuo 2015 m. liepos mėn. ESMA koordinuoja specialios paskirties grupę, kurią sudaro ESMA ir NKI atstovai ir kurios darbo tikslas – stebėti CFD ir dvinarių pasirinkimo sandorių pasiūlą plačiojoje neprofesionaliųjų klientų rinkoje ir skatinti vienodų šios srities priežiūros metodų taikymą visoje Sąjungoje. ESMA taip pat skatina Sąjungoje priežiūros konvergenciją, susijusią su CFD siūlymu neprofesionaliesiems investuotojams, skelbdama nuomonę ⁽⁵⁾ ir teikdama tam tikrus klausimus ir atsakymus ⁽⁶⁾ pagal Reglamento (ES) Nr. 1095/2010

⁽¹⁾ OL L 331, 2010 12 15, p. 84.

⁽²⁾ OL L 173, 2014 6 12, p. 84.

⁽³⁾ OL L 87, 2017 3 31, p. 90.

⁽⁴⁾ Jungtinę grupę sudaro Kipro NKI Kipro vertybinių popierių ir biržos komisijos (CY-CySEC) atstovai ir aštuonių NKI, kurių jurisdikcijoms Kipre įsisteigusiu teikėjų paslaugos padarė poveikį, atstovai. Jungtinė grupė parengė veiksmų planą, kurį turėtų įgyvendinti CY-CySEC ir kuriame, *inter alia*, numatyta išplėsti CFD teikėjų tyrimus ir CY-CySEC patvirtintų įmonių imties temines peržiūras.

⁽⁵⁾ Nuomonė dėl FPRD praktikos įmonėms, parduodančioms sudėtingas finansines priemones (ESMA/2014/146).

⁽⁶⁾ Klausimai ir atsakymai, susiję su CFD ir kitų spekuliacinių produktų teikimu neprofesionaliesiems investuotojams pagal FPRD (ESMA-35-36-794). Paskutinį kartą klausimai ir atsakymai buvo atnaujinti 2017 m. kovo 31 d.

29 straipsnį. Galiausiai ESMA paskelbė perspėjimus ⁽¹⁾, kuriais išreiškė savo susirūpinimą dėl nekontroliuojamo, *inter alia*, CFD ir dvinarių pasirinkimo sandorių siūlymo neprofesionaliesiems investuotojams keliamos rizikos. Nors tie veiksmai padarė tam tikrą teigiamą poveikį ⁽²⁾, ESMA mano, kad didelės abejonės dėl nepakankamos investuotojų apsaugos vis dar neišsklaidytos.

- (3) 2018 m. sausio 18 d. ESMA paskelbė kvietimą teikti pastabas dėl pasiūlytų produktų intervencijos priemonių, taikomų dėl neprofesionaliesiems investuotojams siūlomų CFD ir dvinarių pasirinkimo sandorių reklamos, jų platinimo ar pardavimo (toliau – kvietimas teikti pastabas) ⁽³⁾. Pastabas buvo galima teikti iki 2018 m. vasario 5 d. ESMA sulaukė beveik 18 500 ⁽⁴⁾ atsakymų. Iš jų 82 atsakymus pateikė teikėjai, prekybos organizacijos, vertybinių popierių biržos ir brokeriai, dalyvaujantys prekiaujant CFD ir (arba) dvinariais pasirinkimo sandoriais, 10 – vartotojų atstovai, o likusius – pavieniai asmenys. Daugumą privačių asmenų atsakymų padėjo parengti ir pateikti CFD ir (arba) dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjai. Paskelbus kvietimą teikti pastabas išaiškėjo bendras pirmosios kategorijos respondentų, visų pirma, produktų teikėjų, susirūpinimas dėl galimo pajamų sumažėjimo dėl siūlomų priemonių ir su jų įgyvendinimu susijusių sąnaudų. Be to, daug pavienių respondentų taip pat išreiškė susirūpinimą pirmiausia dėl to, kad siūlomos svarto ribos yra pernelyg mažos.
- (4) ESMA tinkamai atsižvelgė į tuos nuogastavimus. Tačiau palyginusi juos su dideliu susirūpinimu dėl investuotojų apsaugos, taip pat patvirtintu iš vartotojų atstovų ir kai kurių privačių asmenų gautais atsakymais, kuriais pritariama siūlomoms priemonėms ir raginama imtis griežtesnių priemonių, ESMA mano, kad būtina nustatyti laikiną apribojimą reklamuoti CFD, juos platinti ar parduoti neprofesionaliesiems investuotojams pagal Reglamento (ES) Nr. 600/2014 40 straipsnį.
- (5) Pagal Reglamento (ES) Nr. 600/2014 40 straipsnį taikomą priemonę reikia peržiūrėti pakankamai reguliariai, bent kas tris mėnesius. Peržiūredama priemonę ESMA kovos su bet kokia galinčia pasireikšti nesąžininga praktika. Jeigu praėjus trims mėnesiams priemonė nepratęsiama, ji baigia galioti.
- (6) Siekiant išvengti abejonų šiame sprendime terminai vartojami ta pačia prasme, kaip Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2014/65/ES ⁽⁵⁾ ir Reglamente (ES) Nr. 600/2014, įskaitant išvestinių finansinių priemonių apibrėžtį.
- (7) ESMA nustatytas laikinas apribojimas atitinka Reglamento (ES) Nr. 600/2014 40 straipsnyje įtvirtintas sąlygas dėl toliau paaiškintų priežasčių.

2. CFD RINKOS APRAŠYMAS IR DIDELIS SUSIRŪPINIMAS DĖL INVESTUOTOJŲ APSAUGOS (REGLAMENTO (ES) Nr. 600/2014 40 STRAIPSNIO 2 DALIES a PUNKTAS)

- (8) Šis sprendimas susijęs su CFD, kurie yra grynaisiais pinigais apmokami išvestinių finansinių priemonių sandoriai, kurių tikslas – suteikti turėtojiui poziciją, kuri gali būti ilgalaikė ar trumpalaikė, bazinės finansinės priemonės kainos, lygio ar vertės svyravimo atžvilgiu. Tokie CFD, *inter alia*, yra pratęsimieji neatidėliotini valiutos pirkimo ir pardavimo sandoriai ir pardavimo kainų skirtumo lažybų sandoriai. Šis sprendimas nėra susijęs su pasirinkimo sandoriais, ateities sandoriais, apsigkeitimo sandoriais ir išankstiniais palūkanų normų sandoriais.
- (9) Kai kurie į kvietimą teikti pastabas atsiliepię respondentai prašė išsamiau išaiškinti priemonės taikymo sritį. Kai kurie iš tų respondentų tvirtino, kad pagal kvietime teikti pastabas ESMA pasiūlytą CFD apibrėžtį vertybiniais popieriais pakeistos išvestinės finansinės priemonės akivaizdžiai nepatenka į priemonės taikymo sritį, o kiti atkreipė dėmesį į CFD ir kitų investicinių produktų panašumus ir prašė taikyti vienodas priemones.

⁽¹⁾ 2013 m. vasario 28 d. ESMA ir EBI perspėjimas investuotojams dėl sandorių dėl kainų skirtumo (CFD) (paskelbta <https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/2015/11/2013-267.pdf>); 2014 m. vasario 7 d. ESMA perspėjimas investuotojams dėl rizikos investuojant į sudėtingus produktus (paskelbta https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/2015/11/investor_warning_-_complex_products_20140207_-_en_0.pdf); 2016 m. liepos 25 d. ESMA perspėjimas investuotojams dėl CFD, dvinarių pasirinkimo sandorių ir kitų spekuliacinių produktų (paskelbta https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/2016-1166_warning_on_cfds_binary_options_and_other_speculative_products_0.pdf).

⁽²⁾ Pavyzdžiui, Jungtinei grupei atlikus savo darbą CY-CySEC patvirtino kelias vykdymo užtikrinimo priemones, kurių tikslas – užtikrinti, kad spekuliacinius produktus, kaip antai CFD, siūlančios investicinės įmonės geriau laikytųsi reikalavimų.

⁽³⁾ Kvietimas teikti informaciją dėl pasiūlytų produktų intervencijos priemonių, taikomų neprofesionaliesiems investuotojams siūlomiems sandoriams dėl kainų skirtumo ir dvinariams pasirinkimo sandoriams (ESMA 35-43-904).

⁽⁴⁾ Respondentų skaičius mažesnis nei šis skaičius, nes ESMA taip pat gavo i) po kelis atsakymus iš tų pačių respondentų (pavyzdžiui, atsakymus dėl kiekvienos iš siūlomų CFD taikomų apribojimų atskirais elektroniniais laiškais) ir ii) besidubliuojančių tų pačių respondentų atsakymų.

⁽⁵⁾ 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/65/ES dėl finansinių priemonių rinkų, kuria iš dalies keičiamos Direktyva 2002/92/EB ir Direktyva 2011/61/ES (OL L 173, 2014 6 12, p. 349).

- (10) ESMA patvirtina, kad į šio sprendimo taikymo sritį patenka tik CFD. Į taikymo sritį nėra įtraukti varantai ir turbo sertifikatai. ESMA pripažįsta, kad tarp CFD ir varantų bei turbo sertifikatų esama panašumų, bet yra ir įvairių skirtumų. ESMA akylai stebės, ar visoje Europoje kils panašių žalingų pasekmių neprofesionaliesiems investuotojams, ir prireikus imsis veiksmų. Vertybiniais popieriais paverstos išvestinės finansinės priemonės, kurios yra CFD, nėra akivaizdžiai neįtraukiamos į CFD apibrėžtį. Nors šiame etape ESMA nieko nežinoma apie vertybiniais popieriais paverstus CFD, dėl vertybinio popieriaus pavidalo ir galimybės prekiauti prekybos vietoje pagrindinės CFD charakteristikos nesikeičia. Jeigu tokių produktų atsirastų, jie patektų į šio sprendimo taikymo sritį.
- (11) CFD, kuriais naudojant finansinį svertą suteikiama pozicija bazinio turto klasių kainos, lygio ar vertės pokyčių atžvilgiu, kai kuriose jurisdikcijose egzistuoja jau kelerius metus, kaip spekuliacinis trumpalaikio investavimo produktas, teikiamas tam tikros nišos klientams. Tačiau pastaraisiais metais daugelis NKI nerimauja dėl plintančio CFD platinimo masinėje neprofesionaliųjų klientų rinkoje, nepaisant to, kad šie produktai yra sudėtingi ir netinka daugumai neprofesionaliųjų investuotojų. Remdamasi kelių NKI pateikta informacija, ESMA taip pat pastebėjo, kaip išaugo tokių produktų neprofesionaliesiems investuotojams siūlomo finansinio svorto lygis ir klientų, investuojančių į tokius produktus, nuostoliai ⁽¹⁾. Tą nerimą dar labiau sustiprina neretai agresyvūs prekybos metodai ir netinkama praktika, kurią taiko CFD reklamuojantys, juos platinantys ar parduodantys teikėjai, kaip antai išmokyti ir piniginės ar nepiniginės naudos siūlymas arba netinkamas rizikos atskleidimas.
- (12) Tokių nuogaštavimų kilo keliose jurisdikcijose, kuriose dauguma neprofesionaliųjų investuotojų paprastai praranda pinigus, kaip įrodė kelios NKI ⁽²⁾. Bandydamos išsklaidyti šiuos nuogaštavimus, kai kurios NKI šioje srityje ėmėsi priemonių ⁽³⁾. Tačiau, *inter alia*, atsižvelgiant į tarpvalstybinį tokios veiklos pobūdį, laikinasis ESMA apribojimas yra tinkamiausia ir veiksmingiausia priemonė siekiant išsklaidyti didelį susirūpinimą dėl investuotojų apsaugos ir užtikrinti bendrą minimalų investuotojų apsaugos lygį visoje Sąjungoje laikantis Reglamento (ES) Nr. 600/2014 40 straipsnyje įtvirtintų sąlygų.
- (13) Reglamento (ES) Nr. 600/2014 40 straipsnio 2 dalies a punkte paminėta sąlyga yra tai, kad, *inter alia*, turi būti kilęs didelis susirūpinimas dėl investuotojų apsaugos. Nustatydama, ar yra kilęs didelis susirūpinimas dėl investuotojų apsaugos, ESMA įvertino Deleguotojo reglamento (ES) Nr. 2017/567 19 straipsnio 2 dalyje išvardytų kriterijų ir veiksnių svarbą. Atsižvelgusi į svarbius kriterijus ir veiksnius, ESMA padarė išvadą, kad dėl toliau nurodytų priežasčių kyla didelis susirūpinimas dėl investuotojų apsaugos.

2.1. CFD sudėtingumo ir skaidrumo laipsnis

- (14) CFD yra sudėtingi produktai ⁽⁴⁾, kuriais paprastai neprekiuojama prekybos vietoje. Tokių produktų kainų nustatymas, prekybos sąlygos ir atsiskaitymas už juos nėra standartizuoti ir tai trukdo neprofesionaliesiems investuotojams suprasti su produktu susijusias sąlygas. Be to, CFD teikėjai dažnai reikalauja, kad klientai patvirtintų, jog referencinės kainos, pagal kurias nustatoma CFD vertė, gali skirtis nuo atitinkamoje rinkoje, kurioje prekiaujama bazine finansine priemone, galiojančios kainos, tad neprofesionaliesiems investuotojams sunku patikrinti ir patvirtinti iš teikėjo gautų kainų tikslumą.
- (15) Su prekyba CFD susijusios sąnaudos ir taikomi mokesčiai sudėtingi ir nėra aiškūs neprofesionaliesiems investuotojams. Visų pirma, neprofesionaliesiems investuotojams paprastai sunku suprasti ir įvertinti tikėtinus CFD veiklos rezultatus, atsižvelgiant ir į sudėtingumą, susijusį su sandorio mokesčių poveikiu tiems veiklos rezultatams. Sandorių su CFD mokesčiai paprastai taikomi atsižvelgiant į visą nominaliąją sandorio vertę, todėl investuotojams tenka mokėti daug didesnius sandorio mokesčius, palyginti su investuotomis lėšomis, esant

⁽¹⁾ Žr. 35 konstatuojamąją dalį.

⁽²⁾ Žr. 35 konstatuojamąją dalį.

⁽³⁾ Žr. 73 ir 75 konstatuojamąsias dalis.

⁽⁴⁾ CFD neatitinka taikytinų kriterijų, kad juos būtų galima laikyti nesudėtingomis finansinėmis priemonėmis, kaip apibrėžta Direktyvos 2014/65/ES 25 straipsnio 4 dalyje, taikomoje kartu su 2016 m. balandžio 25 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 2017/565, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/65/ES papildoma nuostatomis dėl investicinių įmonių organizacinių reikalavimų bei veiklos sąlygų ir toje direktyvoje apibrėžtų terminų (OL L 87, 2017 3 31, p. 1) 57 straipsniu.

aukštesniems finansinio svorto lygiams. Sandorio mokesčiai paprastai išskaičiuojami iš pradinės garantinės įmokos, kurią sumoka klientas, o dėl didelio finansinio svorto gali susiklostyti padėtis, kurioje sudarius CFD klientas savo prekybos sąskaitoje patiria nemenką nuostolį dėl didelių taikomų sandorio mokesčių. Kadangi esant didesniai finansiniam svortui sandorio mokesčiams teks didesnė kliento pradinės garantinės įmokos dalis, kad klientas gautų pelno, jam reikės iš paties sandorio uždirbti daugiau. Dėl to sumažėja galimybės klientui gauti pelno atskaičius sandorio mokesčius ir klientams kyla didesnis pavojus patirti nuostolius.

- (16) Be sandorio mokesčių, gali atsirasti vertės skirtumų ir įvairių kitų finansavimo išlaidų ir mokesčių⁽¹⁾. Tai gali būti komisiniai (bendrieji komisiniai ar komisiniai už kiekvieną prekybos sandorį arba komisiniai atidarant ir uždarant CFD sąskaitą) ir (arba) sąskaitos tvarkymo mokesčiai. Taip pat paprastai taikomi finansavimo mokesčiai, kad CFD liktų atviras, kaip antai dienos ar nakties mokesčiai, prie kurių gali būti pridėtas ir antkainis. Dėl įvairių sąnaudų ir mokesčių skaičiaus ir sudėtingumo ir jų poveikio klientų prekybos veiklos rezultatams CFD trūksta skaidrumo, kad neprofesionalusis investuotojas galėtų priimti pagrįstą investicinį sprendimą.
- (17) Padėtis taip pat sudėtinga dėl nuostolio stabdymo pavidimo naudojimo. Dėl šios produkto funkcijos neprofesionaliesiems investuotojams gali susidaryti klaidingas įspūdis, kad nuostolio stabdymo pavidimu užtikrinamas vykdymas jų nustatyta kaina (nuostolio stabdymo lygiu). Tačiau nuostolio stabdymo pavidimais užtikrinamas ne apsaugos lygis, o „pavedimo rinkos kaina“ vykdymo pradžia, kai CFD kaina pasiekia kliento nustatytą kainą. Tad kliento gaunama kaina (vykdymo kaina) gali skirtis nuo kainos, kuria buvo nustatytas nuostolio stabdymas⁽²⁾. Nors nuostolio stabdymas sietinas ne tik su CFD, dėl finansinio svorto padidėja poveikis investuotojo pradinei garantinei įmokai, kuriai daro įtaką bazinės finansinės priemonės kainos kitimas, ir padidėja staigių nuostolių pavojus, o tai reiškia, kad tradicinių prekybos kontrolės priemonių, kaip antai nuostolio stabdymo, nepakanka, kad būtų išsklaidytos abejonės dėl investuotojų apsaugos.
- (18) Kitas pagrindinis su CFD susijęs sudėtingumo veiksnys gali atsirasti dėl atitinkamos bazinių priemonių rinkos. Pavyzdžiui, prekiaudami valiutomis klientai spekuliuoja viena valiuta palyginti su kita. Jeigu nė viena iš tų valiutų nėra valiuta, kurią klientas naudoja CFD pozicijai atidaryti, bet kokia kliento gaunama grąža priklausys nuo priemonių, kurių imasi klientas siekdamas įvertinti šių trijų valiutų kitimą. Tai suponuoja, kad norint sėkmingai įveikti visus tokios prekybos valiutomis sunkumus reikia gerai išmanyti visas dalyvaujančias valiutas. Neprofesionalieji investuotojai tokių žinių paprastai neturi.
- (19) Dėl CFD, kurių bazinė priemonė yra virtualiosios valiutos, kyla atskirų didelių nuogaštavimų. Virtualiosios valiutos yra palyginti nebrandi turto klasė, dėl kurios investuotojams kyla didelė rizika. ESMA ir kitos reguliavimo institucijos nuolat perspėja⁽³⁾ apie su investavimu į virtualiąsias valiutas susijusią riziką. Daugelis tokių nuogaštavimų, susijusių su virtualiųjų valiutų CFD, vis dar neišnyksta. Mat neprofesionalieji investuotojai paprastai nesuvokia rizikos, kai spekuliuoja itin nepastovia ir palyginti nebrandžia turto klase, ir padėti dar apsunkina prekyba naudojant garantinę įmoką, nes tokiu atveju klientai turi reaguoti per labai trumpą laiką. Dėl virtualiosioms valiutomis, kaip turto klasei, būdingų ypatumų šiame sprendime numatytos priemonės bus akylai stebimos ir prireikus peržiūrimos.
- (20) Dėl didelio sudėtingumo lygio, prasto skaidrumo, bazinės priemonės tipo ir rizikos pobūdžio tapo akivaizdu, kad dėl tokių CFD kyla didelis susirūpinimas dėl investuotojų apsaugos.

(1) Į CFD teikėjo neprofesionaliesiems investuotojams nurodomą vertės skirtumą, be rinkos kainų, kurias teikėjas gauna iš išorės šaltinio, kaip antai likvidumo teikėjo, gali būti įtrauktas antkainis.

(2) Taip pat žr. Deleguotojo reglamento (ES) Nr. 2017/567 19 straipsnio 2 dalies d punktą, ypač paskutinį ten nurodytą veiksnį, t. y., *inter alia*, terminų, kurie leidžia suprasti, kad saugumo lygis yra didesnis, nei iš tikrųjų įmanoma ar tikėtina, vartojimą.

(3) Žr., pavyzdžiui, bendrą ESMA, EBI ir EIOPA paskelbtą perspėjimą dėl virtualiųjų valiutų. Paskelbta https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma50-164-1284_joint_esas_warning_on_virtual_currencies.pdf, 2013 m. EBI perspėjimas. Paskelbta <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/598344/EBA+Warning+on+Virtual+Currencies.pdf>, taip pat žr. IOSCO interneto svetainę, kurioje paskelbta reguliavimo institucijos perspėjimų dėl virtualiųjų valiutų ir pradinio monetų platinimo apžvalga. Paskelbta <http://www.iosco.org/publications/?subsection=ico-statements>

2.2. Konkretūs CFD ypatumai ar komponentai

- (21) Pagrindinis CFD ypatumas yra jų galimybė naudoti finansinį svertą. Apskritai dėl finansinio sverto gali padidėti galimas klientų pelnas, bet gali padidėti ir galimi nuostoliai. NKI pažymėjo, kad finansinio sverto lygiai, taikomi CFD visoje Sąjungoje, gali būti nuo 3:1 iki 500:1 ⁽¹⁾. Kalbant apie neprofesionaliuosius investuotojus, dėl toliau išvardytų priežasčių taikant finansinį svertą didesnio nuostolio tikimybė gali padidėti labiau nei didesnio pelno tikimybė.
- (22) Finansinis svertas daro poveikį investicijų rezultatams, nes padidėja neprofesionaliesiems investuotojams tenkančių sandorio mokesčių poveikis ⁽²⁾.
- (23) Kita su prekyba, svertą naudojančiais produktais, susijusi rizika sietina su didelio finansinio sverto ir automatinio garantinės įmokos uždarymo sąveika. Pagal paprastai nustatomas sutarčių sąlygas CFD teikėjai gali savo nuožiūra uždaryti kliento sąskaitą, kai kliento grynasis nuosavas kapitalas pasiekia nurodytą pradinės garantinės įmokos, kurią klientas privalo sumokėti, kad būtų atidaryta (-os) CFD pozicija (-os), procentinę dalį ⁽³⁾.
- (24) Didelio finansinio sverto ir automatinio garantinės įmokos uždarymo sąveika susijusi su tuo, kad padidėja tikimybė, jog kliento poziciją per trumpą laiką automatiškai uždarys CFD teikėjas arba klientas turės pateikti papildomą garantinę įmoką tikėdamasis pakeisti nuostolingą poziciją. Didelio finansinio sverto naudojimas padidina tikimybę, kad kliento garantinės įmokos nepakaks jo atviriems CFD išlaikyti nes kliento pozicija (-os) reaguoja į nedidelius bazinės finansinės priemonės kainos svyravimus kliento nenaudai.
- (25) ESMA pažymi, kad rinkos praktikoje garantinės įmokos uždarymą CFD teikėjai ėmė taikyti daugiausia tam, kad jiems būtų lengviau valdyti kliento poziciją ir CFD teikėjo kredito riziką, uždaran klientų pozicijas anksčiau nei kliento lėšos taps nepakankamos jo dabartinei pozicijai padengti. Automatinis garantinės įmokos uždarymas taip pat yra tam tikra klientų apsauga, nes taikant šią priemonę sumažėja (bet neišnyksta) rizika, kad klientas (ypač esant dideliame finansiniame svertui) neteks visos savo pirminės garantinės įmokos arba patirs didesnius nuostolius nei pirminė garantinė įmoka.
- (26) Kai kurios NKI pranešė ESMA ⁽⁴⁾, kad CFD teikėjų taikoma automatinio garantinės įmokos uždarymo praktika yra nevienoda ⁽⁵⁾. CFD teikėjai, kurių klientai paprastai prekiauja vykdydami mažesnės vertės pavedimus ir, kurie paprastai veikia kaip tiesioginės klientų prekybos sandorių šalys, anksčiau buvo nustatę garantinės įmokos uždarymo taisyklę nuo 0 iki 30 proc. pirminės reikalaujamos garantinės įmokos. Kliento lėšoms sumažėjant beveik iki 0, teikėjas sukelia klientui didesnę riziką, kad jis praras daugiau pinigų nei investavo. Kai kurios NKI taip pat pažymi, kad pagal standartinę rinkos praktiką garantinės įmokos uždarymas taikomas sąskaitos lygiu ⁽⁶⁾. Tai reiškia, kad minimalūs garantinės įmokos reikalavimai taikomi remiantis sudėtine garantine įmoka, reikalaujama visoms atviroms kliento pozicijoms, susietoms su CFD sąskaita, taip pat aprėpiant įvairias turto klases. Tai leidžia pelningomis pozicijomis padengti nuostolingas pozicijas kliento sąskaitoje.

⁽¹⁾ Jungtinės Karalystės NKI Finansų priežiūros institucija (UK-FCA) atkreipė dėmesį į 200:1 finansinio sverto lygius mažesnių pozicijų atveju. Be to, UK-FCA taip pat pažymėjo, kad 200:1 yra įprastas „pagrindinių“ valiutų finansinis svertas, o 500:1 ir kartais daugiau siūlo teikėjai, siekiantys dirbti su mažesniais neprofesionaliaisiais investuotojais. Prancūzijos NKI *L'Autorité des marchés financiers* (FR-AMF) atkreipė dėmesį į likvidžiausioms valiutų poroms taikomą finansinį svertą iki 400:1. Airijos NKI Airijos centrinis bankas (IE-CBI) pastebėjo finansinį svertą iki 400:1. Vokietijos NKI *Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht* (DE-BaFin) pateikė vieną konkretų pavyzdį, kai įmonė Vokietijoje siūlė 400:1 finansinį svertą be įkaito vertės išlaikymo prievolės. Italijos NKI *Commissione Nazionale per le Società e la Borsa* (IT-CONSOB) ir Bulgarijos NKI *Комисията за финансов надзор* (BG-FSC) pastebėjo finansinį svertą iki 500:1.

⁽²⁾ Žr. 15 konstatuojamąją dalį.

⁽³⁾ Tačiau CFD teikėjai taip pat taiko rinkos praktiką nustatyti įkaito vertės išlaikymo prievolės lygį, kuris yra didesnis nei garantinės įmokos uždarymo lygis ir dėl kurio klientas turi galimybę didinti garantinę įmoką, kad prekyba vyktų toliau. Klientas gali tai padaryti rizikuodamas prarasti daugiau pinigų. Pavyzdžiui, jeigu teikėjas nustato 70 proc. įkaito vertės išlaikymo prievolės lygį, kai pradinė garantinė įmoka yra 100, kliento bus prašoma papildyti prekybos sąskaitą, kai jos likutis bus 70 arba mažiau.

⁽⁴⁾ ESMA ir NKI nuolat keičiasi informacija, be kita ko, diskutuojamos apie CFD siūlymą visoje Sąjungoje.

⁽⁵⁾ Čekijos NKI *Česká národní banka* (CZ-CBN) pažymėjo, kad Čekijos CFD teikėjai paprastai uždaro pozicijas, kai garantinė įmokos lygis smunka žemiau 15 proc. DE-BaFin ir BG-FSC atkreipė dėmesį į tai, kad klientų pozicijos uždaromos, kai lėšų suma kliento sąskaitoje sumažėja ir sudaro 30–50 proc. minimalios garantinės įmokos. Liuksemburgo NKI *Commission de Surveillance du Secteur Financier* (LU-CSSF) ir Prancūzijos NKI *L'Autorité des marchés financiers* (FR-AMF) pažymėjo, kad teikėjų nustatomas automatinis uždarymas paprastai sudaro 120–150 proc. pirminės garantinės įmokos.

⁽⁶⁾ CY-CySEC ir UK-FCA.

- (27) Su finansinio svarto naudojimu susijusi rizika pasireiškia tuo, kad klientui kyla pavojus prarasti daugiau pinigų nei jis investavo. Tai svarbi rizika, kurios neprofesionalieji investuotojai gali nesuprasti, net perspėjant juos raštu. Kliento pateikta garantinė įmoka naudojama kaip užstatas kliento pozicijai paremti. Jeigu bazinės finansinės priemonės kaina, pavyzdžiui, kinta kliento pozicijai nepalankia kryptimi ir pirminė garantinė įmoka viršijama ⁽¹⁾, klientui gali tekti atsakomybę už nuostolius, kuriais viršijama jo CFD prekybos sąskaitoje esanti suma, netgi po to, kai bus uždarytos visos kitos jo atviros CFD pozicijos. Kai kurios NKI pranešė ESMA, kad keli neprofesionalieji investuotojai prarado dideles pinigų sumas, kai 2015 m. sausio mėn. buvo atsieti Šveicarijos frankai ⁽²⁾. Daugelis neprofesionaliųjų klientų nežinojo, kad gali prarasti daugiau pinigų nei investavo ⁽³⁾.
- (28) Prekiaujant su dideliais finansiniais svertais taip pat padidėja atotrūkių poveikis, kai rinka yra labai nepastovi (pavyzdžiui, momentinis svarų sterlingų nuosmukis ir Šveicarijos franko atsiejimas). Atotrūkis pasireiškia, kai staiga pasikeičia bazinės priemonės kaina. Atotrūkis būdingas ne tik CFD, bet su tokiais įvykiais susijusi rizika smarkiai padidėja dėl didelio finansinio svarto. Atsiradus atotrūkiui nuostolingoje padėtyje esantis klientas gali neturėti galimybės uždaryti atviros CFD pozicijos norima kaina ir tai gali lemti didžiulius nuostolius ⁽⁴⁾, kai prekyba vyksta esant dideliame finansiniame sverte. Pavyzdžiui, 2015 m. smukus Šveicarijos frankams, neprofesionalieji investuotojai prarado daug daugiau nei buvo iš pradžių investavę ⁽⁵⁾.
- (29) Neretai dėl neprofesionaliesiems investuotojams siūlomų didelių finansinio svarto lygių, tam tikro bazinio turto vertės kintamumo ir sandorių sąnaudų, kurios daro poveikį investicijos veiklos rezultatams, taikymo gali įvykti staigių pokyčių kliento investicinėje pozicijoje. Tokiu metu klientui tenka imtis skubių veiksmų siekiant suvaldyti rizikos poveikį ir pateikti papildomą garantinę įmoką, kad pozicija nebūtų automatiškai uždaryta. Tokiais atvejais dėl didelio finansinio svarto neprofesionalieji investuotojai per labai trumpą laiką gali patirti didelių nuostolių ir padidėja rizika, kad klientai praras daugiau nei sumokėjo, kad galėtų prekiauti CFD.
- (30) Šie veiksniai patvirtina dėl tokių CFD kylančias dideles abejones investuotojų apsaugos srityje.

2.3. Galimų žalingų pasekmių vertė ir tikėtinos grąžos ar pelno investuotojams ir nuostolių rizikos atotrūkio dydis

- (31) Iš toliau pateiktos informacijos, kurią NKI pateikė ESMA, matyti, kad į CFD investuojančių neprofesionaliųjų investuotojų skaičius ir tokius produktus siūlančių teikėjų skaičius visoje Sąjungoje padidėjo:
- dauguma NKI pranešė ESMA, kad stebi CFD neprofesionaliesiems investuotojams siūlančius teikėjus, turinčius teisę teikti paslaugas jų jurisdikcijoje ⁽⁶⁾. Beveik visos NKI pranešė ESMA, kad jų jurisdikcijoje CFD siūlo kitose valstybėse narėse įsteigti CFD teikėjai, pasinaudodami teisę teikti paslaugas nusteigiant filialo ⁽⁷⁾. Kai kurios NKI ⁽⁸⁾ taip pat minėjo, kad norėdami pradėti teikti paslaugas priimančiose jurisdikcijose CFD teikėjai naudojami filialais arba priklausomais tarpininkais;
 - Kipro NKI Kipro vertybinių popierių ir biržos komisija (toliau – CY-CySEC) ir Jungtinės Karalystės NKI Finansų priežiūros institucija (toliau – UK-FCA) pranešė apie padidėjusį skaičių CFD teikėjų, kurių veikla orientuota į CFD pardavimą neprofesionaliesiems investuotojams, pasinaudojant teisę teikti paslaugas nusteigiant filialo. Šis skaičius 2016–2017 m. Kipre išaugo nuo 103 iki 138 teikėjų, o Jungtinėje Karalystėje – nuo 117 iki 143 teikėjų;

⁽¹⁾ Pavyzdžiui, esant 50:1 finansiniam svertui kaina pasikeičia daugiau nei 2 proc.

⁽²⁾ Pavyzdžiui, FR-AMF, DE-BaFin ir UK-FCA.

⁽³⁾ Kaip pranešė DE-BaFin, „visuomenė atkreipė dėmesį į tokius produktus (CFD) pirmiausia dėl Šveicarijos frankų nuosmukio 2015 m. pradžioje, kai Šveicarijos nacionalinis bankas panaikino Šveicarijos franko viršutinę vertės ribą ir daugelis investuotojų į CFD patyrė didelių nuostolių, nes turėjo atlikti papildomus mokėjimus“. Paskelbta https://www.bafin.de/SharedDocs/Veroeffentlichungen/EN/Pressemitteilung/2016/pm_161208_allgvfg_cfd_en.html

⁽⁴⁾ Kai kurie į kvietimą teikti informaciją atsiliepę subjektai pranešė, kad prarado daugiau nei 100 000 EUR prekiaudami CFD.

⁽⁵⁾ Žr. pavyzdį, kai investuotojas prarado 280 000 EUR, nors buvo investavęs tik 2 800 EUR. Paskelbta https://www.bafin.de/SharedDocs/Veroeffentlichungen/EN/Pressemitteilung/2016/pm_161208_allgvfg_cfd_en.html.

⁽⁶⁾ Austrija, Belgija, Kipras, Čekija, Danija, Estija, Suomija, Prancūzija, Vokietija, Graikija, Airija, Italija, Lietuva, Malta, Nyderlandai, Rumunija, Ispanija, Slovėnija ir Jungtinė Karalystė, taip pat Norvegija, Lichtenšteinas ir Islandija.

⁽⁷⁾ AT-FMA, BE-FSMA (imamasi nacionalinių priemonių šiems produktams apriboti), CY-CySEC, CZ-CNB, DE-BaFin, DK- Finanstilsynet, EE-FSA, EL-HCMC, ES-CNMV, FI-FSA, FR-AMF, IE-CBI, IS-FME, IT-CONSOB, LI-FMA, LT-Lietuvos Bankas, MT-MFSA, NL-AFM, NO-Finanstilsynet, PT-CMVM, RO-ASF, SE-FI, SI-ATVP, UK-FCA.

⁽⁸⁾ IT-CONSOB, IE-CBI, FR-AFM ir CZ-CNB.

- iii) UK-FCA taip pat atkreipė dėmesį į padidėjusį skaičių pranešimų apie ketinimą teikti paslaugas nusteigiant filialo iš CFD siūlančių investicinių įmonių. Naujesnėse rinkose, kaip antai Graikijoje, Vengrijoje, Portugalijoje ir Slovakijoje, taip pat pastebėtas padidėjęs skaičius pranešimų apie ketinimą teikti paslaugas nusteigiant filialo iš CFD siūlančių investicinių įmonių ⁽¹⁾;
- (32) su šiais produktais susijusių aktyvių klientų skaičius kinta dėl palyginti trumpo CFD klientų sąskaitų galiojimo laiko ir tarpvalstybinio veiklos pobūdžio. Remdamasi iš kelių NKI surinktais duomenimis ⁽²⁾ ESMA įvertino, kad neprofesionaliųjų investuotojų prekybos sąskaitų skaičius EEE įsisteigusių CFD ir dvinarių pasirinkimo sandorių teikėjų apskaitoje padidėjo nuo 1,5 mln. 2015 m. ⁽³⁾ iki maždaug 2,2 mln. 2017 m. ⁽⁴⁾
- (33) iš neprofesionaliųjų investuotojų skundų duomenų taip pat matyti, kad vartotojai šioje srityje yra vis labiau susirūpinę ⁽⁵⁾;
- (34) NKI ⁽⁶⁾ pranešė ESMA apie nuogastavimus, kad, kadangi kai kuriose nacionalinėse rinkose dėl nacionalinių priemonių atsiranda apribojimų (pavyzdžiui, Belgijoje ⁽⁷⁾ ir Prancūzijoje ⁽⁸⁾), CFD teikėjai sieks susirasti klientų kitose valstybėse narėse.
- (35) Iš konkrečių tyrimų, kuriuos toliau išvardytos NKI atliko dėl neprofesionaliųjų investuotojų investavimo į CFD, rezultatų matyti, kad dauguma į tokius produktus investuojančių neprofesionaliųjų investuotojų šiose valstybėse narėse prekiaudami praranda pinigus:
- i) CY-CySEC išanalizavo rinkinių neprofesionaliųjų investuotojų sąskaitų (maždaug 290 000 sąskaitų), kurias 2017 m. sausio 1 d.–2017 m. rugpjūčio 31 d. atidarė 18 pagrindinių CFD teikėjų. Buvo nustatyta, kad per tą laikotarpį vidutiniškai 76 proc. klientų sąskaitų patyrė nuostolį, maždaug 24 proc. klientų sąskaitų buvo pelningos. Vidutiniai nuostoliai vienoje sąskaitoje siekė 1 600 EUR;
 - ii) Ispanijos NKI *Comisión Nacional del Mercado de Valores* (toliau – ES-CNMV) nustatė, kad per 21 mėnesio laikotarpį nuo 2015 m. pradžios iki 2016 m. pabaigos pinigus prarado maždaug 82 proc. neprofesionaliųjų investuotojų ⁽⁹⁾. Vidutiniai vieno neprofesionaliojo investuotojo nuostoliai sudarė 4 700 EUR ⁽¹⁰⁾;
 - iii) Prancūzijos NKI *Autorité des marchés financiers* (toliau – FR-AMF) nustatė, kad per ketverių metų laikotarpį nuo 2009 iki 2013 m. pinigus prarado daugiau nei 89 proc. neprofesionaliųjų investuotojų, o vidutiniai vieno neprofesionaliojo investuotojo nuostoliai sudarė 10 887 EUR ⁽¹¹⁾. Be to, iš ombudsmeno tarnyboje turimų FR-AMF pateiktų duomenų matyti, kad vidutiniai bendrieji metiniai nuostoliai, kuriuos 2016 m. patyrė skundus dėl CFD pateikę asmenys, sudarė 15 207 EUR. Be to, ombudsmenas pažymėjo, kad ypač 2016 ir 2017 m. reguliuojamų teikėjų praktika pasidarė dar agresyvesnė ir vis labiau orientuota į investuotojus, kurie tikriausiai įneš dideles įmokas. Kelis skundus dėl priekabiavimo ir manipuliavimo incidentų pateikė gana didelių santaupų turintys pareiškėjai. Prancūzijos ombudsmeno turimi skaičiai dėl

⁽¹⁾ 2017 m. Graikijos NKI *Ελληνική Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς* (EL-HCMC), Vengrijos NKI *Magyar Nemzeti Bank* (HU-MNB) ir Slovakijos NKI *Národná Banka Slovenska* (SK-NBS) pranešė ESMA, kad pastebėjo didėjančią CFD teikėjų prašymų išduoti leidimą skaičių.

⁽²⁾ 2015 m. duomenis pateikė BG-FSMA, CY-CySEC, CZ-CNB, FR-AMF, IE-CBI, IS-FME, LU-CSSF, NL-AFM, MT-MFSA, PT-CMVM, RO-ASF, UK-FCA. 2017 m. duomenis pateikė CY-CySEC, CZ-CNB, ES-CNMV, FR-AMF, IE-CBI, LU-CSSF, NL-AFM, MT-MFSA, NO-Finanstilsynet, SK-NBS, UK-FCA.

⁽³⁾ Atsižvelgiant į tai, kad produktų teikėjų veikla neretai vykdoma tarpvalstybinio lygmeniu, į šį skaičių gali būti įtraukti ir klientai iš ne EEE valstybių. Kalbant konkrečiai apie Jungtinę Karalystę, CFD finansuojamų klientų sąskaitų skaičius padidėjo nuo 657 000 2011 m. iki 1 051 000 – 2016 m. pabaigoje. Tačiau į šiuos skaičius neįtrauktos neaktyvios klientų sąskaitos arba tam pačiam neprofesionaliajam investuotojui priklausančios kelios sąskaitos. CY-CySEC pateikti skaičiai parengti remiantis sąskaitomis, kurias CY-CySEC atidarė įgaliojimai teikėjai, siūlantys tokius produktus.

⁽⁴⁾ Kalbant apie Jungtinę Karalystę, į šį skaičių neįtraukti Jungtinėje Karalystėje įgaliotų teikėjų ne Jungtinės Karalystės klientai, kurių skaičius tam tikrais vertinimais 2016 m. buvo maždaug 400 000. Kalbant apie kitas valstybes nares, pateikusias ESMA duomenis, į šį skaičių gali būti įtraukti klientai iš ne EEE valstybių.

⁽⁵⁾ Skundų dėl CFD gavo AT-FMA, BE-FSMA, BG-FSC, HR-HANFA, CZ-CNB, CY-CySEC, DE-Bain, DK-Finanstilsynet, EE-Finantsinspektion, EL-HCMC, ES-CNMV, FI-Finanssivalvonta, FR-AMF, IE-CBI, IT-CONSOB, LT-Lietuvos Bankas, MT-MFSA, NL-AFM, PL-KNF, PT-CMVM, RO-ASF, SE-Finansinspektionen, SI-ATVP, UK-FCA ir NO-Finanstilsynet.

⁽⁶⁾ Pavyzdžiui, Čekijos nacionalinis bankas, Lenkijos KNF ir Ispanijos CNMV.

⁽⁷⁾ Paskelbta <https://www.fsma.be/en/news/fsma-regulation-establishes-framework-distribution-otc-derivatives-binary-options-cfds>.

⁽⁸⁾ Paskelbta http://www.amf-france.org/en_US/Actualites/Communiqués-de-presse/AMF/annee-2016.html?docId=workspace%3A%2F%2FSpacesStore%2Fad42eccc-9720-49da-82a8-2ddcb72fbf1d.

⁽⁹⁾ Ištyrus 30 000 klientų, sudarančių maždaug 100 proc. CFD teikėjų, turinčių CNMV išduotą leidimą, neprofesionaliųjų klientų.

⁽¹⁰⁾ Paskelbta ispanų k. <http://www.cnmv.es/Portal/verDoc.axd?t=%7bf1a92bb1-5f1b-420b-b58c-122d64a1ed9a%7d>.

⁽¹¹⁾ Paskelbta <http://www.amf-france.org/technique/multimedia%3FdocId%3Dworkspace%253A%252F%252FSpacesStore%252F9bf2caa8-1ce4-4832-85f4-4dfcace8644%26>.

2016 m. tarpininkavimo veiksmų, atrodo, tai patvirtina: vidutinė susigrąžinamų lėšų suma padidėjo iki 11 938 EUR ir pusė visų atvejų susiję su didesnėmis nei 5 000 EUR sumomis. Kai kurių investuotojų patirti nuostoliai siekė net 90 000 EUR, o iš esmės nagrinėtais atvejais, kai dalyvavo leidimus turinčios bendrovės, suminiai nuostoliai viršijo 1 mln. EUR. FR-AMF taip pat nustatė, kad neprofesionalieji investuotojai, kurie prekiauja daugiausia (pagal prekybos sandorių skaičių, vidutinę prekybos sandorio vertę arba suminę apimtį) praranda daugiausiai. Tas pats pasakytina apie tuos, kurie tai daro ilgą laiką, kas patvirtina, jog patirtis šioje srityje nesuteikia pranašumo;

- iv) Kroatijos NKI *Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga* (toliau – HR-HANFA) atliko vienos Kroatijos investicinės įmonės, savo klientams siūlančios CFD, tyrimą dėl klientų patiriamų nuostolių. Atliekant tyrimą buvo įvertinti 267 neprofesionaliųjų investuotojų nuostoliai arba pelnas per prekybos laikotarpį nuo 2016 m. sausio mėn iki rugsėjo mėn. HR-HANFA nustatė, kad bendri klientų nuostoliai per tą laikotarpį sudarė 1 017 900 EUR, o bendras neprofesionaliųjų investuotojų pelnas siekė maždaug 420 000 EUR;
- v) Airijos NKI Airijos centrinis bankas (toliau – IE-CBI) 2015 m. parengė teminę apžvalgą, iš kurios paaiškėjo, kad 2013–2014 m. 75 proc. CFD prekiaujančių neprofesionaliųjų investuotojų patyrė nuostolių ir vidutiniai tokių klientų nuostoliai siekė 6 900 EUR. Atlikus paskesnę didžiausių Airijos CFD teikėjų grupės apžvalgą paaiškėjo, kad per dvejų metų laikotarpį nuo 2015 iki 2016 m. 74 proc. neprofesionaliųjų investuotojų neteko pinigų ir vidutiniškai patyrė 2 700 EUR nuostolį⁽¹⁾;
- vi) iš 2016 m. Italijos NKI *Commissione Nazionale per le Società e la Borsa* (toliau – IT-CONSOB) nuveikto darbo matyti, kad 2014–2015 m. pinigus prarado 78 proc. Italijos neprofesionaliųjų investuotojų, kurie buvo konkretaus CFD teikėjo klientai, investuodami į CFD ir 75 proc. – investuodami į pratęsimus neatidėliotinus valiutos pirkimo ir pardavimo sandorius; vidutiniai nuostoliai sudarė 2 800 EUR. Taip pat buvo nustatyta, kad tarp neprofesionaliųjų investuotojų sudaromų prekybos sandorių ir patiriamų nuostolių sumos egzistuoja teigiama koreliacija. Vėliau 2017 m. kovo mėn. IT-CONSOB atlikus penkių Italijos CFD teikėjų filialų tyrimą buvo nustatyta, kad 2016 m. neprofesionalieji investuotojai patyrė iki 83 proc. nuostolių ir vidutiniai vieno kliento nuostoliai sudarė apie 7 000 EUR;
- vii) 2017 m. pirmąjį ketvirtį Lenkijos NKI *Komisja Nadzoru Finansowego* (toliau – PL-KNF) atliko tyrimą⁽²⁾ remdamasi 10 CFD siūlančių investicinių įmonių pateiktais duomenimis (susijusiais su 130 399 klientų sąskaitų, iš kurių 38 691 sąskaita buvo aktyvi) ir padarė išvadą, kad 2016 m. pinigus prarado 79,28 proc. klientų. Vidutiniai vieno kliento nuostoliai sudarė 10 060 PLN. Be to, iš panašaus tyrimo, kurį PL-KNF atliko 2018 m. pirmąjį ketvirtį remdamasi septynių Lenkijos CFD siūlančių investicijų įmonių 2017 m. duomenimis (177 883 klientų sąskaitų, iš kurių 40 209 sąskaitos buvo aktyvios), paaiškėjo, kad 2017 m. pinigus prarado 79,69 proc. klientų. Vidutiniai vieno kliento nuostoliai 2017 m. sudarė 12 156 PLN. Pinigus prarandančių aktyvių klientų procentinė dalis⁽³⁾ sudarė 81 proc. (2012 m.), 81 proc. (2013 m.), 80 proc. (2014 m.), 82 proc. (2015 m.), 79 proc. (2016 m.) ir 80 proc. (2017 m.);
- viii) 2017 m. rugsėjo mėn. Liuksemburgo NKI *Commission de Surveillance du Secteur Financier* (toliau – LU-CSSF) atlikus tyrimą buvo nustatyta, kad dviejų LU-CSSF leidimus turinčių CFD teikėjų vidutiniai vieno neprofesionaliojo investuotojo nuostoliai sudarė 4 500 EUR ir maždaug 1 700 EUR;
- ix) 2014 m. UK-FCA atlikus 8 CFD teikėjų neprofesionaliųjų klientų, kuriems nebuvo teikiamos konsultacijos, sąskaitų analizę darytina išvada, kad 82 proc. neprofesionaliųjų investuotojų dėl tokių produktų prarado pinigus ir kad vidutiniai vieno neprofesionaliojo investuotojo nuostoliai per metus sudarė 2 200 GBP. Iš informacijos, kurią UK-FCA gavo 2016 m. gruodžio mėn. vykstant konsultacijų procesui, taip pat matyti didesnių finansinio svėto lygių koreliaciją su didesne nuostolių tikimybe ir mastu⁽⁴⁾. UK-FCA atlikus dar vieną tyrimą 2016–2017 m. dėl CFD srityje teikiamų konsultacinių ir savo nuožiūra teikiamų paslaugų per 12 mėnesių laikotarpį rasta papildomų įrodymų, kad neprofesionaliųjų investuotojų investavimo rezultatai yra prasti. Atlikus peržiūrą paaiškėjo, kad įmonėse, siūlančiose konsultacines ir savo nuožiūra teikiamas CFD paslaugas, 76 proc. neprofesionaliųjų investuotojų prarado pinigus ir vidutiniškai patyrė 9 000 GBP nuostolius. Net atsižvelgus į pelno gavusius neprofesionaliuosius investuotojus vidutiniškai tipinis neprofesionalusis investuotojas, investuodamas konsultacinių ir savo nuožiūra teikiamų paslaugų sąskaitoje patyrė maždaug 4 100 GBP nuostolius⁽⁵⁾;
- x) Portugalijos NKI *Comissão do Mercado de Valores Mobiliários* (PT-CMVM) nustatė, kad atsižvelgiant į 44 700 mln. EUR investuotojų pozicijas tariamąją vertę 2016 m. ir 44 200 mln. EUR 2017 m., 2016 ir 2017 m. neprofesionalieji investuotojai patyrė atitinkamai 66,8 mln. EUR ir 47,7 mln. EUR nuostolių.

(1) Paskelbta <https://www.centralbank.ie/docs/default-source/publications/Consultation-Papers/cp107/consultation-paper-107.pdf?sfvrsn=4>. Žr. p. 1 ir 2.

(2) Paskelbta https://www.knf.gov.pl/o_nas/komunikaty?articleId=50315&p_id=18 (tik lenkų k.).

(3) Tie klientai daugiausia investavo į CFD. Tie duomenys taip pat aprėpia į dvinarius pasirinkimo sandorius investavusius investuotojus, kurie 2017 m. sudarė mažiau nei 4 proc. aktyvių klientų.

(4) Paskelbta <https://www.fca.org.uk/publication/consultation/cp16-40.pdf>. Žr. p. 23 ir 35.

(5) Paskelbta <https://www.fca.org.uk/publication/correspondence/dear-ceo-letter-cfd-review-findings.pdf>.

- (36) Be to, 2016 m. Norvegijos NKI *Finanstilsynet* (toliau – NO-*Finanstilsynet*) atliko tyrimą dėl 6 CFD teikėjų klientų prekybos rezultatų. Į tyrimą buvo įtraukti maždaug 1 000 neprofesionaliųjų investuotojų ⁽¹⁾, kurie nuo 2014 m. sausio mėn. iki 2014 m. gruodžio mėn.–2015 m. gruodžio mėn. prekiavo CFD vienus–dvejus metus (vidutinė prekybos laikotarpio trukmė – 1,5 metų). Nustatyta, kad 82 proc. tų klientų prarado pinigus ir vidutiniai vieno kliento nuostoliai sudarė 29 000 EUR. Vidutinės sandorio sąnaudos, susijusios su kliento kapitalu, buvo 37 proc. (dėl didelio finansinio svorto ir dažnos prekybos) ⁽²⁾.
- (37) Visų pirma, ilgainiui įvairiose šalyse išryškėja nuolatinė neprofesionaliųjų investuotojų į CFD tendencija, nepaisant to, kad daugelį nagrinėjamo laikotarpio metų neprofesionalieji investuotojai į kitus finansinius produktus gali sulaukti teigiamos grąžos. Pinigus prarandančių neprofesionaliųjų investuotojų procentinė dalis remiantis 35 konstatuojamosios dalies iii punkte nurodytu AMF tyrimu 2009–2013 m. kasmet išliko stebėtinai vienoda, neatsižvelgiant, pavyzdžiui, į to paties laikotarpio įvairią metinę grąžą vertybinių popierių rinkoje ir biržos prekių indeksus ⁽³⁾. Nuolatinės neprofesionaliųjų investuotojų į CFD nuostolių tendencijos liudija apie struktūrinę grąžos profilio aspektą, palyginti su ankstesnių laikotarpių teigiamos grąžos duomenimis (ilgalaikeje perspektyvoje) investuojant į kitas finansines priemones, kaip antai į akcinį kapitalą.
- (38) Iš šių tyrimų akivaizdu, kad siūlant CFD neprofesionaliesiems investuotojams kyla didelių abejonų dėl tinkamos investuotojų apsaugos.

2.4. Dalyvaujančių klientų tipas

- (39) CFD *reklamuojami*, platinami arba parduodami ir neprofesionaliesiems, ir profesionaliesiems investuotojams. Tačiau, priešingai nei profesionalieji klientai, neprofesionalieji investuotojai paprastai neturi patirties, žinių ir kompetencijos, kad galėtų priimti investicinius sprendimus tinkamai įvertinę jiems kylančią riziką, susijusią su sudėtingais CFD, kuriuos šiuo sprendimu siekiama apriboti.
- (40) Iš tiesų, iš vieno vienoje valstybėje narėje atliko tyrimo matyti, kad didžiausi maksimalūs finansinio svorto lygiai neretai siūlomi būtent neprofesionaliesiems investuotojams, o profesionaliesiems investuotojams ir tinkamoms sandorio šalims siūlomi mažesni maksimalūs finansinio svorto lygiai ⁽⁴⁾. Atsižvelgiant į ESMA surinktų nuostolių neprofesionaliųjų investuotojų sąskaitose įrodymus, kaip aprašyta šiame sprendime, akivaizdu, kad neribota CFD reklama, jų platinimas ar pardavimas šios kategorijos klientams kelia didelį susirūpinimą dėl tinkamos investuotojų apsaugos.

2.5. Su CFD susijusi prekybos ir platinimo veikla

- (41) Nors CFD yra sudėtingi produktai, neprofesionaliesiems investuotojams jie dažniausiai siūlomi per elektroninės prekybos platformas neteikiant investavimo rekomendacijų arba portfelio valdymo paslaugų. Tokiais atvejais pagal Direktyvos 2014/65/ES 25 straipsnio 3 dalį ⁽⁵⁾ reikia atlikti priimtinumą vertinimą. Tačiau atlikus tokią vertinimą CFD teikėjams arba jų klientams ar potencialiems klientams nedraudžiama sudaryti sandorio; tai tiesiog

⁽¹⁾ Tai 33–50 proc. visų neprofesionaliųjų investuotojų į CFD, kurie yra aktyvūs Norvegijoje.

⁽²⁾ Paskelbta norvegų k. <https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/nyheter/2017/finanstilsynet-advarer-mot-handel-i-cfd/>.

⁽³⁾ Pavyzdžiui, remiantis „Thomson Reuters Lipper“ duomenimis apie mažmenines akcijų klases ES įsisteigusių KIPVPS fondų atveju, ESMA įvertina, kad vidutinė metinė investuotojų grąža taikant turto svorinį koeficientą ir neįtraukiant mokesčių ir asignavimų laikotarpio pradžioje ir pabaigoje 2008–2017 m. buvo maždaug 3 proc., t. y. daugiau nei 5 proc. vidutinė akcinio kapitalo fondų investavimo grąža. Išsamiau apie su ES KIPVPS susijusius veiklos rezultatų ir sąnaudų duomenis žr. 2017 m. ESMA tendencijų, rizikos ir pažeidžiamumo ataskaitą Nr. 2, p. 36–44, paskelbta https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma50-165-416_trends_risks_and_vulnerabilities_no.2_2017.pdf.

⁽⁴⁾ MT-MFSA atliko tyrimą dėl CFD ir atnaujinamųjų momentinių užsienio valiutų apskaitimo sandorių pasiūlos neprofesionaliesiems investuotojams.

⁽⁵⁾ Anksčiau 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/39/EB dėl finansinių priemonių rinkų, iš dalies keičianti Tarybos direktyvas 85/611/EEB, 93/6/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2000/12/EB bei panaikinanti Tarybos direktyvą 93/22/EEB (OL L 145, 2004 4 30, p. 1) 19 straipsnio 5 dalis. Direktyvos 2014/65/ES IV priede pateikiama Direktyvos 2004/39/EB ir Direktyvos 2014/65/ES ir Reglamento (ES) Nr. 600/2014 reikalavimų atitikties lentelė.

perspėjimas klientui. Tai gali būti tais atvejais, kai klientas teikėjui nepateikė arba pateikė nepakankamai informacijos apie savo žinias ir patirtį investicijų į tam tikro tipo produktus srityje ir kai teikėjas padarė išvadą, kad produktas klientui netinka. Tai suteikia galimybę neprofesionaliesiems investuotojams gauti produktą, kaip antai CFD, kurie dėl savo ypatumų neturėtų būti jiems platinami ⁽¹⁾.

- (42) UK-FCA pastebėjo, kad CFD teikėjai dažnai neatlieka priimtino vertinimo, o atliktuose vertinimuose esama trūkumų, neprofesionalieji investuotojai, kurių priimtino įvertinimas buvo nepalankus, nepakankamai perspėjami apie riziką, trūksta procedūrų, kurias taikant būtų galima įvertinti, ar klientams, kuriems priimtino įvertinimas buvo nepalankus, bet kurie vis dėlto nori prekiauti CFD, turėtų būti leidžiama toliau dalyvauti CFD sandoriuose ⁽²⁾. Grįžusi prie šio klausimo 2016 m. pabaigoje UK-FCA nustatė, kad daugelis įmonių, gavusių ankstesnes pastabas dėl šių trūkumų, jų nepašalina ⁽³⁾.
- (43) Be to, NKI išreiškė susirūpinimą dėl CFD teikėjų prievolių teikti klientams aiškia ir neklaidinančią informaciją arba veikti geriausiais klientų interesais ⁽⁴⁾. NKI taip pat nuogąstauja dėl nepakankamų praktinių priimtino vertinimo veiklos rezultatų ⁽⁵⁾ ir nepakankamų perspėjimų klientams, kai jų priimtino vertinimo rezultatai nėra palankūs ⁽⁶⁾. Tokios blogiosios patirties pavyzdžiai aprašyti su jais susijusiuose ESMA klausimuose ir atsakymuose dėl CFD ir kitų spekuliacinių produktų teikimo neprofesionaliesiems investuotojams pagal FPRD ⁽⁷⁾.
- (44) Šiame rinkos sektoriuje NKI taip pat pastebėjo agresyviąją reklamos praktiką ir klaidinančius rinkodaros pranešimus ⁽⁸⁾. Tai, pavyzdžiui, atvejai, kai naudojamos svarbių sporto komandų paramos susitarimais ar ryšiais ir susidaro klaidingas išpūdis, kad sudėtingi spekuliaciniai produktai, kaip antai CFD, tinka plačiajai neprofesionalių investuotojų rinkai skatinant bendrą prekių ženklų žinomumą. Be to, taip pat skelbiami klaidinantys teiginiai: „Prekiauti dar niekada nebuvo taip paprasta“, „Pradėk savo prekiautojo karjerą jau dabar“, „Užsidirbk 13 000 svarų per 24 valandas! Pradėk“ ⁽⁹⁾.

⁽¹⁾ Tokia rizika gali padidėti dėl pernelyg didelio pasitikėjimo paklaidos, kuri buvo pastebėta neseniai atlikus elgsenos tyrimus. Iš neseniai atlikto tyrimo dėl užsienio valiutų apsikeitimo rinkų matyti, kad finansinis svertas yra svarbus pernelyg didelio pasitikėjimo rodiklis: John H. Forman ir Joanne Horton „Is Leverage Use a Better Indication for Overconfidence? Evidence from the Forex Market“ (2017 m. rugpjūčio 30 d.). Paskelbta SSRN adresu <https://ssrn.com/abstract=2860103>. Remiantis neseniai atlikto tyrimu (Mingsheng Li, Qian Li ir Yan Li, *The Danger of Investor Overconfidence* (2016 m. lapkričio 14 d.), paskelbta SSRN adresu <https://ssrn.com/abstract=2932961>) dėl investuotojų emocijų, susijusių su rinkos efektyvumu žlungant rinkai, investuotojams pernelyg pasitikint savimi kyla su kainos susidarymu susijusių sunkumų, padidėja išskirtinė rizika ir sulėtėja reagavimas į rinkos pokyčius prieš rinkos žlugimą dėl su informacija susijusių paklaidų (Peng, Lin, Wei Xiong, 2006 m., *Investor attention, overconfidence and category learning*, Journal of Financial Economics 80, p. 563–602), investuotojų priskyrimo paklaidos (S. Gervais ir T. Odean, 2001 m., *Learning to be Overconfident*, The Review of Financial Studies, 14, p. 1–27) ir didelės arbitražo rizikos (Jess Benhabib, Xuewen Liu ir Penfei Wang, 2016 m., *Sentiments, financial markets, and macroeconomic fluctuations*, Journal of Financial Economics 120, p. 420–443. Ta pačia tema, *inter alia*, taip pat žr. Victor Ricciardi, *The Psychology of Speculation in the Financial Markets* (2017 m. birželio 1 d.) 26 skyrių, Financial Behavior: Players, Services, Products, and Markets. H. Kent Baker, Greg Filbeck ir Victor Ricciardi, red., p. 481–498, Niujorkas, Oxford University Press, 2017 m.; N. Barberis ir R. H. Thaler (2003 m.), *A Survey of Behavioral Finance*, M. Harris, G. M. Constantinides ir R. Stultz „Handbook of the Economics of Finance“; D. Dorn ir G. Huberman (2005 m.), *Talk and action: What individual investors say and what they do*; C. H. Pan ir M. Statman (2010 m.), *Beyond Risk Tolerance: Regret, Overconfidence, and Other Investor Propensities*, darbinis dokumentas; A. Nasic ir M. Weber (2010 m.), *How Risky do I invest: The Role of Risk Attitudes, Risk Perceptions and Overconfidence*; N. Linciano (2010 m.), *How Cognitive Biases and Instability of Preferences in the Portfolio Choices of Retail Investors – Policy Implications of Behavioural Finance*, A. Lefevre ir M. Chapman (2017 m.) „Behavioural economics and financial consumer protection“, EBPO darbiniai dokumentai dėl finansų, draudimo ir privačių pensijų, Nr. 42, OECD Publishing.

⁽²⁾ UK-FCA, Dear CEO Letter, „Client take-on review in firms offering contract for difference (CFD) products“, 2016 m. vasario 2 d. Žr. <https://www.fca.org.uk/publication/correspondence/dear-ceo-letter-cfd.pdf>.

⁽³⁾ UK-FCA „CFD firms fail to meet our expectations on appropriateness assessments“, 2017 m. birželio 29 d. Žr. <https://www.fca.org.uk/publications/multi-firm-reviews/cfd-firms-fail-expectations-appropriateness-assessments>.

⁽⁴⁾ Pavyzdžiui, DE-BaFin, DK-Finanstilsynet, ES-CNMV, IE-CBI, FR-AMF, LU-CSSF, NL-AFM.

⁽⁵⁾ Pavyzdžiui, IE-CBI.

⁽⁶⁾ Pavyzdžiui, UK-FCA.

⁽⁷⁾ Klausimai ir atsakymai, susiję su CFD ir kitų spekuliacinių produktų teikimu neprofesionaliesiems investuotojams pagal FPRD (ESMA-35-36-794), atnaujinti 2017 m. kovo 31 d.

⁽⁸⁾ Pavyzdžiui, BE-FSMA, ES-CNMV, FR-AMF ir IT-CONSOB.

⁽⁹⁾ Klausimų ir atsakymų, susijusių su CFD ir kitų spekuliacinių produktų teikimu neprofesionaliesiems investuotojams pagal FPRD (ESMA-35-36-794), atnaujintų 2017 m. kovo 31 d., 3 skirsnis ir vienas UK-FCA pateiktas pavyzdys.

- (45) Atsižvelgdamos į CFD klausimus ir atsakymus, kai kurios NKI pranešė ESMA, kad CFD teikėjai neretai tinkamai neatskleidžia su tokiais produktais susijusios rizikos ⁽¹⁾. Visų pirma, kai kurios NKI ⁽²⁾ nustatė, kad CFD teikėjai pakankamai neatskleidžia informacijos apie tai, kad galima staigiai patirti nuostolių, didesnių nei investuotų lėšų suma.
- (46) Be to, kai kurios NKI taip pat yra susirūpinusios dėl kai kurių CFD teikėjų verslo modelių, kuriuos taikant dirbtinai padidinami komisiniai mokesčiai (angl. *churning*) ⁽³⁾. Kadangi vidutinė kliento sąskaitos galiojimo trukmė gali būti palyginti trumpa, teikėjams gali būti daromas tam tikras spaudimas, kad jie nuolat susirastų naujų klientų, ir tai gali paskatinti teikėjus taikyti agresyvios rinkodaros ir pardavimo metodus, neatitinkančius neprofesionaliųjų investuotojų interesų.
- (47) Bendras rinkodaros ir pardavimo metodų, naudojamų CFD sektoriuje, ypatumas yra tai, kad siekiant pritraukti neprofesionaliuosius investuotojus ir paskatinti juos investuoti į CFD siūloma (piniginė ir nepiniginė) su prekyba susijusi nauda, siūlomos dovanos (pavyzdžiui, atostogos, automobiliai, elektronikos prekės), prekybos mokymo programos arba sumažintos sąnaudos (pavyzdžiui, vertės skirtumas ar mokesčiai) ⁽⁴⁾.
- (48) Siūlant premijas ir kitokią prekybos naudą gali būti nukreipiamas dėmesys nuo didele rizika pasižyminčio produkto pobūdžio. Taip paprastai stengiamasi pritraukti neprofesionaliuosius investuotojus ir paskatinti juos dalyvauti prekyboje. Neprofesionalieji investuotojai gali manyti, kad tokios reklamos priemonės yra pagrindinis produkto ypatumas, ir visai nesugebėti tinkamai įvertinti su produktu susijusios rizikos.
- (49) Be to, norėdami pasinaudoti su prekyba susijusia galimybe atidaryti prekybos CFD sąskaitas klientai neretai turi sumokėti lėšas teikėjui ir per nustatytą laikotarpį atlikti nustatytą prekybos sandorių skaičių. Atsižvelgiant į tai, kad iš pateiktų įrodymų matyti, jog dauguma neprofesionaliųjų investuotojų praranda pinigus prekiaudami CFD, tai dažnai reiškia, kad klientai dažniau praranda daugiau pinigų prekiaudami nei būtų praradę, jeigu nebūtų gavę premijos pasiūlymo.
- (50) Kai kurioms NKI vykdant priežiūros veiklą paaiškėjo, kad reklaminių pasiūlymų sąlygos dažnai klaidinančios ir kad daugelis klientų nežino, kokiomis sąlygomis gali gauti išmokas ir (arba) siūlomas premijas. Galiausiai kai kurie klientai pranešė apie tai, kaip sunku atsiimti lėšas bandant pasinaudoti tokiomis premijomis ⁽⁵⁾.
- (51) Be pirmiau išvardytų veiksnių daugelis NKI ⁽⁶⁾ pažymi, kad šiame rinkos sektoriuje taikomi platinimo modeliai susiję su tam tikrais interesų konfliktais ⁽⁷⁾. Dėl spaudimo nuolat rasti naujų klientų padidėja interesų konfliktų tikimybė. Interesų konfliktai yra kilę ir gali kilti dėl to, kad kai kurie CFD teikėjai yra klientų sandorių šaly, bet joks rizikos draudimas nėra naudojamas, tad jų interesai tiesiogiai prieštarauja jų klientų interesams. Tokiems teikėjams kyla didesnė rizika ir jie labiau linkę manipuliuoti arba nustatyti mažiau skaidrias referencines kainas arba taikyti kitus abejotinus metodus, kaip antai atšaukti pelningus prekybos sandorius dėl nepagrįstų priežasčių. Taip pat kyla pavojus, kad teikėjai gali mėginti išnaudoti asimetrišką atotrūkį tarp pavedimo ir sandorio įvykdymo laikų (pavyzdžiui, perleisti bet kokius dėl atotrūkio patirtus nuostolius klientui ir pasilikti bet kokią dėl atotrūkio gautą pelną sau). Teikėjai gali tyčia vilkinti laiką tarp pavedimų ir CFD prekybos sandorių įvykdymo, kad dar labiau išnaudotų tokią praktiką. NKI taip pat nustatė praktiką, pagal kurią CFD teikėjai pagrindiniams skirtumams tarp pirkimo ir pardavimo kainos taiko asimetrišką arba nevienodą atkainį.
- (52) Pirmiau aprašyta su CFD susijusi rinkodaros ir platinimo praktika patvirtina, kad kyla didelis su šiais CFD susijęs susirūpinimas dėl investuotojų apsaugos.

⁽¹⁾ Pavyzdžiui, ES-CNMV, UK-FCA, CY-CySEC ir DE-BaFin.

⁽²⁾ Visų pirma, UK-FCA. Vokietijoje priimtas teisės aktas siekiant apsaugoti klientus nuo nuostolių (DE-BaFin bendrasis administracinis aktas, paskelbtas 2017 m. gegužės 8 d. Juo draudžiama prekiauti CFD, juos platinti ar parduoti neprofesionaliems investuotojams, kai numatomos papildomų mokėjimų prievolės).

⁽³⁾ Pavyzdžiui, ES-CNMV nustatė, kad klientai paprastai vykdo veiklą trumpą laiką, atsižvelgiant į neigiamus rezultatus.

⁽⁴⁾ Klausimų ir atsakymų, susijusių su CFD ir kitų spekuliacinių produktų teikimu neprofesionaliems investuotojams pagal FPRD (ESMA-35-36-794), atnaujintų 2017 m. kovo 31 d., 6 skirsnyje nustatyta, kad įmonė, siūlanti premiją, kurios tikslas – paskatinti neprofesionaliuosius investuotojus prekiauti spekuliaciniais produktais, kaip antai CFD, CFD ir atnaujinamaisiais momentiniais užsienio valiutų apskaitimo sandoriais, tikriausiai negalėtų įrodyti, jog veikia sąžiningai, teisingai ir profesionaliai paisydama savo neprofesionaliųjų klientų interesų.

⁽⁵⁾ Pavyzdžiui, FR-AMF, UK-FCA ir ES-CNMV.

⁽⁶⁾ Pavyzdžiui, CZ-CNB, FR-AMF, HU-MNB, LU-CSSF ir UK-FCA.

⁽⁷⁾ Klausimų ir atsakymų, susijusių su CFD ir kitų spekuliacinių produktų teikimu neprofesionaliems investuotojams pagal FPRD (ESMA35-36-794), atnaujintų 2017 m. kovo 31 d., 2 skirsnyje kai kurie interesų konfliktai aptariami išsamiau.

**3. TAIKYTINAIŠ GALIOJANČIAIS REGLAMENTAVIMO REIKALAVIMAIŠ PAGAL SĄJUNGOS TEISĖ
NEIŠSPRENDŽIAMAS DIDELIO SUSIRŪPINIMO DĖL INVESTUOTOJŲ APSAUGOS KLAUSIMAS
(REGLAMENTO (ES) Nr. 600/2014 40 STRAIPSNIO 2 DALIES b PUNKTAS)**

- (53) Kaip reikalaujama pagal Reglamento (ES) Nr. 600/2014 40 straipsnio 2 dalies b punktą, ESMA išnagrinėjo, ar grėsmės negalima panaikinti taikant Sąjungoje galiojančius reglamentavimo reikalavimus, taikytinus atitinkamai finansinei priemonei ar veiklai. Taikytini galiojantys reglamentavimo reikalavimai nustatyti Direktyvoje 2014/65/ES, Reglamente (ES) Nr. 600/2014 ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 1286/2014 ⁽¹⁾. Visų pirma, tai: i) reikalavimas teikti klientams tinkamą informaciją pagal Direktyvos 2014/65/ES 24 straipsnio 3 ir 4 dalis ⁽²⁾; ii) tinkamumo ir priimtumo reikalavimai pagal Direktyvos 2014/65/ES 25 straipsnio 2 ir 3 dalis ⁽³⁾; iii) pavedimo vykdymo geriausiomis sąlygomis reikalavimai pagal Direktyvos 2014/65/ES 27 straipsnį ⁽⁴⁾; iv) produktų valdymo reikalavimai pagal Direktyvos 2014/65/ES 16 straipsnio 3 dalį ir 24 straipsnio 2 dalį ir v) informacijos atskleidimo reikalavimai pagal Reglamento (ES) Nr. 1286/2014 5–14 straipsnius.
- (54) Kai kurie teikėjai, brokeriai ir prekybos organizacijos savo atsakymuose į kvietimą teikti informaciją aiškiai pažymėjo, kad ESMA turi apsvarstyti naujų teisės aktų poveikį prieš imdamasi kokių nors produktų intervencijos priemonių, visų pirma, neseniai priimtos FPRD II (visų pirma, produktų valdymo taisyklių) ir MIPP ir DIP poveikį.
- (55) Derėtų pažymėti, kad kai kurių reglamentavimo reikalavimų, taikytinų pagal Direktyvą 2014/65/ES ir Reglamentą (ES) Nr. 600/2014, taikymo sritis ir turinys panašūs į reikalavimų pagal Direktyvą 2004/39/EB taikymo sritį ir turinį ⁽⁵⁾. Priimant Direktyvą 2014/65/ES ir Reglamentą (ES) Nr. 600/2014 buvo siekiama pagerinti kai kuriuos svarbiausius investicinių paslaugų aspektus ir veiklą siekiant sustiprinti investuotojų apsaugą (be kita ko, suteikiant produktų intervencijos įgaliojimus), bet patobulinus kai kurias taikytinas nuostatas šiame sprendime apibūdinti konkretūs nuogaštavimai neišsklaidyti. Kalbant apie riziką ir investuotojų patiriamą žalą, kaip aprašyta šiame sprendime, kai kurios nuostatos iš esmės liko nepakitusios.
- (56) Reikalavimai teikti klientams tinkamą informaciją patikslinti Direktyvoje 2014/65/ES, gerokai patobulinant informacijos apie sąnaudas ir mokesčius atskleidimo nuostatas ir nustatant investicinėms įmonėms reikalavimą teikti klientams visą informaciją apie visas su investicinėmis paslaugomis ir finansinėmis priemonėmis susijusias sąnaudas ir mokesčius. Tačiau vien tik informacijos atskleidimu grindžiamų taisyklių, įskaitant patobulintą informaciją apie sąnaudas, akivaizdžiai nepakanka siekiant pašalinti kompleksinę riziką, kylančią reklamuojant CFD, juos platinant ar paroduodant neprofesionaliesiems investuotojams.
- (57) Visų pirma, pagal Direktyvos 2014/65/ES 24 straipsnio 3 dalį, *inter alia*, investicinės įmonės privalo užtikrinti, kad visa informacija, įskaitant rinkodaros pranešimus, skirta esamiems ar potencialiems klientams, būtų teisinga, aiški ir neklaidinanti. Be to, pagal Direktyvos 2014/65/ES 24 straipsnio 4 dalį investicinės įmonės privalo esamiems arba potencialiems klientams laiku teikti tinkamą informaciją apie įmonę ir jos paslaugas, finansines priemones ir siūlomas investavimo strategijas, vykdymo vietas ir visas susijusias išlaidas ir mokesčius, visų pirma, įskaitant gaires ir išpėjimus apie riziką, susijusią su investicijomis į tas priemones, taip pat informaciją apie tai, ar finansinė priemonė skirta profesionaliesiems ar profesionaliesiems klientams.
- (58) ESMA taip pat atsižvelgė į informacijos atskleidimo taisyklių pagal Reglamentą (ES) Nr. 1286/2014 svarbą. Reglamente (ES) Nr. 1286/2014 nustatytos vienodos taisyklės dėl pagrindinės informacijos dokumentų, kuriuos mažmeninių investicinių produktų paketų ir draudimo principu pagrįstų investicinių produktų (MIPP ir DIP) kūrėjai turi teikti neprofesionaliesiems investuotojams, kad padėtų jiems suvokti ir palyginti svarbiausius MIPP ir DIP ypatumus ir riziką, formato ir turinio. Visų pirma, Reglamento (ES) Nr. 1286/2014, įgyvendinamo Komisijos

⁽¹⁾ 2014 m. lapkričio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1286/2014 dėl mažmeninių investicinių produktų paketų ir draudimo principu pagrįstų investicinių produktų (MIPP ir DIP) pagrindinės informacijos dokumentų (OL L 352, 2014 12 9, p. 1).

⁽²⁾ Anksčiau direktyvos 2004/39/EB 19 straipsnio 2 ir 3 dalys.

⁽³⁾ Anksčiau Direktyvos 2004/39/EB 19 straipsnio 4 ir 5 dalys.

⁽⁴⁾ Anksčiau Direktyvos 2004/39/EB 21 straipsnis.

⁽⁵⁾ Direktyvos 2014/65/ES IV priede pateikiama Direktyvos 2004/39/EB ir Direktyvos 2014/65/ES ir Reglamento (ES) Nr. 600/2014 reikalavimų atitikties lentelė.

deleguotuoju reglamentu (ES) Nr. 2017/653 ⁽¹⁾, 5 straipsnyje, *inter alia*, nustatyta suminio rizikos rodiklio pristatymo metodika ir papildomai paaiškinama, be kita ko, ar neprofesionalusis investuotojas gali prarasti visą investuotą kapitalą ar prisiimti papildomų finansinių išpareigojimų. Tačiau atskleidžiant informaciją neprofesionaliųjų investuotojų dėmesys nėra pakankamai atkreipiamas į investavimo konkrečiai į CFD pasekmes. Pavyzdžiui, veiklos rezultatų rodiklis susijęs tik su atskiru CFD produktu ir neatskleidžia klientui visos informacijos apie tai, kiek procentų neprofesionaliųjų investuotojų sąskaitų praranda pinigus prekiaudami CFD. Be to, į suminių rizikos rodiklį neįtraukiama tiesioginė informacija apie ankstesnius produkto veiklos rezultatus, tokios informacijos gali nebūti ir kartu teikiamuose žodiniuose paaiškinimuose, nes MIPP ir DIP gamintojui paliekama tam tikra veiksmų laisvė spręsti, kokią konkrečią informaciją reikėtų įtraukti.

- (59) ESMA svarstė, ar nustatant tokius reikalavimus galima išsklaidyti kai kurias arba visas abejones dėl CFD reklamos, jų platinimo ar pardavimo neprofesionaliesiems investuotojams arba bent jau atsikratyti būtinybės šiame sprendime pateikti perspėjimus apie riziką. Tačiau tokiomis reikalavimais nėra užtikrinama, kad neprofesionaliesiems investuotojams visoje Sąjungoje būtų teikiama vienoda ir veiksminga informacija apie su prekyba CFD susijusią riziką. Visų pirma, Direktyvos 2014/65/ES 24 straipsnio 4 dalyje nurodytomis gairėmis ir išpėjimais, atrodo, nepavyksta išsklaidyti šių nuogastavimų, atsižvelgiant į tai, kad klientams gali būti teikiama nevienoda informacija ir klientų dėmesys gali būti nepakankamai atkreipiamas į konkrečias su prekyba CFD susijusias pasekmes. Šiame sprendime numatant perspėjimus apie riziką neprofesionaliesiems investuotojams būtų pateikiama svarbi informacija, t. y. kiek procentų neprofesionaliųjų investuotojų sąskaitų patiria nuostolius prekiaujant CFD su kiekviena konkrečia įmone. Be to, būtų suderinta tarpvalstybinės verslo veiklos praktika, taip užtikrinant vienodą investuotojų informavimo lygį visoje Sąjungoje.
- (60) Tinkamumo reikalavimai taip pat sugriežtinti Direktyva 2014/65/ES: numatytas reikalavimas teikti klientui tinkamumo ataskaitą ir patobulintas tinkamumo vertinimas. Visų pirma, pagal Direktyvos 2014/65/ES 25 straipsnio 2 dalį CFD teikėjai privalo gauti visą būtiną informaciją apie esamą ar potencialaus kliento žinias ir patirtį, *inter alia*, konkretaus produkto ar paslaugos investicijų srityje, to asmens finansinę padėtį, įskaitant jo galimybes patirti nuostolių, ir investicinius tikslus, įskaitant priimtinos rizikos lygį, kad CFD teikėjas galėtų rekomenduoti esamam ar potencialiam klientui finansines priemones, kurios jam tinka ir atitinka jam priimtinos rizikos lygį ir jo galimybes patirti nuostolių. Tačiau tinkamumo reikalavimai taikomi tik teikiant investavimo rekomendacijas ir portfelio valdymo paslaugas, tad jie iš esmės nesusiję su prekyba CFD, kuri paprastai vyksta elektroninėse platformose, neteikiant investavimo rekomendacijų ar portfelio valdymo paslaugų.
- (61) Be to, tinkamumo vertinimo tikslai (vertinant, kiek produktai atitinka klientų žinias ir patirtį, finansinę padėtį ir investavimo tikslus) iš esmės nepasikeitė palyginti su Direktyvoje 2004/39/EB numatytu režimu ir, kaip matyti iš šio sprendimo, nėra pakankami, kad būtų galima išvengti nustatytos investuotojų patiriamos žalos.
- (62) Be to, Direktyva 2014/65/ES sustiprinti ir priimtinum reikalavimai, pirmiausia sutrumpinant nesudėtingų produktų sąrašą ir taip apribojant taikymo sritį, susijusią su produktais, dėl kurių gali būti teikiamos tik pavedimo vykdymo (angl. execution-only) paslaugos. Pagal Direktyvos 2014/65/ES 25 straipsnio 3 dalį CFD teikėjai privalo prašyti esamų ar potencialių klientų pateikti informaciją apie savo žinias ir patirtį, *inter alia*, konkretaus siūlomo ar prašomo produkto investicijų srityje, kad teikėjas galėtų įvertinti, ar esamam arba potencialiam klientui tas produktas yra tinkamas. Jeigu teikėjas nusprendžia, kad produktas esamam ar potencialiam klientui netinka, teikėjas juos apie tai perspėja. CFD laikomi sudėtingais finansiniais produktais, tad jiems taikytinas priimtinum vertinimas pagal Direktyvos 2014/65/ES 25 straipsnio 3 dalį.

⁽¹⁾ 2017 m. kovo 8 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 2017/653, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1286/2014 dėl mažmeninių investicinių produktų paketų ir draudimo principu pagrįstų investicinių produktų (MIPP ir DIP) pagrindinės informacijos dokumentų papildomas techniniais reguliavimo standartais, susijusiais su pagrindinės informacijos dokumentų pateikimu, turiniu, peržiūra ir patikslinimu ir reikalavimo pateikti tokius dokumentus įvykdymo sąlygomis (OL L 100, 2017 4 12, p. 1).

- (63) Tačiau, taip jau buvo ir pagal Direktyvą 2004/39/EB, kurioje buvo numatytas iš esmės toks pat priimtimumo vertinimas, kaip Direktyvoje 2014/65/ES. Kaip matyti iš šio sprendimo ir NKI patirties vykdant priežiūrą⁽¹⁾, priimtimumo vertinimo atlikimas nepadaeda išsklaidyti šiame sprendime apibūdintų nuogąstavimų dėl investuotojų apsaugos.
- (64) Taigi net taikant tinkamumo ir priimtimumo kriterijus pagal galiojančius reglamentavimo reikalavimus tikriausiai nepavyks užtikrinti, kad neprofesionalieji investuotojai neprekiautų CFD taip, kad išnyktų didelis susirūpinimas dėl investuotojų apsaugos.
- (65) Kalbant apie pavedimų vykdymą geriausiomis klientui sąlygomis, dauguma šio reikalavimo taisyklių jau buvo įtvirtintos Direktyvoje 2004/39/EB. Tačiau Direktyvoje 2014/65/ES tos taisyklės buvo sustiprintos. Visų pirma, Direktyvos 2014/65/ES 27 straipsnyje numatyta, kad, vykdydamos pavedimus, investicinės įmonės privalo imtis „visų pakankamų veiksmų“ (ne „visų reikalingų veiksmų“, kaip anksčiau), klientų naudai siekdamos kuo geresnių rezultatų. Be to, rinkos dalyviai turi skelbti papildomą informaciją ir ypač investicinės įmonės privalo atskleisti informaciją apie penkias pagrindines klientų pavedimų vykdymo vietas ir apie vykdant tuos pavedimus pasiektus rezultatus.
- (66) ESMA svarstė, ar taikant peržiūrėtas pavedimų vykdymo geriausiomis klientui sąlygomis taisykles būtų galima išspręsti bent vieną iš nustatytų problemų, susijusių su CFD reklama, jų platinimu ar pardavimu neprofesionaliesiems investuotojams. Užtikrinant didesnę su pavedimų vykdymu susijusį skaidrumą klientai gali geriau suprasti ir įvertinti įmonės pavedimų vykdymo veiklos kokybę ir atitinkamai geriau įvertinti bendrą jiems teikiamų paslaugų kokybę. Be to, geresnė informacija apie tai, kaip įmonės vykdo klientų pavedimus, naudinga klientams stebint, ar įmonė ėmėsi visų pakankamų veiksmų kliento naudai siekdama kuo geresnių rezultatų. Su pavedimų vykdymu geriausiomis klientui sąlygomis susijusiais reikalavimais taip pat sustiprinamas šio reikalavimo standartas dėl nebiržinių produktų: vykdydamos pavedimus arba priimdamos sprendimus prekiauti nebiržiniais produktais, įskaitant užsakytus produktus, įmonės privalo tikrinti klientui siūlomos kainos sąžiningumą. Pagal Direktyvoje 2014/65/ES įtvirtintus reikalavimus turi būti renkami rinkos duomenys, kuriais remiantis vertinama tokių produktų kaina ir, jei įmanoma, palyginama su panašiais arba palygintiniais produktais. Tačiau vien pavedimų vykdymo geriausiomis klientui sąlygomis taisyklėmis nepavyks pašalinti su produkto ypatumais susijusios rizikos, išskyrus riziką pavedimų vykdymo srityje, ir rizikos, susijusios su prekyba tokiais produktais apskritai, jų platinimu ar pardavimu neprofesionaliesiems investuotojams.
- (67) Kalbant apie tokius iš esmės panašius galiojančius reglamentavimo reikalavimus, ESMA ne vieną kartą yra atkreipusi dėmesį į riziką, aprašytą pirmiau perspėjimuose investuotojams, klausimuose ir atsakymuose⁽²⁾ ir savo nuomonėje dėl FPRD praktikos įmonėms, parduodančioms sudėtingas finansines priemones. ESMA taip pat vykdė priežiūros konvergenciją, *inter alia*, jungtinėje grupėje ir specialios paskirties grupėje CFD klausimais. Nepaisant to, kad siekdama užtikrinti nuoseklų ir veiksmingą taikytinų galiojančių reglamentavimo reikalavimų taikymą ESMA aktyviai taiko neprivalomas priemones, investuotojų apsauga vis dar kelia nerimą. Tai rodo, kad dėl šiame skirsnyje išdėstytų priežasčių taikant šiuos reikalavimus problemų išspręsti nepavyksta.
- (68) ESMA iš tikrųjų apsvartė galimą Direktyvos 2014/65/ES 16 straipsnio 3 dalyje ir 24 straipsnio 2 dalyje nustatytų produktų valdymo taisyklių poveikį. Pagal tas taisykles finansines priemones (įskaitant ir CFD) kuriantys teikėjai, siekiantys tas priemones parduoti klientams, turi užtikrinti, kad produktai atitiktų nustatytos tikslinės atitinkamos kategorijos galutinių klientų rinkos poreikius, kad produktų platinimo strategija būtų suderinama su nustatyta tiksline rinka ir kad teikėjai imtųsi reikalingų veiksmų siekdami užtikrinti, kad finansinės priemonės būtų platinamos nustatytoje tikslinėje rinkoje, ir reguliariai peržiūrėtų nustatytą tikslinę rinką ir produkto veiklos rezultatus. CFD teikėjai turi išmanyti jų siūlomas ar rekomenduojamas finansines priemones, vertinti priemonės suderinamumą su kliento, kuriam jie teikia investicines paslaugas, poreikiais atsižvelgdami ir į nustatytą tikslinę galutinių klientų rinką ir užtikrinti, kad finansinės priemonės būtų siūlomos ar rekomenduojamos tik jeigu tai atitinka kliento interesus. Be to, CFD teikėjai, platinantys ne jų sukurtas finansines priemones, taiko tinkamas procedūras siekdami gauti ir suvokti atitinkamą su produkto patvirtinimo procesu susijusią informaciją, įskaitant

(1) Pavyzdžiui, IE-CBI nerimauja dėl kriterijų, taikomų vertinant žinias ir patirtį siekiant atlikti vertinimą po teminio patikrinimo (<https://www.centralbank.ie/news/article/inspection-finds-75-percent-of-cfd-clients-lost-money>). Be to, iš 2017 m. pirmąjį ketvirtį UK-FCA gautų įmonių duomenų iš CFD teikėjų matyti, kad kai kurių didžiausių mažmeninių CFD teikėjų įmonėse Jungtinėje Karalystėje (kurios priklauso apie 70 proc. atitinkamos Jungtinės Karalystės rinkos) maždaug 50 proc. klientų priimtimumo įvertinimo rezultatai buvo prasti, bet jie ir toliau prekiaavo CFD, net gavę perspėjimą apie didesnę riziką. Be to, UK-FCA pastebėjo, kad įmonės neretai neatitinka su priimtimumo vertinimais ir atitinkama politika ir procedūromis susijusių reikalavimų (žr. pirmiau).

(2) ESMA klausimai ir atsakymai, susiję su CFD ir kitų spekuliacinių produktų teikimu neprofesionaliesiems investuotojams pagal FPRD (ESMA35-36-794), atnaujinti 2017 m. kovo 31 d.

informaciją apie nustatytą tikslinę rinką ir produkto charakteristikas. CFD teikėjai, platinantys finansines priemones, kurias sukūrė teikėjai, kuriems nėra taikomi Direktyvoje 2014/65/ES nustatyti produktų valdymo reikalavimai, arba trečiųjų šalių teikėjai, taip pat taiko tinkamas procedūras, kad gautų pakankamai informacijos apie tas finansines priemones.

- (69) ESMA atkreipia dėmesį į tai, kad Sąjungos teisėje produktų valdymo reikalavimai buvo pirmą kartą nustatyti Direktyvoje 2014/65/ES. 2017 m. birželio 2 d. ESMA paskelbė gaires dėl FPRD II produktų valdymo reikalavimų⁽¹⁾, skirtas padėti finansinių priemonių kūrėjams ir rengėjams vertinti tikslinę rinką.
- (70) Nors dėl tokių reikalavimų gali būti apribota klientų grupė (tikslinė rinka), kuriai CFD tiktų ir kuriai juos atitinkamai būtų galima platinti, jais nėra pašalinama pagrindinė šiame sprendime aprašyta rizika, susijusi su produkto charakteristikomis (pavyzdžiui, dideliu finansiniu svertu) arba susijusia praktika (pavyzdžiui, kai leidžiama nustatyti papildomų įmokų prievolės arba siūlyti premijas). Jais taip pat konkrečiai neapribojamas produktų, kuriems būdingos pirmiau nurodytos charakteristikos, platinimas masinėje rinkoje. Vietoj to iš klientų patiriamos žalos matyti, kad CFD reklama, jų platinimas ar pardavimas masinei neprofesionaliųjų investuotojų rinkai netinka, nebent kartu būtų taikomi tam tikri apribojimai, kurie nėra išsamiai išdėstyti produktų valdymo reikalavimuose. Kai į kvietimą teikti pastabas atsiliepę subjektai teisingai konstatuoja, kad produktų valdymo reikalavimai yra svarbūs nustatant tikslinę rinką ir prie jos priderinant platinimo strategiją, iš kvietimo teikti pastabas taip pat aišku, kad savo atsakymuose tam tikri teikėjai nurodė, jog, jų nuomone, CFD su dideliais finansinio sverto apribojimais (pvz., 100:1⁽²⁾) yra tinkamas produktas neprofesionaliesiems investuotojams, net jeigu taikomi produktų valdymo reikalavimai (jie daro išvadą, kad tikslinė CFD rinka esant tokiam finansiniam svertui yra masinė rinka). Įgyvendinus Direktyvą 2014/65/ES ir produktų valdymo reikalavimus, kelios įmonės vis dar prekiauja CFD su tokiais dideliais finansiniais svertais plačiojoje rinkoje (vertindamos tik priimtinumą). ESMA ir NKI nepritaria tokiam požiūriui. Tai rodo, kad taikant produktų valdymo reikalavimus pavieniams teikėjams paliekama tam tikra veiksmų laisvė nustatyti produktų, kuriuos jie ketina siūlyti savo klientams, ypatumus. Todėl Sąjungoje nėra bendro minimalaus investuotojų apsaugos lygio.
- (71) Nepaisant tokių reglamentavimo reikalavimų, iš įrodymų matyti, jog neprofesionalieji investuotojai vis dar praranda ir toliau praras pinigus dėl CFD. Taigi ši priemonė yra būtina tai grėsmei pašalinti.

4. KOMPETENTINGOS INSTITUCIJOS NESIĖMĖ VEIKSMŲ, KAD PAŠALINTŲ GRĖSMĖ, ARBA ĮGYVENDINTAIS VEIKSMAIS NEPAVYKSTA TINKAMAI PAŠALINTI GRĖSMĖS (REGLAMENTO (ES) Nr. 600/2014 40 STRAIPSNIŲ 2 DALIES c PUNKTAS)

- (72) Viena iš sąlygų, dėl kurios ESMA šiuo sprendimu nustatytą apribojimą, yra tai, kad kompetentinga institucija arba kompetentingos institucijos nesiėmė jokių veiksmų grėsmei pašalinti arba kad įgyvendintais veiksmais nepavyksta tinkamai pašalinti grėsmės.
- (73) Dėl šiame sprendime apibūdintų nuogaštavimų dėl investuotojų apsaugos kai kurios NKI konsultavosi dėl nacionalinių veiksmų, kuriais siekiama apriboti CFD reklamą, jų platinimą ar pardavimą neprofesionaliesiems investuotojams, arba jų ėmėsi:
- i) nuo 2016 m. rugpjūčio mėn. Belgijos NKI Finansinių paslaugų ir rinkų institucija (BE-FSMA) yra nustačiusi draudimą parduoti tam tikrų nebiržinių išvestinių finansinių priemonių sandorius (įskaitant CFD) neprofesionaliesiems investuotojams. Be to, FSMA uždraudė kai kuriuos agresyvaus ar netinkamo platinimo metodus, kaip antai pasiūlymus įsigyti telefonu skambinant iš išorės skambučių centrų, netinkamų formų atlygius ir fiktyvias dovanas ar premijas⁽³⁾;
 - ii) nuo 2016 m. lapkričio mėn. CY-CySEC reikalauja, kad CFD teikėjai parengtų finansinio sverto politiką ir taikytų ne didesnius nei 50:1 finansinio sverto apribojimus neprofesionaliesiems investuotojams, nebent atitinkamų žinių ir patirties turinčiam klientui reikėtų didesnio finansinio sverto⁽⁴⁾. CY-CySEC taip pat reikalauja, kad kiekvienai CFD sąskaitai teikėjai būtų numatę apsaugą nuo neigiamo sąskaitos likučio. Be to, nuo 2017 m. kovo mėn. vidurio taikomas reklaminių premijų draudimas⁽⁵⁾;

⁽¹⁾ 2017 m. birželio 2 d. ESMA gairės dėl FPRD II produktų valdymo reikalavimų (ESMA35-43-620).

⁽²⁾ Pavyzdžiui, „London Capital Group Ltd“, „Dom Maklerski TMS Brokers S.A.“, „GKFX Financial Services Limited“, „AxiCorp Financial Services Pty Ltd“, „Swissquote“ ir kai kuriuose konfidencialiuose atsakymuose konkrečiai nurodytas 100:1 finansinis svertas.

⁽³⁾ FSMA nuostatai dėl tam tikrų išvestinių finansinių priemonių platinimo klientams.

⁽⁴⁾ CY-CySEC aplinkraštis Nr. C168, 2016 m. lapkričio 30 d.

⁽⁵⁾ CY-CySEC aplinkraštis Nr. C168, 2016 m. lapkričio 30 d.

- iii) nuo 2016 m. gruodžio mėn. Prancūzijoje galioja teisės aktas, kuriuo investicinių paslaugų teikėjams draudžiama teikti privatiems asmenims rinkodaros pranešimus dėl CFD neapribojant vienai pozicijai tenkančių kliento nuostolių ⁽¹⁾;
- iv) nuo 2015 m. liepos mėn. PL-KNF reikalauja, kad CFD teikėjai nustatytų neprofesionaliesiems investuotojams skirtus CFD finansinio svarto apribojimus, kurie neviršytų 100:1 ⁽²⁾. 2017 m. liepos mėn. Lenkijos finansų ministerija pristatė Prekybos finansinėmis priemonėmis akto pakeitimų projektą, kuriame siūloma nustatyti 25:1 didžiausią finansinį svartą, taikytiną visoms turto klasėms ir finansinėms priemonėms, kuriomis prekiauja neprofesionalieji investuotojai be atsiskaitymo su pagrindine sandorio šalimi ⁽³⁾. 2017 m. liepos–lapkričio mėn. įvykus plačioms viešoms konsultacijoms, 2017 m. gruodžio 13 d. Lenkijos finansų ministerija pristatė atnaujintą projektą ir paskelbė viešas konsultacijas 2017 m. gruodžio 13–22 d. Pagal naująjį projektą bus nustatytos dvi skirtingos didžiausios finansinio svarto ribos: 100:1 – patyrusiems neprofesionaliesiems investuotojams (kurie yra sudarę bent 40 sandorių per 24 mėnesius iki naujo sandorio, kuriam būtų nustatytas finansinio svarto apribojimas, sudarymo), ir 50:1 – nepatyrusiems neprofesionaliesiems investuotojams ⁽⁴⁾.
- v) nuo 2017 m. spalio mėn. Maltos NKI Maltos finansinių paslaugų tarnyba (toliau – MT-MFSA) įgyvendina internetinių užsienio valiutų apsikeitimo sandorių politiką, pagal kurią CFD, atnaujinamųjų momentinių užsienio valiutų apsikeitimo sandorių ir kitų sudėtingų spekuliacinių produktų teikėjai privalo nustatyti tokius finansinio svarto apribojimus: 50:1 – neprofesionaliesiems investuotojams ir 100:1 – neprofesionaliesiems investuotojams, kurie nori būti laikomi profesionaliaisiais ⁽⁵⁾;
- vi) 2017 m. gegužės mėn. Vokietijos NKI *Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht* (toliau – DE-BaFin) uždraudė reklamuoti CFD, juos platinti ar parduoti neprofesionaliesiems investuotojams, jeigu nustatytos papildomų įmokų prievolės ⁽⁶⁾;
- vii) nuo 2017 m. kovo mėn. ES-CNMV prašo subjektų, Ispanijoje įsisteigusiems neprofesionaliesiems klientams parduodančių CFD ar užsienio valiutų apsikeitimo produktus, kurių svarto poveikis yra didesnis nei dešimt kartų, arba dvinarius pasirinkimo sandorius, aiškiai informuoti tokius klientus, kad, ES-CNMV nuomone, dėl tokių produktų sudėtingumo ir rizikos lygio neprofesionalieji klientai neturėtų jų įsigyti. Tų subjektų taip pat prašoma užtikrinti, kad klientams būtų pranešama apie sąnaudas, kurias jiems teks patirti, jeigu nusipirkę tokių produktų jie nuspręstų uždaryti savo poziciją, ir CFD ir užsienio valiutų apsikeitimo sandorių atveju kad jie būtų perspėti, jog dėl svarto poveikio nuostoliai gali būti didesni nei suma, kuri buvo pirma sumokėta įsigyjant atitinkamą produktą. Be to, jie turi iš kliento gauti ranka užrašytą arba įrašytą žodinį pareiškimą, kuriuo jie galėtų įrodyti, kad klientas žino, jog produktas, kurį jis ketina įsigyti, yra itin sudėtingas ir kad, ES-CNMV nuomone, jis nėra tinkamas neprofesionaliajam klientui. Be to, reklaminėje medžiagoje, kurią tiems produktams reklamuoti naudoja subjektai, kuriems taikomi ES-CNMV veiksmai, visuomet turi būti perspėjimas, kad tuos produktus sunku suprasti ir kad, ES-CNMV nuomone, tokie produktai netinka neprofesionaliesiems investuotojams dėl jų sudėtingumo ir su jais susijusios rizikos lygio. ES-CNMV taip pat paprašė CY-CySEC ir UK-FCA apie tuos reikalavimus informuoti CFD teikėjus, skatinant teikėjus, teikiančius paslaugas Ispanijoje, skelbti tokių pat perspėjimą ⁽⁷⁾;
- viii) 2017 m. kovo 6 d. IE-CBI paskelbė konsultacijoms skirtą dokumentą, kuriuo siekiama išsiaiškinti nuomones dėl dviejų pagrindinių galimybių: i) draudimo parduoti arba platinti CFD neprofesionaliesiems investuotojams arba ii) sustiprintos investuotojų apsaugos priemonių įgyvendinimo, įskaitant finansinio svarto apribojimą ir reikalavimą, kad neprofesionalieji investuotojai negalėtų prarasti daugiau nei sumokėjo už kiekvieną poziciją ⁽⁸⁾;

⁽¹⁾ Article 72 de Loi n° 2016-1691 du 9 décembre 2016 relative à la transparence, à la lutte contre la corruption et à la modernisation de la vie économique.

⁽²⁾ Paskelbta <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20150000073>

⁽³⁾ Paskelbta <http://legislacja.gov.pl/docs//2/12300403/12445426/12445427/dokument298571.pdf>

⁽⁴⁾ Paskelbta <https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12300403/12445438/12445439/dokument321489.pdf>.

⁽⁵⁾ MT-MFSA „Reikalavimai 2 ar 3 kategorijos investicinių paslaugų įmonėms, platinančioms arba ketinančioms platinti CFD ir (arba) atnaujinamuosius momentinius užsienio valiutų apsikeitimo sandorius pagal FPRD režimą“, 2017 m. balandžio 3 d.; paskelbta adresu https://www.mfsa.com.mt/pages/readfile.aspx?f=/files/Announcements/Consultation/2017/20170403_Revised%20online%20forex%20policy_clean.pdf

⁽⁶⁾ DE-BaFin bendrasis administracinis aktas buvo paskelbtas 2017 m. gegužės 8 d. ir CFD teikėjai turėjo įgyvendinti atitinkamas priemones iki 2017 m. rugpjūčio 10 d.; aktas paskelbtas šiuo adresu: https://www.bafin.de/SharedDocs/Veroeffentlichungen/DE/Aufsichtsrecht/Verfuegung/vf_170508_allgvgf_cfd_wa.html;jsessionid=BEF7FF8ADA6FF31D076D4DE32FBF8025.2_cid290?nn=7846960.

⁽⁷⁾ Numatytos priemonės buvo paskelbtos 2017 m. kovo 21 d. ES-CNMV pranešime „Priemonės, susijusios su prekyba CFD ir kitais spekuliaciniais produktais, teikiamais neprofesionaliesiems investuotojams“.

⁽⁸⁾ Konsultacijoms skirtas dokumentas Nr. 107 dėl neprofesionalių investuotojų apsaugos platinant CFD.

- ix) 2017 m. gegužės 10 d. Graikijos NKI *Ελληνική Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς* (EL-HCMC) paskelbė aplinkraštį dėl investicinių paslaugų, susijusių su nebiržininėmis išvestinėmis finansinėmis priemonėmis (įskaitant užsienio valiutų apsikeitimo sandorius, CFD ir dvinarius pasirinkimo sandorius), teikimo elektroninės prekybos platformose ⁽¹⁾; ir
- x) 2018 m. vasario mėn. PT-CMVM paskelbė aplinkraštį, kuriuo pranešė, kad investicinės įmonės neturėtų teikti prekybos su virtualiosiomis valiutomis susijusiomis išvestinėmis finansinėmis priemonėmis paslaugų, jeigu negali užtikrinti, kad būtų įvykdytos visos klientų informavimo apie produktų charakteristikas prievolės;
- (74) Be to, Norvegijos NKI *Finanstilsynet* (NO-Finanstilsynet) 2018 m. vasario 26 d. paskelbė konsultacinį dokumentą, kuriame, *inter alia*, siūlo taikyti panašias priemones dėl CFD, kaip kvietime teikti informaciją siūlo ESMA. Konsultacijos vyko nuo 2018 m. vasario 26 d. iki 2018 m. kovo 26 d. ⁽²⁾
- (75) Kitos NKI perspėjo neprofesionaliuosius investuotojus apie CFD. Visų pirma:
- i) 2016 m. gruodžio mėn. AT-FMA paskelbė perspėjimą dėl rizikos, susijusios su CFD, atnaujinamaisiais momentiniais užsienio valiutų apsikeitimo sandoriais ir dvinariais pasirinkimo sandoriais.
- ii) 2017 m. vasario mėn. IT-CONSOB paskelbė specialų pranešimą siekdama perspėti Italijos neprofesionaliuosius investuotojus apie su CFD susijusią riziką ⁽³⁾; ir
- iii) 2017 m. lapkričio mėn. UK-FCA paskelbė perspėjimą dėl su virtualių valiutų CFD susijusios rizikos ⁽⁴⁾.
- (76) Be to, atlikusi patikrą vietoje NO-Finanstilsynet panaikino vieno CFD teikėjo leidimą.
- (77) Kaip jau paaiškinta, 13 iš 28 valstybių narių NKI jau ėmėsi arba svarsto galimybę imtis veiksmų siekdamas išspręsti investuotojų apsaugos problemas, susijusias su prekyba CFD, jų platinimu ar pardavimu neprofesionaliesiems investuotojams. Tos priemonės labai skiriasi; tai, *inter alia*, draudimas parduoti CFD neprofesionaliesiems investuotojams, tam tikrų finansinio svorto apribojimų nustatymas, prekybos apribojimai ir reikalavimas užtikrinti apsaugą nuo neigiamo sąskaitos likučio. Tačiau, nors tos priemonės padarė tam tikrą poveikį, didelės abejonės dėl investuotojų apsaugos vis dar neišsklaidytos.
- (78) Pavyzdžiui, Prancūzijoje, kurioje buvo priimta viena iš griežčiausių priemonių visoje Sąjungoje, FR-AMF patvirtina, kad vis dar nerimauja dėl tokių produktų ypatumų ir dėl to, kad tokie produktai ir toliau siūlomi neprofesionaliesiems investuotojams. Pavyzdžiui, nors 2017 m. FR-AMF užregistravo mažiau skundų, jis vis dar gauna nemažai skundų (33 proc.) ⁽⁵⁾ dėl tokių produktų, palyginti su bendru gaunamų skundų dėl kitų investicinių produktų ir paslaugų skaičiumi. Lenkijoje 2015 m. liepos mėn. priimtose priemonės nėra pakankamos investuotojų apsaugos problemai išspręsti. Kaip jau minėta, iš 2018 m. pirmąjį ketvirtį PL-KNF atlikto tyrimo matyti, kad 2017 m. pinigų prarado 79,69 proc. klientų, o vidutiniai kiekvieno kliento nuostoliai padidėjo.
- (79) Kita vertus, Belgijoje BE-FSMA yra patenkinta savo veiksmų rezultatais; tačiau BE-FSMA uždraudė parduoti CFD neprofesionaliesiems investuotojams, tad Belgijoje šių produktų nebegalima teisėtai siūlyti neprofesionaliesiems investuotojams.
- (80) ESMA neturi įrodymų, kad šiame etape Sąjungos lygmeniu reikalingas draudimas prekiauti CFD, juos plauti ar parduoti neprofesionaliesiems investuotojams, o ne apribojimai. Tačiau, atsižvelgdama į tai, kad paaiškėjo, jog pavieniai apribojimai, taikomi imantis nacionalinių priemonių, susijusių tik su kai kuriais čia siūlomomis priemonėmis elementais (pavyzdžiui, konkrečiais finansinio svorto apribojimais arba prekybos apribojimais), nėra pakankami norint išspręsti kilusių investuotojų apsaugos problemą, ESMA mano, kad būtina nustatyti visus šiame sprendime išdėstytus reikalavimus kaip rinkinį, kad Sąjungoje būtų pasiektas minimalus neprofesionalių investuotojų apsaugos lygis.

⁽¹⁾ HCMC aplinkraštis Nr. 56/10.5.2017.

⁽²⁾ Paskelbta <https://www.finanstilsynet.no/contentassets/455795d40fe4445f88a3b71b35079c94/horningsnotat—produktintervensjon.pdf>.

⁽³⁾ CONSOB pranešimas buvo paskelbtas 2017 m. vasario 13 d. CONSOB naujienlaiškyje šiuo adresu: (italų k.) <http://www.consob.it/web/area-pubblica/avvisi-ai-risparmiatori/documenti/tutela/cns/2017/ct20170207.html>; (anglų k.) http://www.consob.it/web/consob-and-its-activities/newsletter/documenti/english/en_newsletter/2017/year_23_n-05_13_february_2017.html#news2.

⁽⁴⁾ Paskelbta <https://www.fca.org.uk/news/news-stories/consumer-warning-about-risks-investing-cryptocurrency-cfds>.

⁽⁵⁾ 33 proc. visų skundų, kuriuos AMF gavo 2017 m., susiję su CFD ir dvinariais pasirinkimo sandoriais.

- (81) Be to, CFD paprastai prekiaujama, jie platinami ar parduodami naudojant internetines prekybos sąskaitas. Todėl nacionalinis draudimas arba apribojimas būtų nepakankamas norint apsaugoti neprofesionaliuosius investuotojus kitose valstybėse narėse, ne toje, kurioje įgyvendinama atitinkama priemonė, kai CFD teikėjai vykdo veiklą tose kitose valstybėse narėse. Kaip matyti iš UK-FCA ir CY-CySEC surinktų duomenų ⁽¹⁾, vykdydami veiklą internetu CFD teikėjai gali nesunkiai ir greitai užmegzti ryšį su naujais klientais visoje Sąjungoje. Dar vienas pavyzdys, iš kurio matyti, kad šioje verslo srityje yra svarbus ES aspektas: IT-CONSOB pranešė ESMA, kad visi skundai, kuriuos ji gavo dėl CFD ir dvinarių pasirinkimo sandorių 2017 m. rugsėjo mėn.–2018 m. vasario mėn. buvo susiję tik su CFD teikėjais, vykdančiais veiklą Italijoje iš penkių kitų valstybių narių pasinaudodami laisve teikti investicines paslaugas ar vykdyti veiklą arba teise įsteigti filialą kitose valstybėse narėse ⁽²⁾.
- (82) Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, kad nacionalinės priemonės būtų veiksmingos neprofesionaliesiems investuotojams visoje Sąjungoje, NKI visose valstybėse narėse turėtų imtis veiksmų, kad greitai nustatytų bendrą būtiniausių investuotojų apsaugos lygį, kaip numatyta šiame sprendime. Kadangi tai dar neįvyko ir atsižvelgiant į skubų poreikį spręsti nustatytas su investuotojų apsauga susijusias problemas, ESMA mano, kad privalo pasinaudoti savo laikinųjų produktų intervencijos priemonių taikymo įgaliojimais. Dabartinėje fragmentuotoje sistemoje neprofesionaliesiems investuotojams visoje Sąjungoje neužtikrinama jokia arba užtikrinama nevienoda apsauga investuojant į tuos pačius, kartais tų pačių teikėjų sudėtinius produktus.
- (83) Galiausiai, didelio susirūpinimo dėl investuotojų apsaugos nepadės išsklaidyti ir NKI priežiūros įgaliojimų taikymas pagal Direktyvos 2014/65/ES 69 straipsnį, pavyzdžiui, pagal 2 dalies f punktą (laikinas draudimas vykdyti profesinę veiklą) ir t punktą (prekybos finansinėmis priemonėmis ar jų pardavimo sustabdymas, jeigu nesilaikoma produkto patvirtinimo procedūros reikalavimų). Produkto intervencijos priemonė taikoma produktui, su tuo produktu susijusiai veiklai ir atitinkamai visoms investicinėms įmonėms, kurios teikia tą produktą arba vykdo tą veiklą, o ne pavieniam atvejui, kai tam tikra investicinė įmonė nevykdo reikalavimų. Intervencijos priemonė taikoma visoje Sąjungoje siekiant pašalinti su CFD siūlymu neprofesionaliesiems investuotojams susijusią riziką, tad tokia priemonė yra veiksmingesnė nei NKI bandymai imtis veiksmų dėl kiekvienos įmonės atskirai. Kaip jau buvo pažymėta, iš įrodymų matyti, kad tai visos rinkos problema, nes ji nėra susijusi tik su tam tikrų teikėjų ypatumais, ir kad pagrindinė rizika būdinga pačiam produktui ir teikėjų verslo modeliui. Tad įvairiais pavieniais priežiūros veiksmais nepavyktų iš karto užtikrinti, kad neprofesionaliesiems investuotojams nebūtų daroma tolesnė žala, ir jie nebūtų tinkama ESMA intervencijos įgaliojimų alternatyva. Dėl tarpvalstybinio CFD platinimo pobūdžio, dėl to, kad jie susiję daugiau nei su viena valstybe nare, dėl vertės skirtumo platinant CFD naujose jurisdikcijose ir įvairių nacionalinių priemonių padaugėjimo siekiant spręsti panašias su investuotojų apsauga susijusias problemas (dėl kurių savo ruožtu gali padidėti reglamentavimo arbitražo rizika) darytina išvada, kad būtina imtis visos Sąjungos priemonių, kuriomis būtų užtikrintas bendras apsaugos lygis visoje Sąjungoje.

5. ESMA PRIEMONĖ IŠSKLAIDOMAS DIDELIS SUSIRŪPINIMAS DĖL INVESTUOTOJŲ APSAUGOS IR NEDAROMAS ŽALINGAS POVEIKIS FINANSŲ RINKŲ VEIKSMINGUMUI ARBA INVESTUOTOJAMS, KURIS BŪTŲ NEPROPORCINGAS PALYGINTI SU PRIEMONĖS NAUDA (REGLAMENTO (ES) Nr. 600/2014 40 STRAIPSNIO 2 DALIES a PUNKTAS IR 3 DALIES a PUNKTAS)

- (84) Atsižvelgdama į didelio susirūpinimo dėl investuotojų apsaugos mastą ir pobūdį, ESMA mano, kad būtina ir proporcinga laikinai apriboti CFD reklamą, jų platinimą ar pardavimą neprofesionaliesiems investuotojams, kad tai būtų galima daryti tik tuo atveju, jeigu laikomasi tam tikrų sąlygų.
- (85) ESMA apribojimas išsprendžia su dideliu susirūpinimu dėl investuotojų apsaugos susijusią problemą, nes jį taikant užtikrinama tinkama vienodo lygio būtinoji neprofesionaliųjų investuotojų, prekiaujančių CFD, apsauga visoje Sąjungoje. Be to, jis nedaro žalingo poveikio finansų rinkų veiksmingumui arba investuotojams, kuris būtų neproporcingas palyginti su jo nauda.
- (86) Pagrindiniai ESMA laikinųjų intervencijos priemonių pranašumai:
- i) netinkamo CFD pardavimo rizikos ir su ja susijusių pasekmių sumažinimas. Tai labai reikšminga nauda neprofesionaliesiems investuotojams ir visoms finansų rinkoms;

⁽¹⁾ Jungtinėje Karalystėje ir Kipre, kur yra įsisteigę dauguma CFD teikėjų, CY-CySEC ir UK-FCA pranešė, kad 2016–2017 m. veiklos vykdytojų, kurių specializacija – CFD pardavimas neprofesionaliesiems investuotojams tarpvalstybinio lygmeniu, skaičius atitinkamai padidėjo nuo 103 iki 138 teikėjų ir nuo 117 iki 143 teikėjų.

⁽²⁾ Direktyvos 2014/65/ES 34 ir 35 straipsniai.

- ii) su reglamentavimo ar priežiūros arbitražu susijusios rizikos sumažinimas įvairiuose subjektuose ir jurisdikcijose;
 - iii) investuotojų pasitikėjimo finansų rinkomis atkūrimas, įskaitant pasitikėjimą šiame sektoriuje veiklą vykdančiais teikėjais, kurių reputacija galėjo nukentėti dėl investuotojų patirtų problemų.
- (87) ESMA mano, kad galimos finansinės pasekmės ir sąnaudos, kurias patirs teikėjai įgyvendinami šiame sprendime numatytas intervencijos priemonės, tikriausiai bus ir vienkartinio, ir tęstinio pobūdžio ir bus susijusios, *inter alia*, su:
- i) pirminėmis ir nuolatinėmis IT sąnaudomis;
 - ii) taikomų procedūrinių ir organizacinių priemonių atnaujinimu (peržiūra);
 - iii) atitinkamomis žmogiškųjų išteklių sąnaudomis, susijusiomis su ESMA intervencijos priemonių įgyvendinimu (įskaitant atitikties užtikrinimo funkciją vykdančius darbuotojus ir darbuotojus, teikiančius atitinkamas investicines paslaugas arba informaciją apie produktus);
 - iv) galima galiojančių sutarčių peržiūra ir atnaujinimu (naujų dokumentų rengimu); ir
 - v) sumažėjusia produktų, kuriems taikomos ESMA intervencijos priemonės, pardavimo apimtimi.
- (88) Gali būti, kad kai kurios iš tų sąnaudų bus perkeltos investuotojams.
- (89) Toliau tikėtinas intervencijos priemonių poveikis pristatomas išsamiau.

5.1. Pirminės garantinės įmokos apsauga

- (90) ESMA nuomone, būtina apriboti CFD reklamą, jų platinimą ar pardavimą neprofesionaliesiems investuotojams taikant tam tikrus konkrečius finansinio svarto apribojimus, priklausomai nuo bazinės finansinės priemonės pobūdžio.
- (91) Nustačius tokius finansinio svarto apribojimus bus užtikrinta klientų apsauga ir jie turės mokėti minimalią garantinę įmoką, kad galėtų sudaryti CFD. Šis reikalavimas vadinamas „pirminės garantinės įmokos apsauga“. Taip bus apribota kliento pirminė investicinė pozicija, susiejant ją su investuotų pinigų suma. Kadangi tikėtina, kad kliento patiriamos sąnaudos jo pirminėje investicinėje pozicijoje padidės, taikant pirminės garantinės įmokos apsaugos priemonę sumažės tikimybė, kad klientas patirs nuostolių, palyginti tais, kokių būtų galima tikėtis, jeigu klientas prekiautų produktais esant didesniai finansiniam svertui ⁽¹⁾. Kaip išsamiau paaiškinama toliau, tokia analizė patvirtinama empirinių akademinių tyrimų rezultatais ir nustatyta, kad apribojant finansinį svortą vidutiniai investuotojų rezultatai pagerėja ⁽²⁾.
- (92) Darydama išvadą ESMA atsižvelgė į atsakymus, kurie buvo pateikti atsiliepiant į kvietimą teikti pastabas. Su siūlomais finansinio svarto apribojimais susiję teikėjų, prekybos organizacijų ir kitų suinteresuotųjų subjektų atsakymai į kvietimą teikti pastabas, išskyrus kelis, buvo neigiami. Pagrindinis siūlomų nustatyti finansinio svarto apribojimų poveikis teikėjams susijęs su tikėtiniu pajamų sumažėjimu. Tačiau daugelis jų pažymėjo, kad neprieštarauja finansinio svarto apribojimams kaip intervencijos priemonei, tačiau nesutinka su siūlomomis ribomis.
- (93) Vartotojų atstovai teigiamai vertino siūlomas CFD priemones, įskaitant ESMA siūlomus finansinio svarto apribojimus. Tačiau beveik pusėje savo atsakymų vartotojų atstovai siūlė ne tik priimti ESMA priemones, bet ir patvirtinti griežtesnes priemones, kaip antai nustatyti griežtesnes finansinio svarto ribas arba visiškai uždrausti CFD reklamą, jų platinimą ir pardavimą neprofesionaliesiems investuotojams.
- (94) Daugumoje privačių asmenų atsakymų išreiškiamas bendras, neretai labai trumpas pritarimas arba nepritarimas siūlomoms priemonėms ir tik labai nedaug respondentų pateikė išsamesnius komentarus. Didžioji dauguma asmenų neigiamai įvertino siūlomas finansinio svarto ribas. Iš tų nedaugelio asmenų, kurie pritarė ESMA siūlomoms priemonėms dėl CFD, keli minėjo, kad, jų nuomone, neprofesionaliesiems investuotojams reikia papildomos apsaugos, kai prekiaujama tokiomis priemonėmis. Kai kurie iš jų minėjo su prekyba CFD susijusių nuostolių sumas arba skundėsi dėl agresyvaus kai kurių įmonių elgesio. Kai kuriais atvejais investuotojai tvirtino, kad tapo sukčiavimo aukomis.

⁽¹⁾ Kuo didesnis finansinis svortas, tuo labiau tikėtina, kad klientas patirs nuostolių, nes didelę dalį pirminės garantinės įmokos sudaro vertės skirtumai ir mokesčiai. Dėl didesnio finansinio svorto taip pat padidėja tikimybė, kad klientas neteks tam tikros procentinės garantinės įmokos dalies ir padidės materialinės žalos investuotojui pavojus.

⁽²⁾ „Should Retail Investors' Leverage Be Limited?“ Rawley Z. Haimer ir Alp Simsek. NBER darbinis dokumentas Nr. 24176, 2017 m. gruodžio mėn. paskelbtas https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2150980.

- (95) Kai kurie į kvietimą teikti pastabas atsiliepę subjektai pažymėjo, kad reikėtų patikslinti kategorijas, kurioms taikoma pirminės garantinės įmokos apsauga. Vienas respondentas išvardijo kelias konkrečias bazines finansines priemones, kurias dėl jų vertės kintamumo reikėtų perklasifikuoti. Atlikusi išsamesnę kiekybinę analizę ESMA priskyrė EuroSTOXX50 prie didelių indeksų turto klasės. Prie didelių indeksų turto klasės priskirta ir NASDAQ-100.
- (96) Iš atliktų tyrimų matyti, kad mažesnis finansinis svertas siejamas su geresniais klientų veiklos rezultatais, be kita ko, mažesniais nuostoliais vienam prekybos sandoriui ir mažesniais bendrais sandorių mokesčiais, kuriuos lemia mažesnis prekybos mastas ⁽¹⁾.
- (97) Visų pirma, išsamiaame tyrime, kurį atliko Rawley Z. Heimer ir Alp Simsek ir kuriame palyginami klientų veiklos rezultatai prieš pradėdant taikyti finansinio sverto ribas JAV rinkoje ir po jų taikymo, daroma išvada, kad apribojus finansinį svertą klientų, kurių finansinis svertas buvo didžiausias, rezultatai pagerėjo 18 procentinių punktų per mėnesį, o nuostoliai sumažėjo 40 proc. ⁽²⁾ Iš šio nuodugnaus akademinio tyrimo matyti teigiama sąsaja tarp mažesnio finansinio sverto ir mažesnės prekybos apimtys, dėl kurių vartotojų rezultatai pagerėjo.
- (98) Paskelbusi kvietimą teikti pastabas ESMA negavo jokių kiekybinių įrodymų, kad nustačius pirminės garantinės įmokos apsaugą neprofesionalieji investuotojai gautų mažesnę investicijų grąžą.
- (99) Be to, jeigu būtų nustatytas reikalavimas taikyti minimalią pirminę garantinę įmoką, bus pašalinta tam tikrų rūšių su CFD susijusi platinimo rizika, nes taip bus užtikrinama, kad tokiais produktais galėtų prekiauti tik neprofesionalieji investuotojai, kurie gali sumokėti pakankamai didelę garantinę įmoką ⁽³⁾.
- (100) Be to, tikimasi, kad taikant pirminės garantinės įmokos apsaugos priemonę sumažės tikimybė, kad CFD teikėjai taikysis į masinę neprofesionaliųjų klientų rinką per mažesnes sąskaitas, kurioms taikomas didesnis finansinis svertas. Tikėtina, kad tai paskatins įmones sutelkti dėmesį į patyrusius neprofesionaliuosius ir profesionaliuosius investuotojus, o ne siekti pasipelninti iš mažiau patyrusių neprofesionaliųjų investuotojų. Taigi siūloma pirminės garantinės įmokos apsaugos priemonė padės užtikrinti, kad CFD teikėjai vykdytų veiklą tokiomis sąlygomis, kad būtų paisoma geriausių jų klientų interesų, o nebūtų siekiama pritraukti naujų klientų arba didinti rinkos dalį taikant didesnę finansinį svertą.
- (101) Pirminės garantinės įmokos apsaugos priemonė taip pat padės pašalinti su galimais interesų konfliktais susijusią riziką, kai CFD teikėjai nedraudžia savo klientų prekybos sandorių rizikos ir jiems tiesiogiai naudingi klientų patiriami nuostoliai, sumažinant pavojų, kad įmonės gaus pelno iš nuostolingų klientų prekybos sandorių ir tikėtino prekybos pelno. Tai atitinka bendrą investuotojų apsaugos praktiką, taikomą keliose kitose tarptautinėse jurisdikcijose ⁽⁴⁾.
- (102) Pirminės garantinės įmokos apsauga kiekvienai bazinei finansinei priemonei nustatyta atsižvelgiant į tos priemonės vertės kintamumą, taikant imitacinį modelį, pagal kurį įvertinama tikimybė, kad klientas gali prarasti 50 proc. pirminės investicijos per tam tikrą laikymo laikotarpį ⁽⁵⁾. Konkrečiai kalbant, ESMA sukūrė kiekybinę grąžos, kurios į vieną CFD investavęs investuotojas galėtų tikėtis esant įvairiems finansiniams svertams, pasiskirstymo modelį. Modeliavimas pirmiausia grindžiamas maždaug 10 metų kasdieniais rinkos kainų duomenimis (daugeliu atvejų), susijusiais su įvairių rūšių bazinėmis finansinėmis priemonėmis, paprastai naudojamomis CFD, parduodamuose neprofesionaliesiems investuotojams ⁽⁶⁾. Analizės tikslais ESMA nagrinėjo CFD, kuris automatiškai uždaromas, jeigu garantinė įmoka pasiekia 50 proc. pirminės vertės. Sumodeliuota tikimybė, kuriai esant uždarymas priklausys (ir atitinkamai didėja) nuo taikomo finansinio sverto. Nagrinėjami duomenys susiję su (automatinio) uždarymo tikimybe kaip finansinio sverto funkcija. Remiantis tokiais duomenimis galima nustatyti finansinio sverto ribas pagal modelį, taikomą tikintis nuosekliai mažinti žalą, duotiamą prekiaujant įvairių rūšių pagrandinėmis finansinėmis priemonėmis.

⁽¹⁾ Žr. Rawley Heimer ir Alp Simsek „Should Retail Investors’ Leverage Be Limited?“ NBER darbinis dokumentas Nr. 24176, 2017 m. gruodžio mėn. paskelbtas https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2150980.

⁽²⁾ „Should Retail Investors’ Leverage Be Limited?“ Rawley Z. Heimer ir Alp Simsek. NBER darbinis dokumentas Nr. 24176, 2017 m. gruodžio mėn. paskelbtas https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2150980.

⁽³⁾ Apskritai taikant pirminės garantinės įmokos apsaugos priemonę tokie produktai taip pat turėtų būti mažiau platinami ypač pažeidžiamiems investuotojams, kaip antai mažas pajamas turinčioms klientų grupėms.

⁽⁴⁾ Finansinio sverto apribojimai, pavyzdžiui, taikomi JAV, Japonijoje, Honkonge ir Singapūre. Finansinio sverto apribojimai ir minimalūs garantinės įmokos reikalavimai taip pat įtraukti į 2018 m. vasario mėn. IOSCO konsultacijoms skirtą dokumentą, paskelbtą šiuo adresu: <http://www.iosco.org/library/pubdocs/pdf/IOSCOPD592.pdf>.

⁽⁵⁾ Panašią analizės sistemą savo konsultacijose 2016 m. gruodžio mėn. naudojo FCA. Paskelbta <https://www.fca.org.uk/publication/consultation/cp16-40.pdf>.

⁽⁶⁾ Daugeliu atvejų naudojami maždaug 10 metų duomenys. Išimtis buvo kai kurios akcijos, kurių kainos data žinoma tik už laikotarpį, kuris prasideda pradinio viešo akcijų platinimo dieną, ir virtualiosios valiutos.

- (103) ESMA nusprendė, kad, atsižvelgiant į tai, kad investuotojai nėra profesionalai, ir į CFD laikymo laikotarpių pasiskirstymo statistiką (remiantis NKI renkamais duomenimis), pirminės garantinės įmokos apsaugą reikėtų nustatyti vadovaujantis prielaida, kad neprofesionalieji investuotojai laiko turtą bent vieną dieną. Siekdama sukurti nuoseklų rodiklį ESMA modeliavo įvairioms bazinėms finansinėms priemonėms taikomą finansinį svertą, kurio taikymas sąlygotų 5 proc. uždarymo tikimybę. Po to remiantis kiekvienos turto klasės rezultatais buvo atrinktos finansinio svarto ribos. Daugeliu atvejų ribos buvo nustatomos konservatyviai, žemesnių verčių intervalo gale. Buvo atsižvelgta į tai, koks yra prekybos įvairių rūšių turtu mastas. Pavyzdžiui, kalbant apie biržos prekių CFD, neprofesionalieji klientai dažniausiai sudaro sandorius, susijusius su nafta ir auksu, bet iš sukurtų modelių matyti, kad finansinis svertas, suponuojantis 5 proc. aukso CFD uždarymo tikimybę, maždaug dvigubai didesnis nei naftos CFD. Aukso CFD finansinio svarto riba atitinkamai skiriasi nuo naftai ir kitoms biržos prekėms taikomų ribų. Nustatant pirminės garantinės įmokos apsaugą tokiu būdu, visų pirma, sumodeliuojant bent vienos dienos trukmės pozicijas, užtikrinamas nuoseklus ir būtinas neprofesionaliųjų investuotojų, kurie nebūtinai aktyviai stebi savo poziciją visą prekybos dieną arba negali įvertinti poreikio imtis skubių veiksmų atsižvelgiant į pagrindinės finansinės priemonės rinkos verčių kintamumą, apsaugos lygis. Kalbant apie akcijų CFD, iš duomenų matyti, kad toks turtas paprastai laikomas ilgiau nei kitų rūšių turtas, ir nagrinėjant buvo vertinami laikymo laikotarpiai iki 5 dienų.
- (104) ESMA svarstė alternatyvius pirminės garantinės įmokos apsaugos nustatymo metodus. Pavyzdžiui, kaip alternatyvą, būtų galima nustatyti vieną finansinio svarto ribą visiems CFD, neatsižvelgiant į jų bazines finansines priemones. Tačiau ESMA nusprendė, kad reikėtų atskirti įvairių rūšių bazines priemones, atsižvelgiant į ankstesnių kainų verčių kintamumo skirtumus tarp įvairių bazinių priemonių klasių, be įprastų mokesčių struktūrų šiuo metu veiklą vykdančiose CFD įmonėse ⁽¹⁾ ir įprasto klientų elgesio skirtumų.
- (105) Nors taikant pirminės garantinės įmokos apsaugos priemonę CFD teikėjai, kuriems reikės koreguoti šiuo metu neprofesionaliesiems investuotojams taikomo finansinio svarto ribas, patirs tam tikras sąnaudas, ESMA tikisi, kad tos sąnaudos nebus neproporcingos tokios apsaugos teikiamai naudai. ESMA taip pat pažymi, kad jau dabar CFD teikėjai įprasta tvarka koreguoja jų klientams siūlomą finansinį svertą atsižvelgdami į kintantį tam tikrų klasių turto rizikos profilį.

5.2. Garantinės įmokos uždarymo apsauga

- (106) Dar viena neprofesionaliųjų investuotojų apsaugos priemonė – garantinės įmokos uždarymo apsauga. Šia priemone papildoma nustatoma pirminės garantinės įmokos apsauga ir sumažinama rizika, kad normaliomis rinkos sąlygomis neprofesionalieji investuotojai neteks reikšmingų sumų, viršijančių jų į CFD investuotas lėšas.
- (107) Užtikrinant garantinės įmokos uždarymo apsaugą ir nustatant standartinį procentinį lygį, kurį pasiekus CFD teikėjai privalo uždaryti atvirą kliento CFD (50 proc. pirminės privalomos garantinės įmokos), taip pat siekiama išspręsti problemą, susijusią su tuo, kad CFD teikėjai laikosi nevienodos garantinės įmokos uždarymo praktikos. Kai kurios NKI pažymėjo, kad CFD teikėjai leidžia savo klientų lėšoms nusmukti iki 0–30 proc. pirminės garantinės įmokos, kurią reikia sumokėti norint sudaryti CFD ⁽²⁾. Leisdami klientams prekiauti, kol jų garantinė įmoka sumažėja beveik iki nulio, teikėjai sukelia klientams riziką prarasti daugiau nei jie investavo, ypač atotrūkio atveju. Kita vertus, nustačius pernelyg aukštą garantinės įmokos uždarymo lygį klientų pozicijos būtų uždaromos dažnai ir tai galėtų neatitikti jų interesų. Taikant 50 proc. ribą, kaip siūlo ESMA, rizika, kad neprofesionalieji investuotojai patirs didelius nuostolius, sumažėja, tad tokia riba yra proporcinga.

⁽¹⁾ Prielaidos dėl sąnaudų buvo grindžiamos CFD teikėjų pateiktais duomenimis apie sąnaudas. Buvo vadovujamasi įvairiomis prielaidomis dėl sąnaudų atliekant patvarumo patikras, dėl kurių rezultatai iš esmės nepasikeitė. Tai nereiškia, kad vertės skirtumai, mokesčiai ir rinkliavos apskritai nėra materialinės žalos priežastis, ypač taikant didelį finansinį svertą. Iš tikrųjų tos sąnaudos yra pagrindinė priežastis, dėl kurios dauguma neprofesionaliųjų klientų praranda pinigus, ir didelių nuostolių, kuriuos patiria klientai, dažnai prekiaujantys daugeliu pozicijų, šaltinis. Mat patvarumo patikros tiesiog rodo, kad taikant minėtas prielaidas įprastų vertės skirtumų, mokesčių ir rinkliavų uždarymo tikimybė iš esmės nepadidėja. Atliekant modeliavimą visais atvejais buvo imituojama viena CFD pozicija.

⁽²⁾ Žr. 26 konstatuojamąją dalį.

- (108) Kvietime teikti pastabas ESMA apibūdino individualios pozicijos garantinės įmokos uždarymo apsaugą. Tokio požiūrio tikslas – išsklaidyti įvairias abejones, susijusias su šios priemonės taikymu dabartinėmis rinkos sąlygomis kiekvienai CFD prekybos sąskaitai. Visų pirma, kadangi pirminės garantinės įmokos apsauga taikoma remiantis CFD bazine finansine priemone, taikant garantinės įmokos uždarymo taisyklę kiekvienai pozicijai būtų užtikrinamas veiksmingas pirminės garantinės įmokos apsaugos taikymas kiekvienos klasės bazinėms finansinėms priemonėms ir griežtai ribojamas kiekvienai bazinių priemonių klasei taikomas finansinis svertas. Dar viena priežastis taikyti tokį požiūrį – noras padėti užtikrinti, kad neprofesionalieji investuotojai žinotų ir suprastų savo poziciją, susijusią su kiekviena konkrečia bazine finansine priemone. Iš pradžių ESMA siūlė taikyti garantinės įmokos uždarymo taisyklę pasiekus 50 proc. pirminės garantinės įmokos ribą kiekvienos pozicijos atveju, kad būtų užtikrinama veiksminga neprofesionaliųjų investuotojų apsauga, kartu sumažinant produkto sudėtingumą ir geriau informuojant neprofesionaliuosius investuotojus apie jų poziciją.
- (109) ESMA atsižvelgė į atsakymus, kurie buvo pateikti atsiliepiant į kvietimą teikti pastabas. Dauguma teikėjų, brokerių ir prekybos organizacijų, atsiliepusių į kvietimą teikti pastabas, nuogąstavo dėl garantinės įmokos uždarymo taisyklės taikymo kiekvienai pozicijai. Kalbant apie poveikį įmonėms, pagrindinės pastabos susijusios su didelių IT įgyvendinimo sąnaudų ir nuolatinių stebėsenos sąnaudų tikimybe. Daugelyje įmonių atsakymų taip pat išreiškiama abejonių dėl esamų klientų, įpratusių prie sąskaitos lygiu taikomo uždarymo. Be to, respondentai pabrėžė, kad konkrečias prekybos strategijas taikantys investuotojai nebegalėtų veiksmingai jų naudoti, nes tam tikru momentu pavienės pozicijos galėtų būti uždarytos, jeigu klientai nepapildytų savo garantinių įmokų, susijusių su konkrečia pozicija, tad likusioms pozicijoms rinkoje kiltų nenumatyta rizika. Dar vienas argumentas dėl galimų neigiamų pasekmių, kurių galėtų kilti kiekvienai pozicijai taikant garantinės įmokos uždarymo priemonę, susijęs su tuo, kad klientai privalėtų iš naujo atidaryti pozicijas ir dėl to galėtų padidėti prekybos sąnaudos.
- (110) Panašių abejonių dėl neigiamų pasekmių investuotojams, jeigu garantinė įmoka būtų uždaroma kiekvienai pozicijai, buvo išreikšta daugelyje atsakymų, kuriuos pateikė į kvietimą teikti pastabas atsiliepę pavieniai investuotojai. Dažniausiai pasitaikantys argumentai susiję su tuo, kad taikymo kiekvienai pozicijai taisyklė neleidžia naudoti tam tikrų prekybos strategijų, tad investuotojams tektų nuolat stebėti savo pozicijas, nes jie nebegalėtų pasikliauti taikomu rizikos draudimu.
- (111) Dauguma vartotojų atstovų pritarė siūlomoms priemonėms arba netgi siūlė taikyti CFD gerokai griežtesnes priemones (kaip antai visiškai uždrausti reklamuoti tokias finansines priemones, jas platinti ar parduoti neprofesionaliesiems investuotojams).
- (112) Į kvietimą teikti pastabas atsiliepė ir įmonės, kurios pritarė kvietime teikti pastabas siūlomai garantinės įmokos uždarymo taisyklės taikymui kiekvienai pozicijai. Tos įmonės pažymėjo, kad jos jau taiko tokį požiūrį ir yra patenkintos jo rezultatais.
- (113) ESMA atliko analizę dėl tikėtinų investuotojų veiklos rezultatų atsižvelgdama į tai, ar garantinės įmokos uždarymo taisyklė taikoma pozicijai (CFD uždaromas, kai jo vertė smunka žemiau 50 proc. pirminės garantinės įmokos vertės) arba CFD prekybos sąskaitai (CFD uždaromas, kai visų su prekybos sąskaita susijusių atvirų CFD ir visų toje sąskaitoje esančių lėšų vertė smunka žemiau 50 proc. visos visų tų atvirų CFD pirminės garantinės įmokos vertės). Visų pirma, ji įvertino uždarymo dažnį ir klientų nuostolių formavimosi poveikį modeliuojant CFD pozicijų portfelį pagal kiekvieną scenarijų. Atliekant tokią analizę nebuvo vertinami konkretūs skaitiniai rezultatai, o tai reiškia, kad yra itin daug įvairių galimų portfelių, kuriuos investuotojas galėtų turėti. Vietoj to atliekant analizę buvo vertinama, ar apskritai būtų galima tikėtis, kad taikant kurį nors iš dviejų pasirinkimų investuotojų veiklos rezultatai pagerėtų. Padaryta išvada, kad geresnius investuotojo veiklos rezultatus, kai garantinė įmoka uždaroma pozicijai arba sąskaitai, lemia bazinių CFD finansinių priemonių, įtrauktų į investicijų portfelius, kainų kitimas. Mat uždarant įmoką pozicijai, bet ne sąskaitai, arba sąskaitai, bet ne pozicijai, pagrindinės finansinės priemonės kaina gali padidėti arba sumažėti.
- (114) Apskritai tikėtina, kad uždarymas pozicijos lygiu vyktų dažniau, darant prielaidą, kad visais atvejais investuotojo portfelis yra tas pats. Tačiau tikimasi, kad ir pozicijai, ir sąskaitai taikomas uždarymas būtų gana retas įvykis dėl pirminės garantinės įmokos apsaugos. Kai klientai CFD prekybos sąskaitoje turi tik vieną poziciją, nebūtų jokio skirtumo, ar uždarymas taikomas sąskaitai arba pozicijai. Iš kvietimo teikti informaciją aišku, kad yra daug neprofesionaliųjų investuotojų CFD prekybos sąskaitų, kuriose yra tik viena pozicija.

- (115) Nors tikimasi, kad rezultatų skirtumas dėl uždarymo pozicijos lygiu arba uždarymo sąskaitos lygiu daugeliui investuotojų būtų nedidelis (bet jo negalima tiksliai kiekybiškai įvertinti nesant reprezentatyvaus portfelio), atsakymuose į kvietimą teikti pastabas pateikiama papildomų priežasčių, dėl kurių kai kuriems investuotojams uždarymas sąskaitos lygiu būtų palankesnis. Pirmiausia, vienos pozicijos pelną galima panaudoti kitos pozicijos nuostoliams padengti, tad taikant uždarymą sąskaitos lygiu būtų palaikomas diversifikuotas investicijų portfelis. Antra, taikant uždarymą sąskaitos lygiu, tai būtų daroma rečiau, todėl sumažėja tikimybė, kad investuotojai patirs sąnaudų, susijusių su pakartotiniu pozicijų atidarymu.
- (116) Atsižvelgdama į pirmiau pateiktą analizę ir atsakymus į kvietimą teikti pastabas, ESMA mano, kad standartizuota garantinės įmokos uždarymo taisyklė, taikoma sąskaitos lygiu, taikant 50 proc. garantinės įmokos apsaugos priemonę kaip atskirą priemonę, kurią reikia įgyvendinti kartu su kitomis šiame sprendime aprašytomis priemonėmis, yra proporcingesnė kaip būtinoji apsauga, kurią reikėtų numatyti. Visų pirma, taikant šią taisyklę būtų numatytas vieno arba kelių CFD uždarymas neprofesionaliajam klientui palankesnėmis sąlygomis siekiant užtikrinti, kad sąskaitos vertė niekada nesmuktų žemiau 50 proc. visos pirminės garantinės įmokos, kuri buvo sumokėta siekiant sudaryti visus šiuo metu aktyvius CFD. Šiais tikslais sąskaitos vertė turėtų būti nustatoma pagal toje sąskaitoje esančias lėšas ir bet kokią nerealizuotą grynąjį pelną iš su ta sąskaita susijusių aktyvių CFD.
- (117) Taikant ESMA siūlomą garantinės įmokos uždarymo apsaugą teikėjui nedraudžiama taikyti uždarymo taisyklės pozicijos lygiu, kai konkreti pozicija pasiekia 50 proc. privalomos pirminės garantinės įmokos, vietoj sąskaitos lygiu taikomos uždarymo taisyklės; iš tikrųjų taip galėtų būti užtikrinama, kad produktai nebūtų tokie sudėtingi neprofesionaliesiems investuotojams. Be to, taikydamas uždarymo taisyklę pozicijai pasiekus 50 proc. ribą, teikėjas iš esmės įvykdo sąskaitos lygiu taikomo uždarymo reikalavimą, nes visos atskiros pozicijos bus uždarytos laikantis 50 proc. uždarymo taisyklės.

5.3. Apsauga nuo neigiamo sąskaitos likučio

- (118) Apsaugos nuo neigiamo sąskaitos likučio priemonės tikslas – išskirtinėmis aplinkybėmis apsaugoti neprofesionaliuosius investuotojus, kai bazinės finansinės priemonės kaina pasikeičia pakankamai daug ir staigiai, kad CFD teikėjas negalėtų uždaryti pozicijos, kaip reikalaujama taikant garantinės įmokos uždarymo apsaugos priemonę, tad kliento sąskaitos likutis taptų neigiamas. Kitaip tariant, dėl svarbesnių įvykių rinkoje gali atsirasti atotrūkis, dėl kurio automatinio garantinės įmokos uždarymo apsauga nebūtų veiksminga. Kelios NKI⁽¹⁾ pažymėjo, kad tokių įvykių atveju klientų skolos pasidarė gerokai didesnės nei investuotos sumos ir jų CFD prekybos sąskaitose susidarė neigiamas likutis.
- (119) Apsaugos nuo neigiamo sąskaitos likučio priemonės tikslas – užtikrinti, kad didžiausi investuotojo nuostoliai prekiaujant CFD, įskaitant visas susijusias sąnaudas, nebūtų didesni nei visa su prekyba CFD susijusių lėšų suma, esanti investuotojo CFD prekybos sąskaitoje. Tai turėtų aprėpti bet kokias lėšas, kurios dar turi būti įmokėtos į tą sąskaitą gavus grynąjį pelną po su ta sąskaita susijusių aktyvių CFD uždarymo. Investuotojui neturėtų kilti jokių papildomų išpareigojimų, susijusių su jo vykdoma prekyba CFD. Kitos sąskaitos neturėtų būti investuotojo kapitalo, kuriam kyla rizika, dalis. Jeigu prekybos sąskaitoje taip pat yra kitų finansinių priemonių (pvz., KIPVPS arba akcijų), rizika kyla tik lėšoms, kurios yra aiškiai skirtos prekiauti CFD, bet ne kitoms finansinėms priemonėms.
- (120) Apsaugos nuo neigiamo sąskaitos likučio priemonės tikslas – be kita ko, užtikrinti tam tikrą apsaugos mechanizmą ekstremaliomis rinkos sąlygomis. ESMA atliko su Šveicarijos frankais susijusių 2015 m. sausio mėn. įvykių analizę, kad įvertintų tiesioginį poveikį investuotojams pagal kelis scenarijus⁽²⁾. Tai buvo tokie scenarijai:
- i) apsauga nuo neigiamo likučio neprofesionaliojo investuotojo CFD prekybos sąskaitoje;
 - ii) apsauga nuo neigiamo likučio, taikoma kiekvienai neprofesionaliojo investuotojo CFD pozicijai; ir
 - iii) apsauga nuo neigiamo likučio netaikoma.

⁽¹⁾ Pavyzdžiui, DE-BaFin tvirtino, kad kai kurie investuotojai prarado daugiau pinigų nei investavo dėl Šveicarijos nacionalinio banko sprendimo nebesusieti Šveicarijos franko su euru. Paskelbta https://www.bafin.de/SharedDocs/Veroeffentlichungen/EN/Aufsichtsrecht/Verfuegung/vf_170508_allgvfg_cfd_wa_en.html.

⁽²⁾ „su Šveicarijos frankais susijęs įvykis“ – tai staigus Šveicarijos franko vertės padidėjimas palyginti su eurai, maždaug 15 proc., ketvirtadienio rytą, 2015 m. sausio 15 d.

- (121) Vertindama šias galimybes ESMA pažymėjo, kad tiesioginių įvairių galimybių poveikį investuotojams rinkoje susiklosčius ekstremalioms sąlygoms reikia vertinti atsižvelgiant į nuolatines tokios apsaugos taikymo sąnaudas. Visų pirma, CFD teikėjams tektų patirti nuolatines sąnaudas, susijusias su papildomu kapitalu arba rizikos draudimu imantis rizikos valdymo priemonių. Tam tikra tų sąnaudų dalis gali tekti investuotojams, nustatant didesnius vertės skirtumus arba kitus mokesčius.
- (122) Kita vertus, svarbi rizika, kad nesant apsaugos nuo neigiamo sąskaitos likučio vartotojui gali būti padaryta žala, investuotojas, rinkoje susiklosčius ekstremalioms sąlygoms, gali įsiskolinti įmonei. Tokia padėtis ypač žalinga investuotojams, neturintiems sukauptų didelių likvidžių sumų⁽¹⁾. ESMA nusprendė patvirtinti apsaugos nuo neigiamo sąskaitos likučio priemonę, kuri būtų taikoma kiekvienai CFD prekybos sąskaitai, kaip priemonę pašalinti šį galimos didelės žalos šaltinį, kartu kuo labiau sumažinant susijusias įmonių ir investuotojų sąnaudas. Visų pirma, ESMA nusprendė, kad taikant apsaugos nuo neigiamo sąskaitos likučio priemonę CFD lygiu, kiltų pavojus, kad investuotojai ir įmonės patirs neproporcingų sąnaudų. Jeigu apsaugos nuo neigiamo sąskaitos likučio priemonė taikoma pozicijos lygiu, įmonės turėtų atleisti kliento nuostolius, viršijančius tai pozicijai skirtą lėšų sumą, įskaitant pirminę garantinę įmoką ir papildomą kliento sumokėtą garantinę įmoką. Kadangi taikant apsaugos nuo neigiamo sąskaitos likučio priemonę didelių nuostolių negalima padengti kitomis kliento portfelio pozicijomis, taikant taisyklę kiekvienai pozicijai įmonėms tektų prisiimti didesnę rinkos riziką. Dėl to tikriausiai padidėtų įmonėms taikomi kapitalo reikalavimai ir su tuo susijusios sąnaudos būtų tikriausiai perkeltos neprofesionaliesiems investuotojams.
- (123) Kalbant apie pasiūlymą numatyti apsaugos nuo neigiamo sąskaitos likučio priemonę, dauguma teikėjų, brokerių ir prekybos organizacijų tai įvertino palankiai. Kai kurie teikėjai prašė papildomai paaiškinti šią taisyklę. Buvo išreikšta abejonė dėl tokių priemonių poveikio įmonių kapitalo reikalavimams ir galimybės, kad klientai galėtų tuo pasinaudoti siekdami spekuliuoti teikėjų nenaudai ir skirtingose sąskaitose sukurti dvi priešingas pozicijas su tuo pačiu brokeriu. Vartotojų atstovai teigiamai įvertino siūlomas priemones, įskaitant apsaugą nuo neigiamo sąskaitos likučio. Į kvietimą teikti pastabas atsiliepė asmenys, kurie savo atsakymuose aiškiai išreiškė nuomonę dėl pasiūlymų numatyti apsaugą nuo neigiamo sąskaitos likučio, teigiamai įvertino šiuos pasiūlymus.
- (124) ESMA apsvartė poveikį CFD teikėjams, jeigu būtų numatyta apsauga nuo neigiamo sąskaitos likučio, ir didelę žalą neprofesionaliesiems investuotojams, kurią jie galėtų patirti, jeigu tokia apsauga nebūtų užtikrinama. ESMA mano, kad apskritai užtikrinant apsaugą nuo neigiamo sąskaitos likučio, kuri būtų taikoma konkrečiai sąskaitai, būtų išsklaidytos abejonės dėl investuotojų apsaugos, tad tokia priemonė būtų proporcinga.

5.4. Perspėjimai apie riziką

- (125) Dar viena su CFD susijusios rizikos neprofesionaliesiems investuotojams pašalinimo priemonė – reikalauti, kad būtų skelbiami standartizuoti ir veiksmingi konkrečiai įmonei tinkami perspėjimai apie riziką, įskaitant informaciją apie tai, kiek procentų neprofesionaliųjų investuotojų sąskaitų patiria nuostolių. Kaip jau minėta, kelios NKI pažymėjo, kad klientams buvo pateikiami nekokybiški perspėjimai apie riziką, ir pranešė apie tai, kad CFD teikėjai neretai aiškiai nepaaiškina didelės produktų rizikos ir sudėtingo pobūdžio. Visų pirma, perspėjimai apie riziką dažnai aiškiai nepaaiškinama, kad galima greitai patirti nuostolius, didesnius nei klientų investuotos pinigų sumos, arba tie pranešimai nėra pakankamai aiškūs dėl painios jų formuluotės arba dėl pranešimuose akcentuojamo galimo pelno.
- (126) Atsakymuose į kvietimą teikti pastabas tik nedaugelis teikėjų ir brokerių prieštaravo standartizuoto perspėjimo apie riziką naudojimui. Kai kurios įmonės pažymėjo, kad pageidautų naudoti ne standartizuotą perspėjimą, o nurodyti su konkrečia įmone susijusių nuostolių procentinį lygį. Vartotojų atstovai išreiškė įvairių nuomonių: beveik pusė jų savo atsakymuose pažymėjo, kad pritarė griežtesnėms su CFD susijusioms priemonėms (pavyzdžiui, draudimui). Vartotojų atstovai, kurie savo atsakymuose aiškiai minėjo perspėjimą apie riziką, teigiamai įvertino šį pasiūlymą, jeigu tokia priemonė būtų taikoma kartu su kitomis siūlomomis priemonėmis.

⁽¹⁾ Tokiu atveju padaryta žala buvo akivaizdi įvykių su Šveicarijos frankais atveju, kai tam tikri investuotojai staiga įgijo dešimčių tūkstančių eurų skolas, kurių grąžinti negalėjo.

- (127) Šiame sprendime numatyta, kad įmonė turės pateikti su konkrečiai jos veikla susijusius perspėjimus apie riziką neprofesionaliesiems investuotojams, t. y. kiek procentų neprofesionaliųjų investuotojų sąskaitų patyrė nuostolių prekiaujant CFD. Atliekant tyrimą nustatyta, kad skelbiant standartizuotą perspėjimą apie riziką neprofesionalieji investuotojai pradeda daug geriau suprasti produktą, įskaitant galimybę prarasti daugiau pinigų nei investavo ir tikimybę gauti pelno ⁽¹⁾.
- (128) Reikalavimo CFD teikėjams atskleisti, kiek procentų neprofesionaliųjų investuotojų sąskaitų patiria nuostolių, tikslas – nutraukti CFD teikėjų tendenciją pabrėžti galimą pelną labiau nei nuostolius.
- (129) Be to, tikimasi, kad skelbiant perspėjimus neprofesionaliesiems investuotojams bus lengviau priimti pagrįstą sprendimą, ar jie nori toliau prekiauti su didele rizika susijusiu produktu, dėl kurio tikimybė patirti nuostolius yra didesnė nei gauti pelną.
- (130) Siekdama perspėti investuotojus apie su investavimu į CFD susijusią nuostolių riziką, ESMA mano, kad kiekvienas CFD teikėjas turėtų pranešti savo klientams apie tai, kiek procentų neprofesionaliųjų investuotojų CFD prekybos sąskaitų prarado pinigus per pastaruosius 12 mėnesių. Siekiant užtikrinti, kad skaičius būtų aktualus, skaičiavimus reikėtų atlikti iš naujo kas ketvirtį. Skelbiamas skaičius procentais turėtų būti pateikiamas paprastai ir aiškiai kaip perspėjimo apie riziką dalis kiekviename teikėjo pranešime.
- (131) Siekiant nustatyti, ar sąskaitos savininkas prarado pinigus, reikia atsižvelgti ir į realizuotą, ir į nerealizuotą pelną arba nuostolius. Realizuotas pelnas ir nuostoliai susiję su CFD pozicijomis, kurios buvo uždarytos per apskaičiavimo laikotarpį. Nerealizuotas pelnas ir nuostoliai susiję su apskaičiavimo laikotarpio pabaigoje atvirų pozicijų verte. Siekiant susidaryti bendrą vaizdą apie tai, kiek procentų sąskaitų gavo pelną ar patyrė nuostolių, apskaičiuojant reikėtų atsižvelgti į visas su prekyba CFD susijusias sąnaudas.
- (132) Dėl naujai įsteigtų CFD teikėjų ir CFD teikėjų, kurie per pastaruosius 12 mėnesių neturėjo jokių atvirų CFD pozicijų, neįmanoma apskaičiuoti tokios procentinės dalies už pastaruosius 12 mėnesių. Šiame sprendime numatoma, kad tokios įmonės skelbtų standartizuotą perspėjimą apie riziką, kuriame nurodytų NKI atliktuose tyrimuose nustatytus procentinius duomenis.
- (133) Kaip jau minėta, beveik visi į kvietimą teikti pastabas atsiliepę teikėjai pritarė standartizuotam perspėjimui apie riziką arba vertino jį neutraliai. Respondentai, kurie laikosi neigiamos nuomonės, abejojo dėl perspėjimo apie riziką veiksmingumo arba nesutiko su NKI tyrimuose nustatytais procentiniais duomenimis. Neseniai buvo pateikta pastaba, kad įmonės prašė, kad būtų parengtas glaustesnis perspėjimas apie riziką, kurį įmonės galėtų naudoti skaitmeninėje reklamoje.
- (134) ESMA apsvarstė galimybę reikalauti skelbti bendrą perspėjimą apie riziką, kuriame būtų konstatuojama tik tai, kad neprofesionalieji investuotojai gali greitai prarasti pinigus dėl CFD finansinio svarto, arba konkretesnę perspėjimą apie riziką, kuriame būtų nurodomi vidutiniai neprofesionaliųjų investuotojų nuostoliai remiantis NKI atliktais tyrimais. Pirmoji galimybė buvo atmesta, nes ją pasirinkus neprofesionaliųjų investuotojų dėmesys nebūtų veiksmingai atkreipiamas į faktinę riziką, susijusią konkrečiai su prekyba CFD. Antroji galimybė buvo atmesta todėl, kad tie tyrimai nėra susiję su jokiais konkrečiais ypatumais (pavyzdžiui, kai įmonė siūlo tik tam tikrų rūšių CFD). Nors atliekant su konkrečiomis įmonėmis susijusius skaičiavimus teikėjams gali susidaryti didesnė našta nei parengiant bendro pobūdžio perspėjimą apie riziką, kaip pažymėta atsakymuose į kvietimą teikti informaciją, ESMA mano, kad norint tinkamai perspėti investuotojus apie nuostolių riziką juos atlikti būtina.
- (135) ESMA ir NKI įžvelgia vieną pavojų, susijusį su procentinių duomenų apie konkrečioje įmonėje patiriamus nuostolius paskelbimu: tokie procentiniai skaičiai gali būti naudojami reklamos tikslais, o ne kaip perspėjimas apie riziką, kuris yra jų pagrindinė paskirtis. Dėl šių priežasčių NKI turėtų stebėti, kad investicinės įmonės nenaudotų su konkrečiomis įmonėmis susijusių procentinių duomenų netinkamai, ir peržiūrėti šios priemonės taikymą.

⁽¹⁾ Visų pirma, prieš standartizuoto pranešimo apie riziką paskelbimą 66 proc. tyrimo dalyvių teisingai teigė, kad CFD siejami su didesne rizika nei taupomosios sąskaitos, obligacijos ir akcijų indekso fondai, 50 proc. teisingai teigė, kad galėtų prarasti daugiau pinigų nei investavo į CFD, ir 54 proc. teisingai teigė, kad dauguma klientų praranda pinigus naudodami šiuos produktus. Įmonės interneto svetainėje paskelbus standartizuotą perspėjimą apie riziką, atliekant tyrimą nustatyta, kad 90 proc. dalyvių teisingai apibūdino CFD rizikos profilį (t. y. kad jie kelia didesnę riziką nei pirmiau išvardytų rūšių turtas). Kalbant apie klientus, kurie neteisingai tvirtino, kad visi investuotojai užsidirba, tikimybė, kad klientas atsakys teisingai (t. y. kad dauguma investuotojų praranda pinigus), yra 91,5 proc. Tai rodo, kad skelbiant standartizuotus perspėjimus apie riziką, įskaitant informacijos apie kliento sąskaitos veiklos rezultatus atskleidimą, gali gerokai pagerėti kliento suvokimas apie produktą. T. L. Mullett ir N. Stewart (2017 m.) „The effect of risk warning content for contract for difference products“, Darbinis dokumentas. Tas darbas buvo finansuojamas viešąja moksliniais tyrimams skirta dotacija, bet jį parengti padėjo UK-FCA.

- (136) Atsižvelgdama į atsakymus į kvietimą teikti pastabas, ESMA mano, kad proporcingesnis būdas būtų taip pat pritaikyti perspėjimą apie riziką prie naudojamų pranešimo kanalų. Todėl šiame sprendime numatytas sutrumpintas perspėjimas apie riziką, kuri būtų galima naudoti nepatvariose laikmenose, kaip antai mobiliosiose programėlėse arba socialinės žiniasklaidos priemonėse.

5.5. Draudimas siūlyti piniginę ar nepiniginę naudą

- (137) Paskutinė priemonė, kuria siekiama pašalinti su CFD platinimu neprofesionaliesiems investuotojams susijusią riziką, yra draudimas siūlyti piniginę (pavyzdžiui, vadinamąsias prekybos premijas) ir tam tikrų rūšių nepiniginę naudą. Finansinės akcijos, kai žadamos premijos arba kitos paskatos prekiauti CFD, dažnai blaško neprofesionaliųjų investuotojų dėmesį nukreipiant jį nuo didelės su CFD produktais susijusios rizikos. Taip pritraukiami neprofesionalieji investuotojai, kurie priešingu atveju galbūt būtų nusprendę neinvestuoti į tokius produktus. Tokia nauda dažnai siūloma su sąlyga, kad klientai padės į sąskaitą tam tikrą sumą arba sudarys tam tikrą prekybos sandorių skaičių.
- (138) Tačiau ESMA draudimas siūlyti naudą neapėria neprofesionaliesiems investuotojams siūlomų informacinių ir tiriamųjų priemonių, kiek jos susijusios su CFD (išskyrus nepiniginę naudą), nes tokios priemonės padeda klientams priimti sprendimus.
- (139) Daugelyje atsakymų teikėjai, prekybos organizacijos ir brokeriai palankiai vertino siūlomas priemones, susijusias su klientų skatinimu. Apie tas priemones konkrečiai pasisakę vartotojų atstovai taip pat vertino jas palankiai. Atsižvelgdama į riziką, kurią neprofesionaliesiems investuotojams kelia tokia žadama nauda, ESMA mano, kad ją būtina apriboti ir kad toks apribojimas būtų proporcingas.

5.6. Bendras proporcingumas

- (140) ESMA neprivalomos priemonės šioje srityje nebėra veiksmingos. Šiuo požiūriu, konkrečiai kalbant apie produktų valdymą, ESMA taip pat pripažįsta, kad produktų valdymo principai jau yra finansinių paslaugų priežiūros kultūros dalis Sąjungoje. 2013 m. lapkričio mėn. Europos priežiūros institucijos (EPI) paskelbė bendrą poziciją dėl gamintojų produktų priežiūros principų ir valdymo procesų, kurioje nustatyti aukšto lygio principai, taikytini finansinių priemonių priežiūros ir valdymo procesams⁽¹⁾. 2014 m. vasario mėn. ESMA paskelbė nuomonę dėl FPRD praktikos įmonėms, parduodančioms sudėtingas finansines priemones⁽²⁾, o 2014 m. kovo mėn. – nuomonę dėl struktūrinių mažmeninių produktų ir gerosios su produktų valdymo procedūromis susijusios patirties⁽³⁾. Be to, nuo 2007 m. kovo mėn. Jungtinėje Karalystėje galioja gairės, kuriomis nustatomi produktų valdymo principai⁽⁴⁾.
- (141) Nepaisant šiame sprendime apibūdintų priežiūros principų ir reglamentavimo reikalavimų, pastaraisiais metais žala, susijusi su CFD reklama, jų platinimu ir pardavimu, ir toliau didėja.
- (142) Apskritai ESMA siūloma priemonė yra būtina ir proporcinga siekiant išsklaidyti su investuotojų apsauga susijusius nuogastavimus. Apskritai tikimasi, kad tai padės sumažinti nenormalius ir didelius neprofesionaliųjų investuotojų patiriamus nuostolius prekiaujant CFD ir pagerinti neprofesionaliųjų investuotojų su šiais produktais susijusios rizikos suvokimą. Taikant siūlomas priemones užtikrinama nauda, dėl kurios pavyks išsklaidyti abejones dėl investuotojų apsaugos, yra svarbesnė nei galimos pasekmės CFD teikėjams, be kita ko, susijusios su šių reikalavimų įgyvendinimo sąnaudomis ir galimu CFD teikėjų pajamų sumažėjimu (dėl mažesnės prekybos apimtys, mažesnės bendros sandorių mokesčių sumos, kurią mokės klientai, ir mažesnių klientų nuostolių).
- (143) Be to, ESMA priemonė bus taikoma praėjus dviem mėnesiams po šio sprendimo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*. Tai dviejų mėnesių po oficialaus paskelbimo įspėjimo laikotarpis, kurio tikslas – subalansuoti neprofesionaliųjų investuotojų interesus atsižvelgiant į staigų žalos, susidarancios dėl šiuo metu vykdomos prekybos CFD, sumažėjimą ir poreikį skirti pakankamai laiko atitinkamiems rinkos dalyviams tvarkingai organizuoti ir pakeisti savo verslo modelius.

⁽¹⁾ Bendra pozicija dėl gamintojų produktų priežiūros ir valdymo procesų (JC-2013-77).

⁽²⁾ Nuomonė dėl FPRD praktikos įmonėms, parduodančioms sudėtingus produktus (ESMA/2014/146). Šioje nuomonėje konkrečiai pateikiama nuoroda į CFD ir dvinarius pasirinkimo sandorius.

⁽³⁾ Nuomonė dėl struktūrinių mažmeninių produktų ir gerosios su produktų valdymo procedūromis susijusios patirties (ESMA/2014/332).

⁽⁴⁾ „Teikėjų ir platintojų pareigos siekiant užtikrinti sąžiningą elgesį su klientais“ https://www.handbook.fca.org.uk/handbook/document/RPPD_FCA_20130401.pdf. Gairės susijusios su Jungtinės Karalystės įmonių veiklos principais (PRIN) https://www.handbook.fca.org.uk/handbook/document/rppd/RPPD_Full_20180103.pdf.

- (144) Šiame sprendime nustatomi bendri reikalavimai, kurių tikslas – be jau taikomų reikalavimų, užtikrinti būtiną minimalų neprofesionaliųjų investuotojų apsaugos lygį visoje Sąjungoje. Juo neketinama uždrausti NKI arba CFD teikėjams užtikrinti didesnę investuotojų apsaugos lygį, pavyzdžiui, taikant didesnius pirminės garantinės įmokos reikalavimus.

6. DĖL PRIEMONIŲ NEKYLA REGLAMENTAVIMO ARBITRAŽO RIZIKA (REGLAMENTO (ES) Nr. 600/2014 40 STRAIPSNIO 3 DALIES b PUNKTAS)

- (145) Atsižvelgiant į nustatytos rizikos pobūdį, su ja susijusių investuotojų skaičių ir tipą ir nacionalines priemones, kurias siūlo kai kurios valstybės narės, ESMA priemonė bus užtikrintas būtiniausias bendras požiūris visoje Sąjungoje. ESMA taip pat apsvaustė pavojų, kad šiuo metu CFD siūlantys teikėjai galėtų bandyti panašiomis charakteristikomis pasižyminčius produktus, kaip antai pasirinkimo sandorius, ateities sandorius, apskaitimo sandorius ir išankstinius palūkanų normų sandorius. Į kvietimą teikti pastabas atsiliepę subjektai patvirtino, kad CFD ir tie produktai yra panašūs. Taigi, nors ESMA duomenys pirmiausia susiję su prekyba CFD, ESMA ir NKI taip pat akylai stebės, ar atsiras tokių naujų platinimo tendencijų, dėl kurių neprofesionaliesiems investuotojams kyla panašių žalingų pasekmių, ir ar CFD teikėjai bandys apieiti tas intervencijos priemones, ir imsis tinkamų veiksmų.
- (146) Be to, laikinosios ESMA intervencijos priemonės taikomos visiems CFD teikėjams ir visiems kitiems asmenims, kurie žinodami ir tyčia dalyvauja pažeidžiant priemones, kurioms taikomas Reglamentas (ES) Nr. 600/2014. Nors, siekiant padidinti teisinį saugumą teisėkūros lygmeniu galiausiai reikia priimti sprendimą dėl subjektų, kuriems taikomas to reglamento 40 straipsnis, būtent dėl fondų valdymo bendrovių ⁽¹⁾, ESMA svarstė reglamentavimo arbitražo mastą. ESMA nustatė, kad atsižvelgiant į pirmiau įrodytą investuotojams daromą žalą siūlomų priemonių taikymo sritis gana plati, tad jas taikant galima išspręsti didelę investuotojų apsaugos problemą, susijusią su CFD reklama, jų platinimu ar pardavimu.

7. KONSULTACIJOS IR PRANEŠIMAI (REGLAMENTO (ES) Nr. 600/2014 40 STRAIPSNIO 3 DALIES c PUNKTAS IR 4 DALIS)

- (147) Kadangi siūlomos priemonės gali būti šiek tiek susijusios su žemės ūkio prekių išvestinėmis finansinėmis priemonėmis, ESMA konsultavosi su viešosiomis įstaigomis, atsakingomis už fizinių žemės ūkio rinkų priežiūrą, administravimą ir reguliavimą pagal Reglamentą (EB) Nr. 1234/2007 ⁽²⁾. ESMA sulaukė atsakymų iš Vokietijos *Bundesministerium für Ernährung und Landwirtschaft*, Latvijos žemės ūkio ministerijos ir Suomijos žemės ūkio ir miškininkystės ministerijos. Tie respondentai neprieštaravo, kad siūlomos priemonės būtų patvirtintos.
- (148) Apie šį siūlomą sprendimą ESMA pranešė NKI,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

I straipsnis

Sąvokos

Šiame sprendime:

- a) sandoris dėl kainų skirtumo arba CFD – išvestinė finansinė priemonė, kuri nėra pasirinkimo sandoris, ateities sandoris, apskaitimo sandoris arba išankstinis palūkanų normų sandoris, kurio tikslas yra užtikrinti priemonės turėtojo poziciją teigiamo arba neigiamo bazinės finansinės priemonės kainos, lygio arba vertės svyravimo atžvilgiu, neatsižvelgiant į tai, ar prekyba vyksta prekybos vietoje, ir už kurią turi būti atsiskaitoma grynaisiais pinigais arba gali būti atsiskaitoma grynaisiais pinigais vienos iš šalių pageidavimu tais atvejais, kai nėra nevykdomi įsipareigojimai arba neįvyksta koks nors kitas įvykis, dėl kurio reikia nutraukti sutartį;

⁽¹⁾ ESMA atkreipė dėmesį į reglamentavimo arbitražo riziką savo 2017 m. sausio 12 d. nuomonėje dėl fondų valdymo bendrovių neįtraukimo į FPRR intervencijos įgaliojimų taikymo sritį poveikio (ESMA50-1215332076-23), kurioje išreiškė susirūpinimą dėl reglamentavimo arbitražo rizikos ir galimo būsimo intervencijos priemonių veiksmingumo sumažėjimo dėl tam tikrų subjektų (KIPVPS valdymo bendrovių ir alternatyvaus investavimo fondo valdytojų) neįtraukimo į atitinkamų priemonių taikymo sritį. Siekdama šiuo požiūriu padidinti teisinį saugumą Komisija pasiūlė pakeitimus, kuriais būtų iš dalies pakeistas Reglamentas (ES) Nr. 600/2014 (COM(2017) 536/948972).

⁽²⁾ 2007 m. spalio 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1234/2007, nustatantis bendrą žemės ūkio rinkų organizavimą ir konkrečias tam tikriems žemės ūkio produktams taikomas nuostatas (bendras bendro žemės ūkio rinkų organizavimo reglamentas) (OL L 299, 2007 11 16, p. 1).

- b) nepiniginė nauda, kuriai taikoma išimtis – bet kokia nepiniginė nauda, kuri nėra su CFD susijusios informacinės ir tiriamosios priemonės;
- c) pirminė garantinė įmoka – bet kokia įmoka, mokama siekiant sudaryti CFD, išskyrus komisinius mokesčius, sandorio mokesčius ir bet kokias kitas susijusias sąnaudas;
- d) pirminės garantinės įmokos apsauga – pirminė garantinė įmoka, nustatyta I priede;
- e) garantinės įmokos uždarymo apsauga – vieno arba kelių neprofesionaliojo investuotojo sudarytų CFD uždarymas klientui palankiausiomis sąlygomis, kaip numatyta Direktyvos 2014/65/ES 24 ir 27 straipsniuose, kai lėšų suma CFD prekybos sąskaitoje ir visų su ta sąskaita susijusių aktyvių CFD nerealizuotas grynas pelnas sumažėja iki pusės visų tų atvirų CFD pirminės garantinės įmokos apsaugos sumos;
- f) apsauga nuo neigiamo sąskaitos likučio – bendrojo neprofesionaliojo investuotojo įsipareigojimo riba, susijusi su visais CFD, susietais su CFD teikėjo CFD prekybos sąskaita, ir toje CFD prekybos sąskaitoje esančiomis lėšomis.

2 straipsnis

Laikinas CFD neprofesionaliesiems investuotojams apribojimas

CFD reklama, jų platinimas ar pardavimas neprofesionaliesiems investuotojams ribojami ir gali būti vykdomi tik tokiomis aplinkybėmis, kai yra tenkinamos visos toliau išvardintos sąlygos:

- a) CFD teikėjas reikalauja, kad neprofesionalusis investuotojas sumokėtų pirminės garantinės įmokos apsaugos sumą;
- b) CFD teikėjas suteikia neprofesionaliajam investuotojui garantinės įmokos uždarymo apsaugą;
- c) CFD teikėjas suteikia neprofesionaliajam investuotojui apsaugą nuo neigiamo sąskaitos likučio;
- d) CFD teikėjas tiesiogiai arba netiesiogiai neskiria neprofesionaliajam investuotojui išmokos, piniginės naudos arba nepiniginės naudos, kuriai taikoma išimtis, susijusios su CFD reklama, jų platinimu ar pardavimu, išskyrus atvejus, kai tai su sudarytu CFD susijęs realizuotas pelnas; ir
- e) CFD teikėjas tiesiogiai arba netiesiogiai nesiučia pranešimo arba neskelbia informacijos, su kuria neprofesionalusis investuotojas gali susipažinti ir kuri yra susijusi su CFD reklama, jų platinimu ar pardavimu, nebent būtų paskelbiamas tinkamas perspėjimas apie riziką, patikslintas pagal II priede nustatytas sąlygas ir jas atitinkantis.

3 straipsnis

Draudimas dalyvauti veiksmuose, kuriais siekiama apeiti priemones

Draudžiama žinant ir tyčia dalyvauti veikloje, kurios tikslas arba poveikis yra 2 straipsnyje nustatytų reikalavimų apėjimas, įskaitant CFD teikėjo pakaitinio subjekto veiklą.

4 straipsnis

Įsigaliojimas ir taikymas

Šis sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Sprendimas taikomas tris mėnesius nuo 2018 m. rugpjūčio 1 d.

Priimta Paryžiuje 2018 m. gegužės 22 d.

Priežiūros tarybos vardu

Steven MAIJOOR

Pirmininkas

I PRIEDAS

PIRMINĖS GARANTINĖS ĮMOKOS PROCENTINIS DYDIS PAGAL PAGRINDINIŲ FINANSINIŲ PRIEMONIŲ RŪŠIS

- a) 3,33 proc. nominaliosios *CFD* vertės, kai pagrindinės priemonės valiutų pora yra dvi iš toliau išvardytų valiutų: JAV doleris, euras, Japonijos jena, svaras sterlingų, Kanados doleris arba Šveicarijos frankas;
 - b) 5 proc. nominaliosios *CFD* vertės, kai pagrindinės priemonės indeksas, valiutų pora arba biržos prekė yra:
 - i) bet kuris iš toliau išvardytų akcijų indeksų: Financial Times Stock Exchange 100 (FTSE 100); Cotation Assistée en Continu 40 (CAC 40); Deutsche Bourse AG German Stock Index 30 (DAX30); Dow Jones Industrial Average (DJIA); Standard & Poors 500 (S&P 500); NASDAQ Composite Index (NASDAQ), NASDAQ 100 Index (NASDAQ 100); Nikkei Index (Nikkei 225); Standard & Poors / Australian Securities Exchange 200 (ASX 200); EURO STOXX 50 Index (EURO STOXX 50);
 - ii) valiutos pora, į kurią įtraukta bent viena valiuta, kuri nėra nurodyta a punkte esančiame sąrašė, arba
 - iii) auksas;
 - c) 10 proc. nominaliosios *CFD* vertės, kai pagrindinės priemonės biržos prekė arba akcijų indeksas yra biržos prekė arba akcijų indeksas, kurie nėra įtraukti į b punkte pateiktą sąrašą;
 - d) 50 proc. nominaliosios *CFD* vertės, kai pagrindinė priemonė yra virtualioji valiuta, arba
 - e) 20 proc. nominaliosios *CFD* vertės, kai pagrindinė priemonė yra:
 - i) akcija arba
 - ii) priemonė, kuri nėra įtraukta į šiame priede pateiktą sąrašą.
-

II PRIEDAS

PERSPĖJIMAI APIE RIZIKĄ

A SKIRSNIS

Perspėjimų apie riziką sąlygos

1. Perspėjimas apie riziką pateikiamas taip, kad jis būtų gerai matomas, jo šriftas yra bent tokio pat dydžio, kaip pagrindinio pranešimo šriftas, ir jis yra ta pačia kalba, kaip pranešimas arba skelbiama informacija.
2. Jeigu pranešimas arba skelbiama informacija pateikiama patvariojoje laikmenoje arba interneto svetainėje, perspėjimas apie riziką pateikiamas B skirsnyje nurodytu formatu.
3. Jeigu pranešimas arba informacija pateikiama ne patvariojoje laikmenoje arba ne interneto svetainėje, perspėjimas apie riziką pateikiamas C skirsnyje nurodytu formatu.
4. Perspėjimo apie riziką tekste nurodomas aktualus su konkrečiu teikėju susijęs nuostolių procentinis dydis, atspindintis procentą CFD teikėjo atidarytų neprofesionaliųjų investuotojų CFD prekybos sąskaitų, kurios prarado pinigus. Nuostolių procentinis dydis apskaičiuojamas už pastaruosius 12 mėnesių (toliau – 12 mėnesių skaičiavimo laikotarpis) ir yra tikslinamas kas tris mėnesius. Nuostolių procentinis dydis skaičiuojamas pagal šias taisykles:
 - a) tam tikro neprofesionaliojo investuotojo CFD prekybos sąskaita laikoma praradusia pinigus, jeigu viso realizuoto ir nerealizuoto su CFD prekybos sąskaita susietų CFD grynojo pelno suma per 12 mėnesių skaičiavimo laikotarpį yra neigiama;
 - b) į skaičiavimą įtraukiamos visos sąnaudos, susijusios su CFD, susietais su CFD prekybos sąskaita, įskaitant visus mokesčius, rinkliavas ir komisinius mokesčius;
 - c) apskaičiuojant neatsižvelgiama į šias sumas:
 - i) bet kokias CFD prekybos sąskaitas, kuriose per skaičiavimo laikotarpį nėra jokių su jomis susietų aktyvių CFD;
 - ii) bet kokią pelną arba nuostolį, susijusius su produktais, kurie nėra su CFD prekybos sąskaita susieti CFD;
 - iii) bet kokius indėlius arba iš CFD prekybos sąskaitas išimtas lėšas;
5. 2–4 dalys netaikomos, jeigu per pastarųjų 12 mėnesių skaičiavimo laikotarpį CFD teikėjas nesudaro aktyvaus CFD, susieto su neprofesionaliojo investuotojo CFD prekybos sąskaita, prireikęs tas CFD teikėjas skelbia standartinį perspėjimą apie riziką, kaip numatyta D ir E skirsniuose.

B SKIRSNIS

Su konkrečiu teikėju susijęs perspėjimas apie riziką patvariojoje laikmenoje ir interneto svetainėje

CFD yra sudėtingos priemonės, dėl kurių kyla didelė rizika greitai prarasti pinigus taikant finansinį svertą.

[įrašyti su konkrečiu teikėju susijusį procentinį dydį] proc. neprofesionaliųjų investuotojų sąskaitų prarandami pinigai prekiaujant CFD su šiuo teikėju.

Turėtumėte pagalvoti, ar suprantate, kaip veikia CFD ir ar galite sau leisti prisiimti didelę riziką prarasti savo pinigus.

C SKIRSNIS

Sutrumpintas su konkrečiu teikėju susijęs perspėjimas apie riziką

[įrašyti su konkrečiu teikėju susijusį procentinį dydį] proc. neprofesionaliųjų investuotojų sąskaitų prarandami pinigai prekiaujant CFD su šiuo teikėju.

Turėtumėte pagalvoti, ar galite sau leisti prisiimti didelę riziką prarasti savo pinigus.

D SKIRSNIS

Standartinis perspėjimas apie riziką patvariojoje laikmenoje ir interneto svetainėje

CFD yra sudėtingos priemonės, dėl kurių kyla didelė rizika greitai prarasti pinigus taikant finansinį svertą.

74–89 proc. neprofesionaliųjų investuotojų sąskaitų praranda pinigus prekiaujant CFD.

Turėtumėte pagalvoti, ar suprantate, kaip veikia CFD ir ar galite sau leisti prisiimti didelę riziką prarasti savo pinigus.

E SKIRSNIS

Sutrumpintas standartinis perspėjimas apie riziką

74–89 proc. neprofesionaliųjų investuotojų sąskaitų praranda pinigus prekiaujant CFD.

Turėtumėte pagalvoti, ar galite sau leisti prisiimti didelę riziką prarasti savo pinigus.

GAIRĖS

EUROPOS CENTRINIO BANKO GAIRĖS (ES) 2018/797

2018 m. gegužės 3 d.

dėl Eurosistemos atsargų valdymo paslaugų teikimo eurais euro zonoje nesantiems centriniais bankams ir šalims bei tarptautinėms organizacijoms (ECB/2018/14)

(nauja redakcija)

EUROPOS CENTRINIO BANKO VALDANČIOJI TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į Europos centrinių bankų sistemos ir Europos Centrinio Banko statutą, ypač į jo 12 straipsnio 1 dalį, 14 straipsnio 3 dalį ir 23 straipsnį,

kadangi:

- (1) Gairės ECB/2006/4 ⁽¹⁾ keletą kartų buvo iš esmės pakeistos ⁽²⁾. Kadangi jas reikia dar kartą iš dalies pakeisti, siekiant aiškumo Gaires ECB/2006/4 reikėtų išdėstyti nauja redakcija;
- (2) pagal Europos centrinių bankų sistemos ir Europos Centrinio Banko statuto (toliau – ECBS statutas) 23 straipsnį siejant su jo 42 straipsnio 4 dalimi, Europos Centrinis Bankas (ECB) ir valstybių narių, kurių valiuta yra euro, nacionaliniai centriniai bankai gali užmegzti ryšius su centriniais bankais ir finansų įstaigomis kitose šalyse ir prirėikus su tarptautinėmis organizacijomis ir atlikti visų tipų banko sandorius su trečiosiomis šalimis ir tarptautinėmis organizacijomis;
- (3) teikdama Eurosistemos atsargų valdymo paslaugas klientams, Eurosistema turėtų veikti kaip viena sistema, nepriklausomai nuo to, per kurį Eurosistemos centrinių bankų tokios paslaugos yra teikiamos. Šiuo tikslu šiomis gairėmis be kita ko siekiama užtikrinti, kad Eurosistemos atsargų valdymo paslaugos būtų teikiamos standartizuotu būdu laikantis suderintos tvarkos ir sąlygų, kad ECB gautų pakankamą informaciją apie šias paslaugas, ir kad būtų nustatyti minimalūs bendri požymiai, būtini sutartiniuose susitarimuose su klientais;
- (4) visa su Eurosistemos atsargų valdymo paslaugomis susijusi informacija, duomenys ir dokumentai, kuriuos parengia ir (arba) kuriais apsieičia Eurosistemos centriniai bankai, yra konfidencialaus pobūdžio, ir jiems taikomas ECBS statuto 37 straipsnis,

PRIĖMĖ ŠIAS GAIRĖS:

1 straipsnis

Apibrėžtys

Šiose gairėse:

1. „visų tipų banko sandoriai“ apima Eurosistemos atsargų valdymo paslaugų teikimą klientams;
2. „įgaliotasis ECB personalas“ reiškia asmenis ECB, kuriuos Vykdomoji valdyba kartkartėmis skiria įgaliotaisiais informacijos, teiktinos Eurosistemos atsargų valdymo paslaugų srityje, siuntėjais ar gavėjais;
3. „centrinis bankas“ apima pinigų institucijas;
4. „klientas“ reiškia bet kurią centrinių bankų ar bet kurią šalį (įskaitant bet kurią valdžios instituciją ar Vyriausybę įstaigą), nesančią euro zonoje, arba bet kurią tarptautinę organizaciją, kuriai Eurosistemos centrinis bankas teikia Eurosistemos atsargų valdymo paslaugas;

⁽¹⁾ 2006 m. balandžio 7 d. Gairės ECB/2006/4 dėl Eurosistemos atsargų valdymo paslaugų teikimo eurais euro zonoje nesantiems centriniais bankams ir šalims bei tarptautinėms organizacijoms (OL L 107, 2006 4 20, p. 54).

⁽²⁾ Žr. I priedą.

5. Eurosistemos centrinis bankas – ECB ir valstybių narių, kurių valiuta yra euro, nacionaliniai centriniai bankai;
6. „Eurosistemos atsargų valdymo paslaugos“ reiškia 2 straipsnyje išvardytas atsargų valdymo paslaugas, kurias Eurosistemos centriniai bankai gali teikti klientams, ir kurios leidžia klientams visapusiškai valdyti savo atsargas per vieną Eurosistemos centrinių banką;
7. „Eurosistemos paslaugos teikėjas“ (EPT) reiškia Eurosistemos centrinių banką, kuris įsipareigoja teikti visą Eurosistemos atsargų valdymo paslaugų rinkinį;
8. „individualus paslaugos teikėjas“ (IPT) reiškia Eurosistemos centrinių banką, kuris neįsipareigoja teikti viso Eurosistemos atsargų valdymo paslaugų rinkinio;
9. „tarptautinė organizacija“ reiškia bet kurią tarptautine sutartimi arba ja remiantis įkurtą organizaciją, išskyrus Sąjungos institucijas ir organus;
10. „potencialus klientas“ reiškia bet kurią centrinių banką ar bet kurią šalį (įskaitant bet kurią valdžios instituciją ar Vyriausybę įstaigą), nesančius euro zonoje, arba bet kurią tarptautinę organizaciją, kurie pradėjo derybas su EPT ar IPT, turėdami ketinimą sukurti verslo santykius ir kurie gavo sutartį deryboms ir galimam pasirašymui;
11. „atsargos“ reiškia kliento priimtą turtą, išreikštą eurais, t. y. pinigines lėšas ir visus vertybinius popierius, kurie yra įtraukti į Eurosistemos tinkamo antrinę rinką turinčio turto sąrašą, kaip skelbiama ir kas dieną atnaujinama ECB tinklalapyje, išskyrus:
 - a) vertybinius popierius, įtrauktus į V įvertinimo mažesne nei rinkos verte kategoriją;
 - b) turtą, laikomą išimtinai vykdyti kliento pensijinius ir su jais susijusius įsipareigojimus jo buvusių ar esamų darbuotojų atžvilgiu;
 - c) turtą, išreikštą eurais, laikomą specialiose sąskaitose, kurias klientas yra atidaręs Eurosistemos centriniame banke valstybės skolos grąžinimo sąlygų peržiūrėjimo tikslu pagal tarptautinius susitarimus;
 - d) Tarptautinio valiutos fondo (TVF) turtą, išreikštą eurais, laikomą sąskaitose Nr. 1 ir Nr. 2 ir TVF vertybinių popierių sąskaitoje Eurosistemos centriniuose bankuose; ir
 - e) kitas tokias turto, išreikšto eurais, kategorijas, dėl kurių kartkartėmis nusprendžia Valdančioji taryba.

2 straipsnis

Eurosistemos atsargų valdymo paslaugų sąrašas

Eurosistemos atsargų valdymo paslaugas sudaro:

1. atsargų pasaugos (saugojimo) sąskaitos;
2. šios pasaugos (saugojimo) paslaugos:
 - a) mėnesio pabaigos pasaugos ataskaitos, taip pat galimybė kliento prašymu teikti ataskaitas kitomis datomis;
 - b) ataskaitų perdavimas per SWIFT visiems klientams, galintiems priimti ataskaitas per SWIFT, ir kitu tinkamu būdu ne SWIFT klientams;
 - c) pranešimas apie įmonių veiksmus (pvz., atkarpos mokėjimus ir išpirkimus) kliento turimų vertybinių popierių atžvilgiu;
 - d) veiksmų pagal vertybinių popierių įvykius atlikimas klientų naudai;
 - e) laikantis tam tikrų apribojimų, sąlygų sudarymas klientų ir trečiųjų šalių atstovų susitarimams, susijusiems su vertybinių popierių automatinių skolinimo programų veikimu;
3. šios atsiskaitymo paslaugos:
 - a) be apmokėjimo/pervedimo už apmokėjimą atsiskaitymų paslaugos visų eurais išreikštų vertybinių popierių, kuriems atidarytos pasaugos sąskaitos, atžvilgiu;
 - b) atsiskaitymų už visas operacijas patvirtinimas SWIFT sistema (arba kitu tinkamu būdu ne SWIFT sistemos klientams);

4. šios piniginių lėšų/investavimo paslaugos:
 - a) užsienio valiutos pirkimas/pardavimas klientų sąskaita savo vardu, atliekant bent neatidėliotiną eurų pirkimą/pardavimą už ne euro zonos G 10 šalių valiutas;
 - b) terminuotųjų indėlių paslaugos:
 - i) kliento vardu arba
 - ii) savo vardu;
 - c) vienos nakties kredito likučiai:
 - i) pirmasis lygis – vienam klientui nustatytos riboto dydžio sumos automatinis investavimas savo vardu;
 - ii) antrasis lygis – galimybė investuoti lėšas su rinkos dalyviais kliento vardu;
 - d) klientų investicijų vykdymas pagal jų nuolatinius nurodymus ir remiantis Eurosistemos atsargų valdymo paslaugų rinkiniu;
 - e) klientų užsakymų dėl vertybinių popierių pirkimo/pardavimo antrinėje rinkoje vykdymas;
5. ši piniginių lėšų sąskaitos paslauga:
 - a) gautinų ir pateiktų mokėjimų ne grynaisiais pinigais operacijų, susijusių su Eurosistemos atsargų valdymo paslaugomis, vykdymas.

3 straipsnis

EPT ir IPT paslaugų teikimas

1. Eurosistemos atsargų valdymo paslaugų srityje Eurosistemos centriniai bankai laikomi arba EPT, arba IPT.
2. Be 2 straipsnyje nurodytų paslaugų, EPT taip pat gali siūlyti klientams kitas atsargų valdymo paslaugas. EPT nustato tokias paslaugas konkrečiu atveju, ir tokioms paslaugoms šios gairės netaikomos.
3. Vienos ar daugiau Eurosistemos atsargų valdymo paslaugų, arba tokios paslaugos dalies, kurią (kurias) teikia toks IPT, ir kuri (kuriuos) sudaro viso Eurosistemos atsargų valdymo paslaugų rinkinio dalį, atžvilgiu IPT taikomos šios gairės ir Eurosistemos atsargų valdymo paslaugų reikalavimai. Be to, kiekvienas IPT taip pat gali siūlyti klientams kitas atsargų valdymo paslaugas ir tokias paslaugas nustato konkrečiu atveju. Tokioms paslaugoms šios gairės netaikomos.
4. Klientams teikiamų kitų atsargų valdymo paslaugų atveju tokie klientai gali būti sudarę susitarimus su keliais Eurosistemos centriniais bankais.

4 straipsnis

Informacija apie Eurosistemos atsargų valdymo paslaugas

1. Eurosistemos centriniai bankai teikia įgaliotajam ECB personalui visą atitinkamą informaciją apie Eurosistemos atsargų valdymo paslaugų teikimą naujiems ir esamiems klientams ir informuoja įgaliotąjį ECB personalą, kai į juos kreipiasi potencialus klientas.
2. Prieš atskleisdami esamo, naujo ar potencialaus kliento tapatybę įgaliotajam ECB personalui, Eurosistemos centriniai bankai siekia gauti kliento sutikimą tokiam atskleidimui.
3. Jei sutikimas negaunamas, susijęs Eurosistemos centrinis bankas pateikia įgaliotajam ECB personalui reikalaujamą informaciją neatskleisdamas kliento tapatybės.

5 straipsnis

Eurosistemos atsargų valdymo paslaugų uždraudimas ir sustabdymas

1. Eurosistemos centrinių bankų informacijai ECB tvarko sąrašą, nurodantį esamus, naujus ar potencialius klientus, kurių atsargoms taikoma išaldymo ar panaši priemonė, kurią nustato arba viena iš Europos Sąjungos valstybių narių, remdamasi Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucija, arba Sąjunga.

2. Jei Eurosistemos centrinis bankas, remdamasis priemone ar sprendimu, nenurodytu 1 dalyje, kurią dėl nacionalinės politikos ar nacionalinių interesų priėmė Eurosistemos centrinis bankas ar valstybė narė, kurioje yra Eurosistemos centrinis bankas, sustabdo Eurosistemos atsargų valdymo paslaugų teikimą esamam klientui arba atsisako teikti tokias paslaugas naujam ar potencialiam klientui, šis Eurosistemos centrinis bankas nedelsdamas apie tai praneša įgaliotajam ECB personalui. Įgaliotasis ECB personalas apie tai nedelsdamas informuoja kitus Eurosistemos centrinius bankus. Bet kuri tokia priemonė ar sprendimas nekliaudo kitiems Eurosistemos centriniams bankams teikti Eurosistemos atsargų valdymo paslaugas tokiems klientams.

3. 4 straipsnio 2 ir 3 dalys taikomos bet kokiam esamo, naujo ar potencialaus kliento tapatybės atskleidimui pagal 2 dalį. Nesant kliento sutikimo, kliento tapatybės atskleidimas kitiems Eurosistemos centriniams bankams galimas tik tokiu atveju, jeigu toks atskleidimas atitinka taikytiną teisę.

6 straipsnis

Atsakomybė už Eurosistemos atsargų valdymo paslaugas

1. Kiekvienas Eurosistemos centrinis bankas yra atsakingas už visų sutartinių susitarimų, kuriuos jis laiko esant tinkamus teikiant Eurosistemos atsargų valdymo paslaugas, sudarymą su savo klientais.
2. Nepažeidžiant bet kurių specialių nuostatų, kurios taikomos Eurosistemos centriniam bankui ar dėl kurių jis susitarė, kiekvienas Eurosistemos centrinis bankas, teikiantis Eurosistemos atsargų valdymo paslaugas ar bet kurią jų dalį savo klientams, yra atsakingas už bet kurias tokias jo teikiamas paslaugas.

7 straipsnis

Sutartinių susitarimų su klientais minimalūs bendri požymiai

Eurosistemos centriniai bankai užtikrina, kad jų sutartiniai susitarimai su klientais atitinka šias gaires ir toliau išvardytus minimalius bendrus požymius. Sutartiniuose susitarimuose:

- a) nustatoma, kad kita kliento sandorio šalis yra Eurosistemos centrinis bankas, su kuriuo šis klientas sudarė susitarimą dėl Eurosistemos atsargų valdymo paslaugų ar bet kurios jų dalies teikimo, ir kad toks susitarimas pats savaime nesukuria klientui teisių ar pareigų bet kurio kito Eurosistemos centrinio banko atžvilgiu;
- b) nurodomos jungtys, kurios gali būti naudojamos klientų sandorių šalių turimų vertybinių popierių atsiskaitymui, ir atitinkama rizika, atsirandanti naudojant pinigų politikos operacijų reikalavimų neatitinkančias jungtis;
- c) nurodoma, kad tam tikri sandoriai Eurosistemos atsargų valdymo paslaugų srityje vykdomi dedant visas įmanomas pastangas;
- d) nurodoma, kad, siekiant išvengti priešpriešos su Eurosistemos pinigų ir valiutos kurso politika, Eurosistemos centrinis bankas gali pateikti klientui siūlymus dėl sandorio laiko ir jo vykdymo, ir kad toks Eurosistemos centrinis bankas nėra atsakingas už bet kokias pasekmes, kurias tokie pasiūlymai gali sukelti klientui;
- e) nurodoma, kad Eurosistema peržiūri mokesčių, kurių Eurosistemos centriniai bankai ima iš savo klientų už Eurosistemos atsargų valdymo paslaugų teikimą, ir kad, remiantis taikoma teise, dėl tokių peržiūrėjimų galintis atsirasti mokesčio pakeitimas klientams yra privalomas;
- f) nurodoma, kad klientas patvirtina Eurosistemos centriniam bankui, kad jis vykdo visus Sąjungos ir nacionalinės teisės aktus pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos srityje, kiek jie jam taikomi, įskaitant kompetentingų institucijų duotus nurodymus, ir kad jis jokia forma nedalyvauja jokioje pinigų plovimo ar teroristų finansavimo veikloje.

8 straipsnis

ECB vaidmuo

ECB koordinuoja bendrą Eurosistemos atsargų valdymo paslaugų teikimą ir su juo susijusią informacijos sistemą. Bet kuris Eurosistemos centrinis bankas, kuris tampa EPT arba užbaigia savo buvimą EPT, apie tai informuoja ECB.

*9 straipsnis***Panaikinimas**

1. Gairės ECB/2006/4, iš dalies pakeistos I priede nurodytomis gairėmis, panaikinamos nuo 2018 m. spalio 1 d.
2. Nuorodos į panaikintąsias gaires laikomos nuorodomis į šias gaires ir skaitomos vadovaujantis II priede pateikta atitikties lentele.

*10 straipsnis***Įsigaliojimas ir įgyvendinimas**

1. Šios gairės įsigalioja tą dieną, kai apie jas pranešama valstybių narių, kurių valiuta yra euro, nacionaliniams centriniams bankams.
2. Eurosistemos centriniai bankai vykdo šias gaires nuo 2018 m. spalio 1 d.

*11 straipsnis***Adresatai**

Šios gairės skirtos visiems Eurosistemos centriniams bankams.

Priimta Frankfurte prie Maino 2018 m. gegužės 3 d.

ECB valdančiosios tarybos vardu
ECB Pirmininkas
Mario DRAGHI

I PRIEDAS

PANAIKINAMOS GAIRĖS IR JŲ VĖLESNIŲ PAKEITIMŲ SĄRAŠAS

Gairės ECB/2006/4 (OL L 107, 2006 4 20, p. 54).

Gairės ECB/2009/11 (OL L 139, 2009 6 5, p. 34).

Gairės ECB/2013/14 (OL L 138, 2013 5 24, p. 19).

II PRIEDAS

ATITIKTIES LENTELĖ

Gairės ECB/2006/4	Šios gairės
1 straipsnis	1 straipsnis
2 straipsnis	2 straipsnis
3 straipsnis	3 straipsnis
4 straipsnis	4 straipsnis
5 straipsnis	5 straipsnis
6 straipsnis	6 straipsnis
7 straipsnis	7 straipsnis
8 straipsnis	8 straipsnis
9 straipsnis	9–11 straipsniai

ISSN 1977-0723 (elektroninis leidimas)
ISSN 1725-5120 (popierinis leidimas)

Europos Sąjungos leidinių biuras
2985 Liuksemburgas
LIUKSEMBURGAS

LT